

SINTEZA
la proiectul Legii privind medierea și statutul mediatorului

Conținutul articolelor/punctelor din proiectul prezentat spre avizare și coordonare	Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
AVIZARE ȘI CONSULTARE PUBLICĂ				
<i>Propuneri, obiecții și recomandări de ordin general</i>				
---	AmCHAM	1.	Proiectul legii privind medierea și statutul mediatorului îl considerăm de impact major asupra activității de întreprinzător având în vedere obligația reglementată în proiectul de lege privind realizarea cel puțin a unei ședințe de mediere până la adresarea în instanța de judecată pentru litigiile civile, de muncă și de contencios administrativ. Cu referire la acest aspect, considerăm că asociațiile reprezentative ale întreprinzătorilor trebuie să fie consultate corespunzător, într-un termen care ar permite discutarea detaliată a tuturor aspectelor de interes. Deoarece proiectul de lege are impact semnificativ asupra procesului desfășurării afacerilor în sens larg (modul soluționării litigiilor civile, de muncă și administrative are o legătură directă asupra ușurinței desfășurării afacerilor și asupra cheltuielilor administrative și de timp suportate), solicităm autorilor să elaboreze AIR care să însoțească proiectul de lege. Obligația autorităților publice de elaborare a AIR-ului este prescrisă în calitate de principiu de reglementare a activității de întreprinzător în art. 4 și art. 13 legea nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător. Aceeași obligație este prescrisă și în art. 271 , art. 30 și art. 31 din legea nr. 100/2017 cu privire la actele	Nu se acceptă Proiectul legii privind medierea și statutul mediatorului nu are impact negativ asupra activității de întreprinzător, or, realizarea cel puțin a unei ședințe de mediere până la adresarea în instanța de judecată pentru litigiile civile, și de muncă, stabilește obligativitatea unui anumit comportament pentru persoanele ce se află într-un litigiu care ar putea fi dedus instanței de judecată. Respectiv, opțiunea de a soluționa un litigiu pe calea medierii nu influențează activitatea economică a agenților economici, din care considerent este inoportună elaborarea Analizei Impactului de Reglementare.

			normative. Metodologia AIR în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative aprobată prin hotărârea Guvernului nr. 23/2019 reprezintă un instrument recunoscut, care, o dată elaborat, poate garanta aplicarea standardelor de calitate la elaborarea actelor normative. Asociația nu susține inițiativele care nu conțin argumentări bazate pe dovezi, date și estimări, în conformitate cu reglementările naționale care implementează bunele practici internaționale recunoscute și demult aplicate², mai ales ținând cont de amploarea noilor reglementări asupra activității tuturor agenților economici, dar și societății în general. Mai mult decât atât, mediul de afaceri consideră că autorii, pentru a alege în favoarea unei sau altei opțiuni de reglementare, urmează să analizeze cum obligația, în special a agenților economici, de a parcurge medierea obligatorie (în calitate de procedură prealabilă adresării în instanța de judecată) ar contribui la obținerea rezultatelor urmărite și care ar fi costul acestei obligații pentru mediul de afaceri. Nota informativă indică următoarele rezultate/obiective urmărite: (i) descărcarea instanțelor judecătorești; (ii) promovarea medierii ca modalitate alternativă de soluționare a litigiilor; (iii) îmbunătățirea cantitativă și calitativă a serviciilor de mediere; (iv) reducerea cheltuielilor pentru procedurile judiciare; (v) creșterea încrederii în justiție, prin sporirea calității actului judecătoresc, drept urmare a concentrării asupra dosarelor care nu pot fi soluționate prin alte metode; (vi) facilitarea accesului la justiție). Deși aceste obiective nu sunt orientate spre mediul de afaceri privat - atingerea acestora va solicita un efort adițional și costuri suplimentare pentru companiile private. - POLITICI PUBLICE APARENT INCOERENTE	Mai mult, soluționarea litigiilor pe această cale permite agenților economici de a păstra imaginea pe piață, or, procesul de mediere este unul confidențial, spre deosebire de procesele în instanța de judecată, care sunt publice și mai costisitoare din cauza taxelor fixe stabilite pentru toate tipurile de acțiuni în instanță și cheltuielilor de reprezentare. Spre deosebire de cheltuielile aferente unui proces judiciar, remunerarea mediatorului poate fi negociată în dependență de caz, pe poziții de acord comun prin încheierea contractului de mediere. Respectiv, imaginea economică a întreprinzătorilor poate fi afectată prin însăși procesul de judecată, indiferent de finalitatea acestuia. Referitor la faptul că asociațiile reprezentative ale întreprinzătorilor trebuie să fie consultate menționăm că, promovarea proiectului este transparentă, acesta fiind publicat pe pagina oficială a
--	--	--	--	---

		CU PRIVIRE LA INSTITUȚIA MEDIERII OBLIGATORII (SUB ORICE FORMĂ A EI) În continuarea afirmației din paragraful de mai sus în privința obligației autorităților publice de a argumenta alegerea în favoarea unei sau altei opțiuni de reglementare, aparent, Ministerul Justiției a făcut-o în anul 2021, atunci când a abrogat capitolul XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Deși înțelegând că obiectul de reglementare al normelor analizate nu este identic, totuși considerăm că AIR-ul elaborat de Ministerul Justiției care a însoțit Legea nr. 97/2022 pentru abrogarea capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, oferă mai multe răspunsuri și informații în privința oportunității instituției medierii obligatorii (AIR-ul este anexat). Potrivit AIR-ului în procesul de fundamentare a proiectului de lege cu privire la abrogarea Capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003, problemele care se doreau a fi soluționate prin intermediul proiectului de lege se refereau la „Îngreunarea și tergiversarea proceselor judiciare în urma instituirii medierii judiciare obligatorii pentru anumite cauze civile”. În descrierea problemei autorii au menționat că: - „[...] după intrarea în vigoare a completărilor operate prin Legea nr. 31/2017, s-a constatat că medierea judiciară reprezintă o metodă inefficientă de soluționare prealabilă a litigiilor, care a îngreunat semnificativ procedurile judiciare și a cauzat tergiversarea cauzelor pendinte, fiind afectat accesul liber la justiție a justițiabililor.” - „[...] din numărul total al proceselor de mediere judiciară (43487), numai 1165 au finalizat prin încheierea unei tranzacții (i.e. 2,6 %). În restul litigiilor, procesele de mediere au încetat prin refuzul părților de a	Ministerului Justiției, dar și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md. De asemenea, autorul obiecției eronat a interpretat că proiectul stabilește „<i>parcurea medierii obligatorii (în calitate de procedură prealabilă adresării în instanța de judecată)</i>”. Subliniem că proiectul stabilește pentru unele tipuri de litigii parcurea cel puțin a unei ședințe de mediere. Urmare a acestei ședințe, părțile urmează să decidă de comun acord dacă doresc să continue medierea, încheind un contract de mediere cu mediatorul, sau dacă doresc să soluționeze litigiul în instanța de judecată. Astfel, proiectul urmărește atât promovarea medierii, cât și scopul de a permite agenților economici o cale amiabilă de soluționare a conflictelor apărute prin apelarea la un mediator, care poate oferi suport părților conflictuale în vederea soluționării
--	--	---	---

		soluționa litigiul pe cale amiabilă, expirarea termenului sau renunțarea la acțiune a reclamantului.” - „De altfel, în România medierea obligatorie a fost declarată neconstituțională prin Decizia Curții Constituționale nr. 266/2014, în care Curtea a statuat, inter alia, că procedura prealabilă obligatorie de mediere apare ca fiind o piedică în calea realizării și obținerii de către cetățean a drepturilor sale în justiție (par. 24).” - „Similar, și Curtea Constituțională a Republicii Moldova în Hotărârea nr. 8/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003 (medierea judiciară) a statuat că medierea judiciară obligatorie reprezintă o limitare a dreptului persoanelor la un proces echitabil, sub aspectul tergiversării soluționării cauzei într-un termen rezonabil, fiind afectat dreptul garantat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova (par. 54). Însă, spre deosebire de organul de jurisdicție constituțională al României, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a declarat că procedura medierii judiciare nu determină o întârziere substanțială a termenelor judiciare. Or, în accepțiunea Curții, cele 50 de zile pe care le presupune procedura de mediere judiciară prealabilă, nu constituie o întârziere substanțială pentru introducerea acțiunii în justiție (par. 72 și 77). Prin urmare, Curtea a constatat existența unui echilibru proporțional între principiile concurente și a declarat caracterul constituțional al prevederilor Capitolului XIII1 .” - „În aceste condiții, este nejustificată menținerea prevederilor din Capitolul XIII1 din Codul de procedură civilă, or, acestea afectează disproporționat dreptul la un proces echitabil și termenul rezonabil de soluționare a cauzei. Această concluzie se impune, în special, în contextul în care Recomandarea nr. (2002)10 a	conflictului, permițând astfel acestora să ia decizii cu privire la soarta proprie prin formularea clauzelor în tranzacția de mediere, și nu neapărat să fie puși în situația executării unei decizii judecătorești. Și aici trebuie de amintit despre cheltuielile de executare care nu sunt mai puțin costisitoare decât cele de executare. Astfel, proiectul urmărește doar rezultate pozitive, mai ales, că <u>potrivit Raportului de activitate a Consiliului de mediere pentru anul 2023, publicat pe pagina oficială a Consiliului de mediere (mediere.gov.md), în total au fost soluționate prin mediere 1702 de litigii, dintre care 1135 sunt litigii comerciale, ceea ce constituie 67% din totalul de litigii. Indicatorul este în creștere cu 30% (sau 260 de adresări) în comparație cu anul 2022.</u> În context, este eronată obiecția cu privire la un eventual impact negativ asupra activității de
--	--	--	--

		Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre privind medierea în materie civilă, prevede următoarele: „7. Prin reglementarea medierii, statele ar trebui să supravegheze a se evita (I) întârzierile inutile și (II) recurgerea la mediere ca o tactică de întârziere.” La cauzele care au dus la apariția problemei, autorii au menționat următoarele: - „Prin definiție, medierea judiciară are caracter obligatoriu, fiind o etapă preliminară pentru soluționarea anumitor cauze civile. Însă, acest fapt nu corespunde cu unul din principiile fundamentale ale medierii, care asigură eficiența și utilitatea unei astfel de instituții – «participarea benevolă la mediere»”. - „Pentru ca medierea să ofere rezultate pozitive, este imperativ ca ambele părți ale unui litigiu să consimtă benevol pentru inițierea și desfășurarea procesului de mediere. Or, în caz contrar, obligativitatea acestei instituții creează riscul instituirii unor obstacole procesuale în vederea accesului liber la justiție. Această concluzie este statuată, în special, în recomandările și standardele internaționale, precum și reglementările europene. Astfel, Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, conține următoarea prevede esențială: «(13) Medierea prevăzută în prezenta directivă ar trebui să constituie o procedură voluntară în sensul că părțile sunt ele însele responsabile de procedură și o pot organiza după cum doresc și încheia în orice moment.» Similar, Recomandarea nr. (98)1 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre privind medierea familială, a statuat următoarele: «[...] În principiu, medierea nu trebuie să fie obligatorie.» Iar Recomandarea nr. (2002)10 a Comitetului Miniștrilor al	întreprinzător. De asemenea, faptul că în nota informativă este specificat drept obiectiv inclusiv descărcarea instanțelor de judecată, acest fapt este doar încă un impact pozitiv al proiectului, care nu poate fi trecut cu vederea, în condițiile în care instanțele de judecată se confruntă cu un volum enorm de cauze aflate pe rol, fapt care implicit duce la tergiversarea termenului de examinare în instanța de judecată, or, anume termenul de examinare în instanța de judecată poate avea impact negativ asupra activității de întreprinzător, în condițiile în care procesul judiciar și de executare a hotărârilor judecătorești presupune și aplicarea măsurilor de asigurare precum: blocare de conturi, interdicții, sechestre etc. De asemenea, autorul obiecției a adus drept exemplu instituția medierii din România drept o experiență negativă, care de
--	--	---	---

		Consiliului Europei către statele membre privind medierea în materie civilă, a precizat: «5. Chiar dacă părțile utilizează medierea, accesul la justiție trebuie să fie disponibil, fiindcă aceasta constituie ultima garanție a protecției drepturilor părților.»» Din punctul nostru de vedere, toate aceste probleme vor exista și în cazul optării pentru soluția reglementării obligației medierii, chiar dacă această mediere va fi realizată de către mediator și nu de către judecător. Aparent, nu există nicio premisă evidentă sau demonstrată, care ar indica contrariul, circumstanțele problemei fiind foarte similare. Considerăm că, autorii, urmărind un scop clar și înțeles de descărcare a volumului de lucru pus pe seama judecătorilor, ar trebui să se concentreze pe modul viitor de aplicare a acestei legi și nu doar asupra aspectelor propriu-zise de reglementare. În opinia noastră, autorii, având în vedere experiențele vădit negative din trecut, în caz dacă și-ar dori să reglementeze medierea obligatorie, dar sub o altă formă, ar trebui să o facă etapizat, analizând cum această nouă formă de mediere va fi aplicată și care vor fi rezultatele (pozitive sau negative). O astfel de primă etapă ar fi impunerea medierii doar pentru anumite litigii – spre exemplu, litigiile de familie. Dacă această reglementare va demonstra rezultate pozitive – doar atunci ea ar trebui extinsă și asupra restului categoriilor de litigii. Această abordare precaută ar trebui urmărită mai ales datorită faptului că noile reglementări vor afecta, în forma lor inițială, un număr mare de întreprinderi, distorsionând activitatea ultimilor.	fapt este total diferit ca și reglementare de modelul propus prin proiect, care are mai multe tangențe cu modelul Olandez și care se bucură de succes, este aplicabil cu un nivel înalt de satisfacție a justițiabililor. Astfel, modalitatea de promovare a medierii, propusă prin prezentul proiect este diferită conceptual de cea privind „medierea judiciară obligatorie (anterioară)”, care era concepută ca o parte a unui proces în instanța de judecată. Or, în realizarea medierii judiciare era implicat judecătorul. Suplimentar, prevederile proiectului nu afectează principiul medierii benevole, or persoanele nu sunt impuse să încheie o tranzacție de mediere drept urmare a realizării unei ședințe de mediere, precum și nici nu sunt impuse să continue (să vină la a 2-a ședință de mediere sau să semneze contractul de mediere) procesul de mediere dacă urmare primei ședințe nu consimt
--	--	--	---

				continuarea medierii. Totodată, dispozițiile finale și tranzitorii vor stabili intrarea în vigoare etapizată a proiectului, fapt ce va pregăti societatea, profesioniștii și întreg sistemul pentru aplicarea instituției medieri.
---	Camera Notarială	2.	Având în vedere prevederile art. 54 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, textul proiectului propus spre consultare urmează a fi revizuit și redactat, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație. În acest context, urmează a fi adaptată corespunzător și terminologia utilizată, în special ce ține de denumirea Comisiei disciplinare, care pe parcursul textului se regăsește și ca Colegiu disciplinar; denumirea Comisiei de licențiere, care pe parcursul textului se regăsește și ca Comisia de atestare; și termenul „contribuție”, care pe parcursul textului se regăsește și ca „cotizație”. Atenționăm că trimiterile efectuate în conținutul art. 14 alin. (1) și art. 35 din proiect sunt eronate, prin urmare necesită a fi revizuite și corectate. Reieșind din proiectul propus, precum și cele expuse în Nota informativă, suplimentar celor enunțate privind ajustarea prevederilor Codului de procedură civilă și Codului familiei, marcăm asupra necesității adaptării prevederilor Legii nr. 213/2023 taxei de stat în lumina conținutului prevederilor art. 14 din proiectul propus. La fel, menționăm că este incert aspectul privind modalitatea de probare a calității de „cuplu necăsătorit” și în unele cazuri a calității de „alți membri ai familiei”, fapt ce poate genera dificultăți și incertitudini la aplicarea prevederilor legale în cauză (art. 25 din	Se acceptă parțial Au fost excluse erorile tehnice, uniformizată terminologia. Cuvintele „cuplu necăsătorit” au fost substituite cu cuvântul „concubini”, utilizat în legislația civilă.

			proiect). Totodată, includerea categoriei de „cuplu necăsătorit” contravine principiilor de bază ale legislației familiale.	
Propuneri, obiecții și recomandări referitoare la articolele din proiect				
Articolul 1. Obiectivul și domeniul de reglementare [...] (3) Prezenta lege nu se aplică domeniilor fiscal, vamal, administrativ și nici răspunderii statului pentru actele sau omisiunile autorităților publice efectuate în regim de putere publică.	Uniunea Avocaților	3.	Alin. (3) art. 1 nu este corelat cu art. 14 alin. (6) și art. 16 alin. (2) din proiect. Astfel, deși la alin. (3) art. 1 se stipulează că „(3) Prezenta lege nu se aplică domeniilor fiscal, vamal, administrativ și nici răspunderii statului pentru actele sau omisiunile autorităților publice efectuate în regim de putere publică.”, totuși la art. 14 alin. (6) și art. 16 alin. (2) din proiect se stipulează că părțile trebuie să realizeze cel puțin o ședință de mediere, până la adresarea în instanța de judecată în cazul litigiilor de contencios administrativ.	Se acceptă Textul a fost modificat, astfel încâtsubiecții litigiilor prevăzute la art. 1 alin. (3) au fost exceptați de la prevederile art. 14 alin. (6) și art. 17 alin. (1) (<i>fostul 16 alin. (2)</i>).
	Camera de Comerț și Industrie	4.	Alin. (3) art. 1 nu este corelat cu art. 14 alin. (6) și art. 16 alin. (2) din proiect. Astfel, deși la alin. (3) art. 1 se stipulează că „(3) Prezenta lege nu se aplică domeniilor fiscal, vamal, administrativ și nici răspunderii statului pentru actele sau omisiunile autorităților publice efectuate în regim de putere publică.”, totuși la art. 14 alin. (6) și art. 16 alin. (2) din proiect se stipulează că părțile trebuie să realizeze cel puțin o ședință de mediere, până la adresarea în instanța de judecată în cazul litigiilor de contencios administrativ.	Se acceptă Textul a fost modificat, astfel încâtsubiecții litigiilor prevăzute la art. 1 alin. (3) au fost exceptați de la prevederile art. 14 alin. (6) și art. 17 alin. (1) (<i>fostul 16 alin. (2)</i>).
Articolul 3. Noțiuni În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni: [...] <i>furnizor de formare</i> – persoană juridică care este acreditată de către Uniunea Mediatorilor, care organizează cursuri de formare	Biroul Individual al Mediatorului „Victor Cojocari”	5.	În noțiunea de ”furnizor de formare” sintagma ”persoană juridică” de înlocuit cu sintagma ”entitate”. Uniunea mediatorilor, prin standardele de formare care urmează a fi elaborate și aprobate de către Uniunea mediatorilor vor fi stabilite 2 tipuri de entități: - persoană juridică, care poate fi acreditată pentru cursurile inițiale și continuu; - birou de mediere, care poate fi acreditată numai pentru cursurile continuu cu specializare în anumite	Nu se acceptă Furnizorul de formare, pe lângă faptul că „încasează banii, emite facturi și semnează certificatele”, este împuternicit să emită certificate de participare persoanelor care au participat la cursul de

inițialăși/sau continuă a mediatorilor conform standardelor de formare în domeniu aprobate de Uniunea Mediatorilor;”. [...]			domenii de mediere a conflictelor sau administrare(gestionare) a biroului de mediere; Actual este varianta cu persoana juridică. Fiind formator la 3 persoane juridice - furnizori de formare continua (2 - inițiale și 1 - continuu) confirm, că formarea inițială necesită calitatea de persoană juridică, urmare a unui curs complex cu atragerea mai multor formatori și măsuri de organizare. Privind cursul continuu - nu are sens, ca obligatoriu să fie numai persoană juridică, care atrage după sine și costuri mult mai ridicate, în situația când mediatorul - formator practic face totul, iar persoana juridică încasează banii, emite facturi și semnează certificatele. Mediatorul în cadrul biroului poate face încasarea, emiterea facturii și semnarea certificatelor. Personal m-am specializat pe gestionarea biroului de mediere (înregistrare și tot cu ce se preocupă biroul: dările de seamă, contabilitate, inventarierea, arhivarea, termenele de păstrare și nimicire a arhivei, etc.) și particularitățile, dificultățile și problemele practice la emiterea actelor la fiecare etapă a procedurii de mediere privind soluționarea diferitor conflicte / litigii civile și penale, inclusiv și prin Sistemul de gestionare a dosarelor de mediere din cadrul Platformei Integrate a Profesiilor Juridice (care va intra obligatoriu în timpul apropiat). Fiecare curs e de 10 sau 20 ore și nu văd pricini de a obliga ca aceste cursuri să fie efectuate numai de persoane juridice.	formare. Comparativ, mediatorul care este formator nu poate emite certificate.
Articolul 3. Noțiuni În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni: [...] <i>mediere</i> – proces structurat, indiferent cum este denumit într-un stat membru al Uniunii	Uniunea Avocaților	6.	La art. 3, noțiunea de mediere, propunem excluderea enunțului „Acest proces include medierea efectuată de un judecător care nu este implicat în nici-o procedură judiciară conexă litigiului în cauză.”, or medierea judiciară a fost abrogată și nici nu face obiectul prezentei legi. Dimpotrivă, funcțiile judecătorului se rezumă la judecarea cauzelor cu care a fost investit și nu	Se acceptă Textul a fost exclus din proiect.

Europene, sau cum se face referire la acesta, în care două sau mai multe părți într-un litigiu încearcă, din proprie inițiativă, să ajungă la un acord privind soluționarea litigiului dintre ele, cu asistența unuia sau mai multor mediatori. Acest proces poate fi inițiat de către părți, recomandat sau impus de instanță sau legislația națională și/sau internațională la care Republica Moldova este parte. Acest proces include medierea efectuată de un judecător care nu este implicat în nici-o procedură judiciară conexă litigiului în cauză. Medierea exclude demersurile instanței sau ale judecătorului sesizat de a soluționa litigiul pe parcursul procedurilor judiciare privind litigiul în cauză [...]			pot fi extinse la desfășurarea procedurilor de mediere. Totodată, propunem revizuirea sau excluderea enunțului „Medierea exclude demersurile instanței sau ale judecătorului sesizat de a soluționa litigiul pe parcursul procedurilor judiciare privind litigiul în cauză”, care este lipsit de claritate.	
	Camera de Comerț și Industrie	7.	La art. 3, noțiunea de mediere, propunem excluderea enunțului „Acest proces include medierea efectuată de un judecător care nu este implicat în nici-o procedură judiciară conexă litigiului în cauză.”, or medierea judiciară a fost abrogată și nici nu face obiectul prezentei legi. Dimpotrivă, funcțiile judecătorului se rezumă la judecarea cauzelor cu care a fost investit și nu pot fi extinse la desfășurarea procedurilor de mediere. Totodată, propunem revizuirea sau excluderea enunțului „Medierea exclude demersurile instanței sau ale judecătorului sesizat de a soluționa litigiul pe parcursul procedurilor judiciare privind litigiul în cauză”, care este lipsit de claritate.	Se acceptă Textul a fost exclus din proiect.
	Curtea Supremă de Justiție	8.	Art. 3 - Cu referire la textul „<i>acest proces include medierea efectuată de un judecător care nu este implicat în nici-o procedură judiciară conexă litigiului în cauză</i>”, conform art. 36 alin. (5) din proiect, activitatea de mediator este compatibilă cu orice <i>altă profesie sau activitate, dacă actele legislative care reglementează profesiile sau activitățile respective nu prevăd altfel</i>. Conform art. 8 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 544/1995, <i>funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice, de creație și în organele colegiale din cadrul autorităților sau instituțiilor publice</i>. Astfel, funcția de judecător este incompatibilă cu funcția de mediator, respectiv, judecătorul nu poate efectua medierea. Mai mult, Capitolul XIII 1 Medierea	Se acceptă Textul a fost exclus din proiect.

			Judiciară” din Codul de procedură civilă , a fost abrogat prin Legea nr. 97/2022. La fel, nu este clar sensul ultimei propoziții a definiției.	
Articolul 3. Noțiuni În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni: [...] <i>organizație de mediere</i> – persoană juridică cu scop nelucrativ (necomercial), care este înregistrată de Agenția Servicii Publice și care asigură, în condițiile prezentei legi, desfășurarea eficientă a activității de mediator, promovarea serviciilor de mediere, stabilirea regulilor procesului de mediere, a modului de calculare a onorariilor mediatorilor, asigură spații pentru ședințele de mediere și acordă alte servicii pentru desfășurarea eficientă a activității de mediator;	Camera Notarială	9.	Pe parcursul textului proiectului de lege, observăm că regulile privind desfășurarea medierii se decid benevol de către părțile participante la procesul de mediere. Totodată, art. 3 din proiect stabilește că organizațiile de mediere dețin competența de stabilire a regulilor procesului de mediere. În concluzie, menționăm că toate neconcordanțele stipulate mai sus urmează a fi revizuite și excluse.	Se acceptă Textul „stabilirea regulilor procesului de mediere” a fost exclus.
Articolul 5. Participarea benevolă la mediere (1) Părțile decid benevol inițierea și participarea la mediere, stabilesc termeni, reguli privind desfășurarea medierii, precum și convin asupra conținutului tranzacției de mediere.	Consiliul Superior al Magistraturii	10.	Propunem excluderea alin. (2) art.5 sau excluderea principiului participării benevole la mediere din proiectul legii. În cazul impunerii sau dispunerii medierii de către instanța de judecată ori obligarea prin lege este negat principiul participării benevole la mediere or părțile sunt obligate și nu neapărat consimt.	Nu se acceptă Proiectului nu afectează principiul medierii benevole, or persoanele nu sunt impuse să încheie un contract de mediere cu mediatorul sau o tranzacție de mediere drept urmare realizării unei ședințe de

(2) Pentru anumite categorii de litigii, inițierea medierii poate fi recomandată sau dispusă de instanța judecătorească, ori prevăzută de legislație.				mediere, precum și nici nu sunt impuse să continue procesul de mediere (să vină la a 2-ua ședință de mediere); dacă urmare primei ședințe nu consimt continuarea medierii.
Articolul 6. Confidențialitatea (1) Procesul de mediere nu este public și se desfășoară într-un mod care respectă principiul confidențialității, cu excepția cazului în care părțile hotărăsc altfel. [...]	Camera Notarială	11.	Contradicțiile prevederilor art. 6 alin. (1) care statuează că procesul de mediere nu este public și se desfășoară cu respectarea principiului confidențialității, cu prevederile alin. (5) al aceluiași articol, care stabilește că mediatorii sau alte persoane implicate în administrarea procesului de mediere nu sunt obligați să respecte confidențialitatea informației rezultate din sau în legătură cu procesul de mediere, cu excepțiile prevăzute expres în acesta. În același timp, observăm că potrivit art. 11 din proiect, părțile, mediatorul sau oricare altă persoană care a participat la procesul de mediere nu poate divulga și nu poate invoca în alt proces de mediere, în instanța de judecată sau arbitraj ori în afara unui proces informațiile de care a luat cunoștință în cadrul procesului de mediere sau în legătură cu acesta, ceea ce la fel presupune respectarea principiului confidențialității. Respectiv, este necesară excluderea din art. 6 alin. (5) a adverbului „nu” din prima propoziție.	Se acceptă Pentru excluderea contradicțiilor a fost modificat textul din art. 6 alin. (6) (fostul alin. (5)).
Articolul 6. Confidențialitatea [...] (5) Mediatorii sau alte persoane implicate în administrarea procesului de mediere nu sunt obligați să respecte confidențialitatea informației rezultate din sau în	Biroul Individual al Mediatorului „Victor Cojocari”	12.	Art. 6 (5) Sintagma ”cu excepția cazului” de substituit cu sintagma ”în cazurile în care” . În propoziția de la început se menționează că ”nu sunt obligați să respecte confidențialitatea ” iar ulterior acest fapt exceptează cazurile care de fapt permit ne respectarea confidențialității.	Se acceptă Textul a fost redactat ținându-se cont și de propunerea Camerei notariale, se regăsește la art. 6 alin. (6).
	Uniunea Avocaților	13.	La alin. (5) art. 6 se prevede că: „(5) Mediatorii sau alte persoane implicate în administrarea procesului de mediere nu sunt obligați să respecte confidențialitatea	Se acceptă Textul a fost redactat ținându-se cont și de

legătură cu procesul de mediere, cu excepția cazului în care: a) acest lucru este necesar în vederea protecției ordinii publice; b) pentru a asigura protecția interesului superior al copilului; c) pentru a împiedica vătămarea integrității fizice sau psihice a unei persoane; d) divulgarea conținutului acordului rezultat în urma medierii este necesară punerii în aplicare sau executării acestuia.			informației rezultate din sau în legătură cu procesul de mediere, cu excepția cazului în care: a) acest lucru este necesar în vederea protecției ordinii publice; b) pentru a asigura protecția interesului superior al copilului; c) pentru a împiedica vătămarea integrității fizice sau psihice a unei persoane; d) divulgarea conținutului acordului rezultat în urma medierii este necesară punerii în aplicare sau executării acestuia.”. Textul în mod evident nu corespunde intenției și logicii pentru care este instituit, or, din conținutul acestuia rezultă că în situațiile prevăzute la lit. a) – d) din articol, informațiile nu pot fi divulgate și trebuie respectată confidențialitatea.	propunerea Camerei notariale, se regăsește la art. 6 alin. (6).
Articolul 7. Libera alegere a mediatorului Părțile aleg mediatorul din Registrul de Stat al Profesii Juridice ținut de Ministerul Justiției sau, după caz, din unul din registrele autorizate ale unui stat membru al Uniunii Europene, a cărui activitate nu este suspendată la momentul alegerii. Părțile pot renunța la serviciul mediatorului ales la orice etapă a procesului de mediere, inclusiv pe motivul suspendării sau încetării activității mediatorului.	Uniunea Avocaților	14.	În privința art. 7, propunem punerea în aplicare a acestuia, în partea alegerii mediatorului din registrele autorizate ale unui stat membru al Uniunii Europene, a cărui activitate nu este suspendată la momentul alegerii, la momentul aderării la Uniunea Europeană. Concomitent, implementarea acestei soluții, în lipsa unui registru unic european al profesiilor juridice sau al mediatorilor în care statele membre părți să poată include (actualiza) informația despre suspendarea activității mediatorului, va fi împiedicată de lipsa informațiilor despre mediatorii sau persoanele asimilate acestora din alte state europene și statutul activ sau suspendat. Până la crearea condițiilor date, propunem instituirea unui registru special ținut de Uniunea Mediatorilor, care să includă mediatorii și persoanele asimilate lor din care părțile pot să aleagă, responsabilitatea pentru verificarea informației despre statutul mediatorului revenind Uniunii Mediatorilor, și nu părților sau instanțelor de judecată care vor trebui să	Se acceptă Referitor la „registrele autorizate ale unui stat membru al Uniunii Europene” menționăm că textul a fost modificat.

			confirme tranzacția de mediere.	
	Consiliul Superior al Magistraturii	15.	Propunem excluderea afirmației „a cărui activitate nu este suspendată la momentul alegerii.” Dacă specificăm acest moment este necesar să specificăm și faptul că mediatorul ales nu poate fi suspendat și la momentul semnării tranzacției de mediere, or dacă mediatorul este suspendat nu poate presta servicii de mediere mai ales că motivele suspendării pot fi diferite. Chiar dacă părțile pot renunța la serviciul mediatorului ales la orice etapă a procesului de mediere, inclusiv pe motivul suspendării sau încetării activității mediatorului. Aceasta nu este suficient pentru a asigura legalitatea procesului de mediere. Mediatorul este obligat să informeze părțile despre suspendarea sa și efectele acestei suspendări – inclusive imposibilitatea legală de a presta servicii de mediere.	Nu se acceptă Primul enunț din art. 7 stabilește regula generală, conform căreia, părțile nu pot apela la serviciile unui mediator, știind din start că acesta are activitatea suspendată. Al doilea enunț va reglementa dreptul de a renunța la serviciul unui anumit mediator.
Articolul 11. Interzicerea divulgării informației și audierii participanților la procesul de mediere [...] (2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), divulgarea informației confidențiale este permisă, prin acordul scris al părților, în cazul în care aceasta este necesară în cadrul procedurilor legale privind executarea drepturilor care rezultă din tranzacție. [...]	Uniunea Avocaților	16.	Alin. (2) art. 11 dublează dispozițiile art. 6 alin. (5) lit. d) și propunem a fi exclus, or ca și în primul caz, este permisă divulgarea informației confidențiale, prin acordul scris al părților, în cazul în care aceasta este necesară în cadrul procedurilor legale privind executarea drepturilor care rezultă din tranzacție.	Se acceptă Prevederile art. 11 alin. (2) au fost excluse, în scopul evitării dublării. Alineatele ulterioare au fost renumerotate
Articolul 12. Conflictul de interese [...] (4) După încetarea	Camera Notarială	17.	Cu referire la prevederile art. 12 alin. (4)-(6) din proiect, menționăm că în cazul în care alin. (6) vizează reprezentanți ai altor profesii conexe justiției, decât notarii și avocații, precum este menționat la alin. (4) și	Nu se acceptă Art. 12 alin. (6) generalizează informația privind reprezentanții

procesului de mediere, mediatorul nu poate reprezenta părțile sau una dintre părți la soluționarea în instanța de judecată sau arbitraj a litigiului pentru care a fost desemnat ca mediator. În cazul în care a fost ales în calitate de mediator un avocat, acesta nu este în drept să accepte asistența sau reprezentarea ulterioară a intereselor oricărei dintre părțile procesului de mediere în legătură cu litigiul mediat. (5) În cazul în care mediatorul este un notar, acesta nu este în drept să investească cu formulă executorie tranzacția de mediere încheiată de părți în procesul medierii. (6) În cazul în care mediatorul este concomitent și reprezentant al unei profesii conexe justiției, acesta nu este în drept să presteze serviciile corespunzătoare profesiei deținute, în legătură cu conflictul mediat.			(5), este necesară specificarea aspectului în cauză. Constatăm că în prezent alin. (6) generalizează informația privind reprezentanții profesiilor conexe justiției și se referă inclusiv la notari și avocați. În acest fel, se evidențiază sensul echivoc a celor 3 alineate menționate. În concluzie se propune reformularea alin. (6) din art. 12 din proiect, după cum urmează: „(6) În cazul în care mediatorul este concomitent și reprezentant al unei profesii conexe justiției, cu excepția celor nominalizate în alin. (4)-(5) din prezentul articol, acesta nu este în drept să presteze serviciile corespunzătoare profesiei deținute, în legătură cu conflictul mediat.”.	tuturor profesiilor conexe justiției. Iar, alin. (4) și (5) reglementează aspecte ce țin nemijlocit de reprezentarea în instanță a avocaților și investirea cu formulă executorie a tranzacțiilor încheiate de notar, care sunt reglementări specifice domeniilor improprii altor profesii conexe justiției. Reformularea alin. (6) în modul propus în aviz va crea confuzii și interpretări eronate.
(6) În cazul în care mediatorul este concomitent și reprezentant al unei profesii conexe justiției, acesta nu este în drept să presteze serviciile corespunzătoare profesiei deținute, în legătură cu conflictul mediat.	Uniunea Avocaților	18.	La alin. (6) art. 12 propunem să se țină cont și de voința părților la mediere, care pot, în anumite circumstanțe, inclusiv determinate sau rezultate în urma medierii, să accepte reprezentarea lor sau acordarea altei asistențe juridice sau profesionale. Prin urmare, propunem completarea ultimului enunț de la alin. (4) – (6) art. 12 cu 3 următorul text: „cu excepția cazului în care părțile procesului de mediere consimt/decid altfel.”.	Nu se acceptă Această interdicție asigură imparțialitatea și obiectivitatea procesului de mediere, prevenind conflictele de interese și protejând încrederea părților în corectitudinea și echitatea soluționării disputei.
Articolul 13. Efectul medierii asupra termenilor de prescripție (1) Inițierea medierii în condițiile prezentei legi suspendă termenele de prescripție pentru părți pe	Procuratura Generală	19.	La art.13 al proiectului se propune ca procedura de inițiere a medierii să suspende termenele de prescripție pentru părți pe durata desfășurării procesului de mediere. Considerăm că nu este clară necesitatea operării acestor modificări, dat fiind faptul că legile conexe nu prevăd un astfel de temei de suspendare a termenelor de prescripție.	Precizare: Cadrul normativ conex va fi ajustat printr-o lege de modificare. În dispozițiile finale ale proiectului este prevăzută obligația Guvernului de a prezenta

durata desfășurării procesului de mediere. Părțile care recurg la mediere în vederea soluționării unui litigiu nu sunt ulterior împiedicate să inițieze o procedură judiciară sau arbitrală privind respectivul litigiu ca urmare a împlinirii unor termene de decădere din acest drept sau de prescripție pe durata procesului de mediere. (2) Alineatul (1) nu se aplică prevederilor privind termenele de prescripție rezultate din legislația națională și din acordurile internaționale.			În cazul în care totuși se insistă pe aceste modificări, este necesară efectuarea modificărilor simultan și la prevederile Codului penal, Codului de procedură penală, Codului de procedură civilă, Codului civil, Codului contravențional.	Parlamentului „propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege”.
	AmCham Moldova	20.	Prevederile art. 13 alin. (2) contravin prevederilor art. 13 alin. (1) în partea care se referă la faptul că, alin. (1) nu se aplică prevederilor privind termenele de prescripție rezultate din legislația națională. Respectiv, nu este clar căror termene de prescripție se aplică prevederile art. 13 alin. (1), dacă nu celor naționale.	Se acceptă Textul a fost ajustat.
	Uniunea Avocaților	21.	Alin. (1) art. 13 propunem a fi completată cu un nou enunț, care va avea următorul cuprins: „Orice clauză contrară acestei norme este nulă de drept și nu produce efecte juridic pentru părți din momentul instituirii.”.	Nu se acceptă Norma legală este clară și nu necesită înserarea unei garanții suplimentare.
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	22.	Potrivit art. 13 alin. (1) din proiect, „Inițierea medierii în condițiile prezentei legi suspendă termenele de prescripție pentru părți pe durata desfășurării procesului de mediere”. Potrivit alin. (2) din același articol, „Alineatul (1) nu se aplică prevederilor privind termenele de prescripție rezultate din legislația națională și din acordurile internaționale”. Astfel, este necesar de clarificat față de ce termene de prescripție se aplică alin. (1), de vreme ce toate termenele de prescripție decurg din acte normative care, în totalitatea lor, formează legislația națională	Se acceptă Textul a fost ajustat în scopul excluderii normelor contradictorii.
	Curtea Supremă de Justiție	23.	Art. 13 – potrivit reguli, inițierea medierii suspendă curgerea termenelor de prescripție pentru părți. Totodată, autorul indică că <i>părțile care recurg la mediere în vederea soluționării unui litigiu nu sunt ulterior împiedicate să inițieze o procedură judiciară sau arbitrală privind respectivul litigiu ca urmare a împlinirii unor termene de decădere din acest drept sau de prescripție pe durata procesului de mediere.</i> În acest sens, nu este clar ce fel de împlinire a	Se acceptă parțial În contextul invocării specificului termenului de decădere, remarcăm că potrivit art. 410 alin. (1) Cod civil, „Termenele de decădere nu sunt supuse suspendării, întreruperii și repunerii în termen, dacă

			termenelor de prescripție poate exista pe durata procesului de mediere? La fel, cu referire la termenele de decădere, potrivit regulii generale, acestea nu pot fi suspendate (art. 410 alin. (1) Cod civil). Mai mult, termenul de decădere este un termen stabilit pentru exercitarea unui drept subiectiv sau încheierea unui act juridic (art. 409 alin. (1) Cod civil), care diferă ca natură și conținut de termenul de prescripție (art. 391 alin. (1) Cod civil). Astfel, dacă este rațional întreruperea termenului de prescripție în cazul inițierii medierii (pentru a acorda persoanei posibilitatea de a sesiza instanța de judecată pentru a-și apăra dreptul încălcat, în cazul în care medierea eșuează), termenul de decădere pare a fi irelevant în situația respectivă, or litigiul (care vizează exercitarea drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, la care se referă termenul de decădere) deja s-a iscat. Prin urmare, utilizarea termenului de decădere în contextul respectiv, pare incorrect.	prin lege nu se dispune altfel.”
		24.	Art. 13 alin. (2) - pe de o parte, alin. (1) instituie suspendarea curgerii termenului de prescripție, pe de alta, alin. (2) stabilește că alin. (1) nu se aplică termenului de decădere în contextul respectiv, pare incorrect.	Se acceptă Textul a fost ajustat.
Articolul. 14 Motivarea părților pentru recurgerea la mediere (1) Părțile care recurg la mediere sunt scutite de achitarea taxei de stat pentru confirmarea sau investirea cu formulă executorie a tranzacției în condițiile art. 33. [...]	AmCham Moldova	25.	La art. 14 alin. (1), care prevede că părțile care recurg la mediere sunt scutite de achitarea taxei de stat pentru confirmarea sau investirea cu formulă executorie a tranzacției în condițiile art. 33, eronat se face trimitere la art. 33, care de fapt prevede modalitatea dobândirii calității de mediator.	Se acceptă Trimiterea a fost ajustată.
Articolul. 14 [...]	Uniunea Avocaților	26.	La alin. (2) art. 14 propunem la această etapă inițială să se prevadă o scutire de la taxa de stat în proporție mai	Nu se acceptă Proporția de 25% este o

(2) În cazul în care, pînă la depunerea cererii de chemare în judecată, părțile au participat la procesul de mediere, dar procesul de mediere a încetat fără încheierea tranzacției, atunci, la depunerea cererii de chemare în judecată, taxa de stat se reduce cu 25%. [...]			mare, pentru a încuraja medierea, cum stipulează alin. (1) art. 1 din lege, dar și pentru a promova medierea și beneficiile ei în rândul justițiabililor, or nu există o modalitate mai eficientă de a face acest lucru decât aplicarea nemijlocită a acesteia ca prima soluție de soluționare a disputelor și aprecierea prin experiență proprie a acestei metode alternative celei judiciare de soluționare a litigiilor. O proporție de 50% pentru perioada inițială a reformei este recomandabilă pentru asigura aplicarea suficientă a medierii și identificarea deficiențelor în aplicarea sistemică a acesteia.	scutire de taxă suficientă, dar totodată va rămâne motivațională pentru părți de a ajunge la încheierea unei tranzacții de mediere. Stabilirea unei proporții mai mari va afecta bugetul de stat și poate crea riscuri de inițiere pur formală a unui proces de mediere, doar pentru a beneficia de o reducere de 50 %.
	AmCham Moldova	27.	Potrivit art. 14 alin. (2), în cazul în care, pînă la depunerea cererii de chemare în judecată, părțile au participat la procesul de mediere, dar procesul de mediere a încetat fără încheierea tranzacției, atunci, la depunerea cererii de chemare în judecată, taxa de stat se reduce cu 25%. Așa cum este specificat în normă, în cazul în care procesul a încetat fără încheierea tranzacției, reclamantul ar putea beneficia de o reducere de 25% la achitarea taxei de stat. În acest sens, considerăm că ar fi benefică instituirea unei clarități și reglementarea faptului dacă reducerea menționată mai sus va fi aplicabilă pentru cazurile în care procesul de mediere se va considera ca fiind neînceput pe motiv că una din părți a refuzat invitația de a participa la mediere. Or, potrivit prevederilor art. 16 alin. (3), dacă partea nu a acceptat invitația scrisă a mediatorului sau a refuzat participarea la mediere, procesul de mediere se consideră neînceput, iar potrivit prevederilor art. 22 alin. (1) lit. c), medierea încetează la renunțarea uneia sau a ambelor părți la mediere.	Se acceptă Textul a fost completat.
Articolul. 14 [...]	Uniunea Avocaților	28.	La alin. (4) art. 14, instituirea unui termen de judecare/soluționare a unei cauze este o practică	Nu se acceptă Instituirea unui termen

(4) Cererea privind confirmarea tranzacției se examinează în regim de urgență, în cel mult 15 zile lucrătoare de la data depunerii acesteia. [...]			ineficientă și norma riscă să rămână a fi una declarativă.	de judecare/soluționare a unei cauze poate contribui la creșterea eficienței actului de justiție, asigurând respectarea dreptului părților la un proces echitabil și într-un termen rezonabil, reducând riscul tergiversării nejustificate a cauzelor și responsabilizând actorii implicați în procesul juridic. Neinstituirea unui termen ar putea conduce la o examinare îndelungată, făcând astfel inefficientă instituirea soluționării prin mediere, termenul propus ar putea fi un factor încurajator pentru alegerea medierii.
	Camera de Comerț și Industrie	29.	La alin. (4) art. 14, instituirea unui termen de judecare/soluționare a unei cauze este o practică inefficientă și norma riscă să rămână a fi una declarativă.	Nu se acceptă A se vedea argumentele de la pct. 28 din sinteză.
	Consiliul Superior al Magistraturii	30.	Propunem completarea după cum urmează: „Cererea privind confirmarea tranzacției se examinează de către instanța de judecată în regim de urgență, în cel mult 15 zile lucrătoare de la data depunerii acesteia”. Pentru claritate.	Se acceptă Norma a fost redactată conform propunerii.
Articolul. 14 [...] (6) Părțile trebuie să realizeze cel puțin o ședință de mediere, până la adresarea în instanța de judecată, pentru următoarele categorii de litigii:	Ministerul Finanțelor	31.	I La 17 martie 2017, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.31/2017 pentru completarea Codului de procedură civilă, prin care a fost instituită medierea drept o modalitate obligatorie de soluționare prealabilă a unor categorii de litigii. Conform notei informative la proiectul de lege respectiv, scopul introducerii acestei instituții judiciare a	Se acceptă parțial Prin prezenta lege se urmărește instituirea obligativității examinării unor categorii de litigii în procedura medierii până la etapa adresării în instanța

a) civile; b) de familie; c) de muncă; d) de contencios administrativ. [...]		constat în reducerea volumului de muncă a judecătorilor, precum și în flexibilitatea/rapiditatea soluționării litigiilor. Peste aproximativ 5 ani, prin Legea nr.97/2022 pentru abrogarea capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă nr.225/2003, au fost abrogate prevederile referitoare la medierea judiciară. Din nota informativă la acest proiect rezultă următoarele: <i>”După intrarea în vigoare a completărilor operate prin Legea nr.31/2017, s-a constatat că medierea judiciară reprezintă o metodă inefficientă de soluționare prealabilă a litigiilor, care a îngreunat semnificativ procedurile judiciare și a cauzat tergiversarea cauzelor pendinte, fiind afectat disproporțional accesul liber la justiție.</i> <i>Deci, această instituție nu numai că nu a generat rezultate pozitive scontate, dar a și determinat consecințe negative asupra procedurilor civile și a volumului de lucru a judecătorilor.</i> <i>În acest sens, conform datelor statistice pentru anii 2018-2021, se atestă următoarele efecte asupra procedurilor judiciare civile: a) din numărul total al proceselor de mediere judiciară (43 487), numai 1 165 s-au finalizat prin încheierea unei tranzacții (i.e. 2,6%). În restul litigiilor, procesele de mediere au încetat prin refuzul părților de a soluționa litigiul pe cale amiabilă, prin expirarea termenului sau renunțarea la acțiune a reclamantului; (...)</i> <i>Astfel, se atestă că instituția medierii judiciare a generat, de fapt, blocaje procesuale care tergiversează semnificativ examinarea și soluționarea cauzelor civile, precum și sporește nerezonabil sarcina de muncă a judecătorilor.</i> <i>De altfel, pentru comparație, în România medierea obligatorie a fost declarată neconstituțională prin</i>	de judecată. Acest scop derivă din implementarea acțiunii 2.4.1. lit. b) din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025, aprobat prin Legea nr. 211/2021, care prevede: „Examinarea oportunității instituirii obligativității examinării unor categorii de litigii în procedura medierii până la etapa adresării în instanța de judecată.”. Acesta, precum și alte obiective rezultă din aderarea accelerată a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. În context, menționăm că a fost realizat și un Studiu privind Oportunitatea instituirii obligativității examinării unor categorii de litigii în procedura medierii până la etapa adresării în instanța de judecată (luna mai, 2023). Totodată menționăm că modalitatea de promovare a medierii, propusă prin prezentul proiect este diferită conceptual de cea
---	--	---	--

		<i>decizia Curții Constituționale nr.266/2014, în care Curtea a statuat, inter alia, că procedura prealabilă obligatorie de mediere apare ca fiind o piedică în calea realizării și obținerii de către cetățean a drepturilor sale în justiție (par.24).</i> <i>Similar, și Curtea Constituțională a Republicii Moldova în Hotărârea nr.8/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.225 din 30 mai 2003 (medierea judiciară), a statuat că medierea judiciară obligatorie reprezintă o limitare a dreptului persoanelor la un proces echitabil, sub aspectul tergiversării soluționării cauzei într-un termen rezonabil, fiind afectat dreptul garantat de art.20 din Constituția Republicii Moldova (par.54).” (...)</i> <i>În aceste condiții, este nejustificată menținerea prevederilor din capitolul XIII¹ din Codul de procedură civilă, or, acestea afectează disproporțional dreptul la un proces echitabil și termenul rezonabil de soluționare a cauzei. Această concluzie se impune, în special, în contextul în care Recomandarea nr.(2002)10 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre privind medierea în materia civilă, prevede următoarele: ”7. Prin reglementarea medierii, statele ar trebui să supravegheze a se evita (I) întârzierile inutile și (II) recurgerea la mediere ca o tactică de întârziere.”</i> Prin proiectul supus analizei, autorul propune reintroducerea procedurii prealabile obligatorie de mediere, prin intermediul unui mediator, pentru o bună parte de cauze civile (a se vedea în acest sens, art.14 alin.(6)-(7), art.16 alin.(2), alin.(11)- (12), art.17 alin.(2), art.23-27, ș.a.). Ministerul Finanțelor nu susține reintroducerea	privind „medierea judiciară obligatorie (anterioară)”, care era concepută ca o parte a unui proces în instanța de judecată. Or, în realizarea medierii judiciare era implicat judecătorul. De asemenea, autorul obiecției a adus drept exemplu instituția medierii din România drept o experiență negativă, care de fapt este total diferit ca și reglementare de modelul propus prin proiect, care are mai multe tangențe cu modelul Olandez și care se bucură de succes, este aplicabil cu un nivel înalt de satisfacție a justițiabililor. Totodată în vederea neadmiterii tergiversării examinării cauzelor, în proiect este instituit un termen maxim de soluționare a conflictelor prin mediere. A se vedea art. 19 din proiect. De asemenea, instituirea unei ședințe obligatorii nu poate avea ca efect pentru bugetul public național suportarea unor cheltuieli suplimentare, sau reducerea
--	--	--	---

		medierii, ca procedură prealabilă obligatorie pentru anumite categorii de litigii, reieșind din următoarele: 1) După cum s-a menționat, Curtea Constituțională a Republicii Moldova în Hotărârea nr.8/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.225 din 30 mai 2003 (medierea judiciară), a statuat că medierea judiciară obligatorie reprezintă o limitare a dreptului persoanelor la un proces echitabil, sub aspectul tergiversării soluționării cauzei într-un termen rezonabil, fiind afectat dreptul garantat de art.20 din Constituția Republicii Moldova (par.54).” O decizie de neconstituționalitate a procedurii prealabile de mediere a fost adoptată de către Curtea Constituțională a României (decizia nr.266/2014). În decizia respectivă Curtea a statuat următoarele: ”Curtea reține, totodată, că în preambulul Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L nr.136 din 24 mai 2008, se prevede că „medierea ar trebui să constituie o procedură voluntară, în sensul că părțile sunt ele însele responsabile de procedură și o pot organiza după cum doresc și încheia în orice moment.” De asemenea, art.3 lit.a) din directivă definește medierea ca fiind un proces „în care două sau mai multe părți într-un litigiu încearcă, din proprie inițiativă, să ajungă la un acord privind soluționarea litigiului dintre ele (...)”. Art.5 alin.(1) intitulat „Recurgerea la mediere” prevede că „o instanță la care a fost introdusă o acțiune poate, atunci când este cazul și având în vedere toate circumstanțele cazului respectiv, să invite părțile să recurgă la mediere pentru a soluționa litigiul. Instanța	veniturilor, ori actualmente părțile beneficiază de restituirea taxei de stat în cazul soluționării prin mediere a conflictelor, iar în situația ședinței obligatorii ședințele se vor achita din contul părților aflate în conflict. Referitor la cuantumul procentual al scutirilor, subliniem că acestea sunt identice cu cele prevăzute în art. 39 alin. (2) și (3) din Legea nr. 137/2015 cu privire la mediere. Proiectul nu are drept scop modificarea, ci doar preluarea fidelă a acestora și menținerea mecanismului creat deja în anul 2015.
--	--	---	--

		poate, de asemenea, invita părțile să participe la o sesiune de informare privind recurgerea la mediere dacă astfel de sesiuni sunt organizate și sunt ușor accesibile. Ca atare, dispozițiile acestei directive se referă doar la posibilitatea, și nu la obligația părților de a urma procedura medierii, deci nimic obligatoriu referitor la mediere și, cu atât mai puțin, la procedura prealabilă de informare cu privire la avantajele medierii.” 2) Instituirea acestei proceduri prealabile obligatorii va avea ca efect pentru bugetul public național atât suportarea cheltuielilor suplimentare, cât și reducerea veniturilor. Referitor la suportarea cheltuielilor suplimentare de la bugetul public național. Astfel, autoritățile publice centrale și locale sunt antrenați în multiple litigii civile, în special în calitate de pârât (de exemplu, doar Ministerul Justiției participă în câteva sute de litigii, care rezultă din prevederile Legii nr.1545/1998 și Legii nr.87/2011, precum și în cauzele de regres). Faptul că autoritățile publice o să accepte soluționarea litigiilor prin mediere este practic imposibilă. Astfel, realizarea cel puțin a unei ședințe de mediere, până la adresarea în judecată, va avea doar costuri pentru autoritățile publice centrale sau locale, deoarece art.14 alin.(7) din proiect prevede că remunerarea mediatorului pentru o singură ședință constituie 10% din salariul minim pe țară (actualmente – 500 lei). Astfel, chiar dacă remunerarea respectivă va fi suportată de partea adversă, litigiul nefiind soluționat prin mediere, această parte va pretinde recuperarea acestor cheltuieli pe cale judiciară, concomitent cu depunerea cererii de chemare în judecată împotriva autorității publice centrale sau locale. Mai mult ca atât, actualmente chiar Ministerul Justiției inițiază o serie de litigii privind încasarea în regres a prejudiciului cauzat bugetului de stat prin	
--	--	---	--

			achitarea mijloacelor bănești reclamanților în baza Legii nr.1545/1998, Legii nr.87/2011 și hotărârilor/deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel, respectarea procedurii de mediere nu va avea efect scontat nici în aceste litigii (deseori calitatea de pârât aparținând în litigiile respective Consiliului municipal Chișinău și executorilor judecătorești), statul urmând doar să suporte eventualele cheltuieli legate de plata remunerării mediatorilor. Referitor la reducerea veniturilor la bugetul de stat prin încasarea într-un volum mai mic a taxei de stat. Pe de o parte, autorul proiectului propune instituirea obligatorie a medierii pe o bună parte a litigiilor civile (inclusiv care izvorăsc din raporturi familiale, de muncă și contencios administrativ), iar pe de altă parte, în cazul în care, procesul de mediere a încetat fără încheierea tranzacției, la depunerea cererii de chemare în judecată taxa de stat se va reduce cu 25%. Astfel, în practică se va atesta cu siguranță situații când anual în 97-99% din toate categoriile de litigii (a se vedea și informația de mai sus din nota informativă), prevăzute la art.14 alin.(6) din proiect, părțile vor fi obligați să parcurgă ”formal” procedura de mediere obligatorie, obținând ulterior și o reducere la plata taxei de stat cu 25% la depunerea acțiunii, fapt care nu poate fi acceptat. 3) În conformitate cu art.9 alin.(2) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntâmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce	
--	--	--	--	--

		dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuție părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege. Art.183 alin.(2) lit.e) din același Cod stabilește că pregătirea pentru dezbateri judiciare este obligatorie pentru orice cauză civilă și are ca scop: (...) e) evaluarea oportunităților de soluționare a litigiului prin mediere. Art.185 alin.(1) lit.d) din Codul de procedură civilă stabilește că judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplinește următoarele acte: d) ia măsuri pentru concilierea părților, explică părților dreptul de a recurge la mediere, le informează despre esența, avantajele și efectele medierii sau le propune să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere. Astfel, autorul nu a ținut cont că Codul de procedură civilă stabilește în sarcina judecătorului de a aduce la cunoștință părților despre posibilitatea de a soluționa litigiul respectiv prin mediere, iar părțile, care ar avea buna intenție de a soluționa speța pe această cale – ar accepta medierea. II. În același timp, opinăm că articolul 14 alineatul (3) din proiect urmează a fi revăzut în sensul diminuării cotelor procentuale de scutire de la plata taxei de stat sau stabilirea unui termen limită la faza incipientă a procesului (să fie scutit de plata taxei de stat în mărimile stabilite doar dacă, de exemplu, părțile au solicitat soluționarea cauzei prin mediere până la începerea examinării în fond a cauzei, a cererii de apel sau de recurs). De altfel, nu este echitabilă, de exemplu, scutirea de	
--	--	--	--

			la plata taxei de stat în mărime de 100% pentru soluționarea prin mediere în instanța de fond, dacă acest litigiu a parcurs inițial aproape toate etapele (cu excepția deliberării și pronunțării hotărârii) în raport cu un alt litigiu, în care s-a pronunțat inclusiv și hotărârea asupra fondului cauzei.	
	Uniunea Avocaților	32.	La alin. (6) art. 14 nu este clar care este mecanismul de implementare, or, pentru a respecta condiția impusă prin această normă reclamantul va trebui să convingă pârâtul la încheierea acordului de mediere, să plătească pentru prima ședință de mediere și să se prezinte la această ședință, ceea ce este impropriu de a se pune în sarcina reclamantului care are deja un litigiu cu partea pârâtă. Alin. (3) art. 16 din proiectul legii, prevede în acest context că, „Dacă partea nu a acceptat invitația scrisă a mediatorului sau a refuzat participarea la mediere, procesul de mediere se consideră neînceput”. Pentru aceasta, în scop de a evita abuzurile și hărțuirea inutilă a persoanelor, mai întâi de toate trebuie să fie pusă pe rol o acțiune în instanța de judecată și în temeiul încheierii instanței de judecată de primire spre examinare să se dispună mai întâi o ședință preliminară de mediere. A se vedea în acest sens ultimul enunț al alin. (6) art. 16: „În cadrul procesului judiciar, instanța propune părților să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere.”. De asemenea, oricine are libertatea de a se adresa în instanța de judecată, or, o persoană nu poate fi împiedicată să se adrese instanței de judecată, așa cum dispune proiectul. „Adresarea în instanța de judecată” conform sintagmei din 4 proiect, reprezintă o acțiune a reclamantului, care nu poate fi împiedicată, or oricine poate depune cereri în instanța de judecată.	Nu se acceptă În Art. 14 alin (6) nu se face referire la faptul că reclamantul „va trebui să convingă” pârâtul la încheierea acordului de mediere, să plătească pentru prima ședință de mediere și să se prezinte la această ședință, ci face referire la ambele părți. Propunerea de a pune pe rol mai întâi de toate o acțiune în instanța de judecată și, în temeiul încheierii instanței de judecată de primire spre examinare, să se dispună mai întâi o ședință preliminară de mediere, nu poate fi acceptată, or, unul din obiectivele proiectului este descărcarea instanțelor de judecată de o anumită categorie de litigii și de a da posibilitate părților de a soluționa amiabil litigiile apărute.
		33.	Concomitent, în cauzele de contencios administrativ	Se acceptă

			obligativitatea de a parcurge procedura prealabilă și ulterior o procedură suplimentară de mediere ar putea fi considerată drept una excesivă. În acest context, propunem excluderea lit. d) alin. (6) art. 14 din proiect.	Obligativitatea medierii prealabile în cauzele de contencios administrativ a fost exclusă din proiect.
		34.	Suplimentar, alin. (6) art. 14 coroborat cu art. 24 alin. (2) nu ține cont că părțile sunt în drept după punerea pe rol a cauzei privind anularea unor acte ale unei persoane juridice să depună cerere suplimentară cu noi pretenții, care se vor referi, de exemplu, la repararea prejudiciilor. În acest caz, acțiunea este primită spre examinare și se eludează dispozițiile legii care instituie medierea obligatorie preliminară adresării în instanța de judecată. Se va reține, de asemenea, că în cazurile în care procesul de mediere nu poate avea loc din cauze vădit imputabile pârâtului, nu se justifică recurgerea la mediere și obligarea reclamantului să parcurgă o procedură ce durează cel puțin 3 luni pentru a constata imposibilitatea desfășurării medierii, dacă din start acest lucru este evident din comportamentul părților și recurgerea la o procedură care din start este fără succes și fără șanse pentru constatarea unui fapt cert inițial, nu va face decât să îngreuească părților accesul la justiție. Drept exemplu, ar putea servi situația în care pârâtul sau reclamantul declară că nu doresc să participe la nici o sesiune de mediere, când una din părți comunică celeilalte că nu va suporta costul primei ședințe de mediere, când refuză primirea scrisorilor recomandate, nu a acceptat invitația celeilalte părți de recurge la mediere, a refuzat anterior participarea la mediere, etc. Aceleași rațiuni sunt aplicate de instanța de judecată în situația prevăzută la lit. c) alin. (3) și lit. a) și b) alin. (5) art. 23 din proiectul legii.	Se acceptă Prevederile lit. d) au fost excluse din proiect.
	Camera de	35.	Concomitent, în cauzele de contencios administrativ	Se acceptă

	Comerț și Industrie		obligativitatea de a parcurge procedura prealabilă și ulterior o procedură suplimentară de mediere ar putea fi considerată drept una excesivă. În acest context, propunem excluderea lit. d) alin. (6) art. 14 din proiect.	Prevederile lit. d) au fost excluse din proiect.
	Avocat Gicu Bloșenco	36.	Se propune modificarea art. 14 alin. (6) din Proiect în următoarea redacție: „Părțile trebuie să realizeze cel puțin o ședință de mediere, până la adresarea în instanța de judecată, doar pentru categoriile de litigii prevăzute în prezenta lege.” Impunerea ca măsură excepțională a medierii pentru anumite categorii de litigii trebuie să fie conjugată cu o claritate a normei imperative și previzibilitate în aplicare. Pe de o parte, art. 14 alin. (6) din Proiect prevede, fără a discerne, că medierea va fi obligatorie în prealabil adresării în instanța de judecată, pentru litigiile „civile, de familie, de muncă și de contencios administrativ”, ceea ce creează impresia că se referă toate litigiile. Mai mult, câteva prevederi ulterioare fac trimitere anume la art. 14 alin. (6) din Proiect, cum ar fi art. 16 alin. (2) din Proiect, fără a detalia care anume litigii sunt în mod obligatoriu supuse medierii prejudiciare. Pe de altă parte, doar în art. 24-28 din Proiect sunt identificate litigiile pentru care se impune această cale extrajudiciară de soluționare a disputelor. Așa de exemplu, art. 24 alin. (2) din Proiect prevede că „Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 14 alin. (6) lit. a), în vederea soluționării conflictului a cărui valoare nu depășește 50 salarii medii pe economie, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată și alte venituri ce rezultă din conflictele: a) încasarea datoriilor; b) repararea prejudiciilor, inclusiv cauzate prin	Se acceptă parțial Pentru a evita interpretările ambigue, dispoziția referitoare la categoria de litigii pentru care prima ședință de mediere este obligatorie înainte de sesizarea instanței a fost menținută exclusiv în articolul 14, cu includerea unor norme de trimitere către articolele în care sunt detaliile despre respectivele tipuri de litigii.

			contravenții și infracțiuni; c) partajarea proprietății; e) răspândirea informațiilor false și defăimătoare; f) de exercitare contractelor de împrumut, donație, arendă, locațiune, bancare, de leasing și de asigurare.” Cu toate că prevederile dintr-un act normativ se interpretează în integralitatea lor și corelat, nu există vreo utilitate de a păstra expunerea generală a categoriilor de litigii supuse medierii obligatorii, în condițiile în care ele sunt enumerate mai jos. Ba mai mult, păstrarea art. 14 alin. (6) din Proiect în redacția propusă prezintă riscuri de interpretare eronată cu consecința că cererile de chemare în judecată vor fi restituite pe motiv că se încadrează în categoriile de la art. 14 alin. (6) din Proiect, pe când ele de fapt nu sunt în lista celor avute în vedere de autorii proiectului.	
	AmCham	37.	Potrivit art. 14 alin. (6), părțile trebuie să realizeze cel puțin o ședință de mediere, până la adresarea în instanța de judecată, pentru următoarele categorii de litigii: civile, de familie, de muncă, de contencios administrativ. Respectiv, în cazul în care procesul de mediere se consideră neînceput pe motiv că una dintre părți a refuzat participarea sau a refuzat invitația la mediere, se consideră oportun clarificarea faptului dacă se va considera sau nu că a avut loc o ședință de mediere. În cazul se va considera că ședința de mediere nu a avut loc, care ar fi pașii de întreprins pentru a iniția acțiunea civilă. Or, pentru litigiile prevăzute la art. 25-28 este stabilită soluția la art. 16 alin. (11), în timp ce pentru litigiile prevăzute la art. 24, careva soluții nu au fost identificate.	Nu se acceptă Prevederile art. 14 alin. (6) au fost coroborate cu alte prevederi din proiect (art. 17 alin. (10) și art. 25).
Articolul. 14 [...] (7) Remunerarea mediatorului pentru ședința de	Uniunea Avocaților	38.	La alin. (7) art. 14, plata pentru prima ședință de mediere propunem a fi eliminată sau suportată din contul statului (eventual prin aplicarea similară a mecanismului medierii garantate de stat prin care să fie	Nu se acceptă Mecanismul medierii garantate de stat este diferit celui de mediere.

mediere realizată până la adresarea în instanță pentru categoriile de litigii prevăzute la alin. (6) constituie 10 % din salariul minim pe țară.			atribuit părților un mediator), cu compensarea ulterioară a costului de părți conform tranzacției de mediere sau de partea care a pierdut litigiul în partea în care acțiunea a fost admisă/respinsă. În acest mod, instituirea medierii obligatorii și a plății pentru prima ședință obligatorie de mediere nu va putea fi percepută ca o piedică în calea accesului la justiției, ba, dimpotrivă, va constitui o modalitate de facilitare și promovare a culturii medierii în societate și a păcii sociale.	Or, pentru a beneficia de mediere garantată de stat, persoanele trebuie să fie eligibile acestui mecanism, de altfel ca și în cazul asistenței juridice garantate de stat. Obligativitatea plății pentru participare la prima ședință de mediere ar putea stimula implicarea activă și responsabilitatea părților în proces, asigurând totodată acoperirea costurilor pentru serviciile prestate de mediator, ceea ce poate contribui la menținerea calității și profesionalismului actului de mediere. Statul nu își poate asuma cheltuielile pentru prima ședință de mediere, deoarece acest lucru ar presupune alocarea unor resurse financiare suplimentare din bugetul public, ceea ce poate afecta sustenabilitatea financiară și prioritizarea altor domenii esențiale, precum sănătatea, educația sau infrastructura. Proiectul a fost completat cu o prevedere referitoare la faptul că suma achitată se va considera cheltuială de
---	--	--	--	---

				judecată, dacă părțile nu au soluționat litigiul prin mediere (a se vedea art. 38 alin. (5)).
	AmCham	39.	Remunerarea mediatorului pentru ședința de mediere realizată până la adresarea în instanța de judecată va constitui 500 lei, însă nu este specificat dacă această sumă va face sau nu parte din cheltuielile de judecată, precum și cine va suporta cheltuielile respective.	Se acceptă Completarea se regăsește la art. 38 alin. (5) din proiect.
Articolul 16. Inițierea medierii [...] (2) Pentru categoriile de litigii prevăzute la art. 14 alin. (6), medierea se inițiază până la adresarea în instanța de judecată. Dacă urmare a medierii inițiate potrivit legii nu a fost încheiată tranzacția de mediere, părțile se pot adresa în instanța de judecată făcând dovada realizării procedurii de mediere, sub sancțiunea restituirii cererii de chemare în judecată de către instanța de judecată, în conformitate cu art. 170, alin. (1) lit a) din Codul de procedură civilă. Sancțiunea restituirii cererii de către instanța de judecată nu se aplică în situațiile prevăzute la alin. (10). [...]	Avocat Gicu Bloșenco	40.	Se propune excluderea din textul art. 16 alin. (2) din Proiect a propoziției: „Sancțiunea restituirii cererii de către instanța de judecată nu se aplică în situațiile prevăzute la alin. (10).” Probabil autorii Proiectului aveau în vedere prevederile art. 16 alin. (11) și nu (10) din Proiect. Chiar și așa, trimiterea este superfluă, deoarece art. 16 alin. (11) din Proiect stabilește o excepție de la regula restituirii cererii de chemare în judecată cu privire la categoriile de litigii prevăzute la art. 14 alin. (6) din Proiect, în lipsa dovezii desfășurării procesului de mediere.	Se acceptă parțial Alineatele au fost renumerotate, trimiterea eronată fiind corectată. Propoziția respectivă trebuie menținută, or, în lipsa acesteia, apare riscul ca partea de bună-credință să suporte nejustificat consecințe negative din cauza imposibilității de a desfășura medierea.
	Camera de Comerț și Industrie	41.	La art. 16 alin. (2) trimiterea la alin. (10) este greșită, fiind aplicabile, de fapt, dispozițiile alin. (11).	Se acceptă Alineatele au fost renumerotate, trimiterea eronată fiind corectată.
	Uniunea Avocaților	42.	La art. 16 alin. (2) trimiterea la alin. (10) este greșită, fiind aplicabile, de fapt, dispozițiile alin. (11).	Se acceptă Alineatele au fost renumerotate, trimiterea eronată fiind corectată.
	AmCham	43.	Potrivit art. 16 alin. (2), „[...] sancțiunea restituirii cererii de către instanța de judecată nu se aplică în situațiile prevăzute la alin. (10)”, în timp ce alin. (10) prevede că „contractele de mediere, investite cu formulă executorie, au putere de titlu executoriu la data	Se acceptă Alineatele au fost renumerotate, trimiterea eronată fiind corectată.

			exigibilității creanței și oferă dreptul la executare silită extrajudiciară, fără adresarea unei cereri în instanța de judecată sau către notar, dacă părțile au convenit aceasta, în mod expres, în contract”. Înțelegem că trimiterea la alin. (10) este o greșeală de tipar, deoarece nu este clar care ar fi necesitatea de a înainta o cerere de chemare în judecată, în cazul existenței unui contract cu formula executorie, care poate fi înaintat spre executare silită fără adresare în instanța de judecată.	
Articolul 16. Inițierea medierii [...] (11) Medierea nu se consideră inițiată, dacă după întreprinderea tuturor măsurilor de notificare, inclusiv suportul părții, mediatorul este în imposibilitate de a desfășura ședința în condițiile alin. (2), pentru cauzele prevăzute la art. 25-28. În acest caz, prevederile alin. (2) nu se aplică, la prezentarea actului eliberat de mediator cu privire la imposibilitatea desfășurării a ședinței de mediere. [...]	Uniunea Avocaților	44.	La art. 16 alin. (11) propunem substituirea textului „prevăzute la art. 25-28” cu textul „prevăzute la art. 24-28”, astfel încât să cuprindă și categoria litigiilor civile, or nu este clar de ce acestea au fost excluse de la regula instituită la alin. (11) art. 16.	Se acceptă Textul a fost modificat, a se vedea art. 17 alin. (10).
Articolul 16. Inițierea medierii [...] (12) Dacă urmare a punerii cererii de chemare în judecată pe rolul instanței de judecată,	Curtea Supremă de Justiție	45.	Art. 16 alin. (12) – după punerea pe rol a cererii de chemare în judecată, restituirea cererii de chemare în judecată este imposibilă (etapa necorespunzătoare a procesului). Urmează a fi aplicată instituția scoaterii cererii de pe rol (art. 267 lit. a) CPC).	Se acceptă Textul a fost modificat. A se vedea alin. (11) din art. 17.
	Avocat Gicu	46.	Art. 16 alin. (12) din Proiect se propune a fi	Se acceptă

potrivit alin. (11), partea a fost găsită, judecătorul va restitui cererea de chemare în judecată în conformitate cu art. 170, alin. (1) lit a) din Codul de procedură civilă, cu obligarea părților de participare la ședința de mediere prevăzută de legislație.	Bloșenco	modificat în următoarea redacție: „Dacă urmare a punerii cererii de chemare în judecată pe rolul instanței de judecată, potrivit alin. (11), pârâțul dovedește că invitația s-a făcut cu rea-credință, judecătorul va scoate de pe rol cererea de chemare în judecată în conformitate cu art. 267 lit. a) din Codul de procedură civilă” Norma urmează a fi reformulată după modelul art. 108 alin. (4) CPC, care se aplică atunci când „locul de aflare a pîrîtului nu este cunoscut și reclamantul dă asigurări că, deși a făcut tot posibilul, nu a reușit să afle domiciliul acestuia”, însă „pîrîțul se prezintă în judecată și dovedește că citarea prin publicitate s-a făcut cu rea-voință”. Astfel, restituirea cererii de chemare în judecată va interveni doar dacă cealaltă parte nu a recepționat invitația la procesul de mediere ca urmare a relei-credințe manifestate de partea care sa adresat la mediator pentru inițierea procesului sau de însuși mediator. Acest comportament de reacredință se poate manifesta prin oferirea unor date eronate despre domiciliul ori adresa electronică a celeilalte părți. A păstra alin. (12) în redacția actuală ar însemna să sancționăm nejustificat reclamantul, chiar dacă acesta a făcut tot posibilul pentru a invita cealaltă parte la procesul de mediere; ultima poate evita invitația prin nereclamarea trimiterilor poștale. Restituirea cererii de chemare în judecată în asemenea caz ar aduce atingere principiului judecării în termen rezonabil a cauzelor civile și al accesului la justiție or, reclamantul va fi nevoit să suporte cheltuieli suplimentare pentru depunerea unei noi cereri de chemare în judecată. Totodată, din economia normelor juridice înțelegem că restituirea poate avea loc doar la etapa primirii în procedură a cererii de chemare în judecată. Dacă, așa cum este indicat în art. 16 alin. (12) din Proiect, cererea	Textul ajustat se regăsește la art. 17 alin. (11) din proiect.
---	------------------------	--	---

			de chemare în judecată deja a fost pusă pe rol, instanța de judecată poate doar să scoată cererea de pe rol, în conformitate cu art. 267 lit. a) CPC, care statuează că „Instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care: a) reclamantul nu a respectat procedura, prevăzută prin lege sau prin contractul părților, de soluționare prealabilă a cauzei pe cale extrajudiciară, inclusiv prin mediere;”	
	Uniunea Avocaților	47.	La alin. (12) art. 16, soluția restituirii cererii de chemare în judecată este disproporționată dar și procedural greșită, or după primirea cererii spre examinare nu mai este posibilă aplicarea dispozițiilor art. 170 CPC (restituirea), ci doar scoaterea cererii de pe rol. Considerăm că, mai întâi de toate, în considerarea actelor procedurale care au fost deja efectuate în cadrul pricinii judecate, soluția potrivită și proporțională scopului urmărit este suspendarea procesului și oferirea unui termen rezonabil părților pentru recurgerea la mediere, în dependență de rezultatul căreia instanța fie va scoate cererea de pe rol, fie va confirma tranzacția și înceta procesul conform art. 265 CPC. Simultan, pentru coroborarea normelor legii și excluderea inadvertențelor, se vor vedea în acest context și dispozițiile alin. (4) art. 23 din proiect, care stipulează că, instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, își va declina competența dacă va constata existența unei convenții de mediere.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 17 alin. (11) din proiect.
		48.	De asemenea, noțiunea „găsită” („partea a fost găsită”) nu oferă certitudine cu privire la circumstanțele în care este aplicată norma juridică, or partea nu este dată în căutare și pentru parte și instanța de judecată nu are importanță locul aflării pârâtului, ci domiciliul sau adresa de corespondență, dacă este diferită de cea a domiciliului. În privința persoanelor juridice norma din start nu poate fi aplicată, or o persoană juridică nu poate	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 17 alin. (11) din proiect.

			fi declarată dispărută fără veste sau dată în căutare.	
	AmCham	49.	Potrivit art. 16 alin. (12), dacă urmare a punerii cererii de chemare în judecată pe rolul instanței de judecată, potrivit alin. (11), partea a fost găsită, judecătorul va restitui cererea de 10 chemare în judecată în conformitate cu art. 170, alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, cu obligarea părților de participare la ședința de mediere prevăzută de legislație. Considerăm că prevederea respectivă ar facilita tergiversarea examinării unui proces deja inițiat. Menționăm că de multe ori există cazuri când debitorii își fac apariția în proces doar o dată cu aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii sau, în general, debitorii ar putea să nu recepționeze intenționat informația de la mediator și instanță, și la ultima ședință de pronunțare să se prezinte anume cu scopul ca dosarul să fie restituit și să tergiverseze recuperarea. În acest context, adițional, atragem atenția supra faptului că cererea de chemare în judecată poate fi restituită doar în decursul a 5 zile de la data repartizării acesteia și nu ulterior acceptării spre examinare. Totodată, rămâne neclar cum își va recupera creditorul taxa de stat achitată în caz de restituire a cererii sau mai ales taxa de timbru - care nu se restituie.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 17 alin. (11) din proiect.
	Biroul Individual al Mediatorului „Victor Cojocari”	50.	Art. 16 De introdus un nou aliniat: (13) Procesul de mediere se supune înregistrării obligatorii în Sistemul de Gestionare a Dosarelor de Mediere (SGDM) din cadrul Platformei Integrate a Profesiilor Juridice. Urmare, că în timpul apropiat va fi această prevedere, e necesar ca ea să fie expres menționată în Legea medierii.	Nu se acceptă Lipsa acestei prevederi nu exclude posibilitatea și obligativitatea utilizării Sistemului de Gestionare a Dosarelor de Mediere (SGDM) din cadrul Platformei Integrate a Profesiilor Juridice. Mai mult, prin Hotărârea Guvernului nr.

				606/2024, privind aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului Informațional Platforma Integrată a Profesiilor Juridiceau fost stabilite drepturile și obligațiile subiecților raporturilor juridice privind crearea și ținerea resursei informaționale, modalitatea de ținere a resursei informaționale, procedura de înregistrare, de modificare, de completare și de radiere a datelor, procedura de interacțiune cu furnizorii de date și măsurile privind asigurarea securității resursei informaționale a Sistemul de gestionare a dosarelor de mediere (SGDM). Respectiv, este inoportună înserarea obligativității utilizării sistemului, în măsura în care există un cadru normativ suficient.
Articolul 20. Valabilitatea tranzacției [...] (2) Nu se admite includerea în tranzacție a clauzelor care: a) se referă la drepturi	Avocat Gicu Bloșenco	51.	Se propune a exclude din art. 20 alin. (2) din Proiect următoarea prevedere: „c) sunt în mod evident inechitabile;” cu renumerotarea literelor. Acest criteriu limitează nejustificat accesul justițiabililor la procedura confirmării tranzacțiilor de instanța de judecată, în special în condițiile în care	Nu se acceptă Medierea este un proces de soluționare extrajudiciară a conflictului, în care trebuie asigurată echitatea clauzelor tranzacției de

și obligații de care părțile nu pot dispune liber prin tranzacție; b) încalcă normele imperative ale legii, ordinea publică și bunele moravuri; c) sunt în mod evident inechitabile; d) prejudiciază interesul superior al copilului; e) încalcă drepturile unor terțe persoane neantrenate în procesul medierii.			contractele de tranzacție încheiate în afara procesului de mediere nu sunt supuse aceleiași cerințe. Practica judiciară neuniformă în privința respingerii cererilor de confirmare a tranzacțiilor încheiate în cadrul unui proces de mediere pe temeiul inechității evidente a prevederilor tranzacției – fac imprevizibil rezultatul inițierii unui proces de mediere și prin consecință, fac să fie neatractiv acest remediu extrajudiciar. Conform Codului civil în vigoare, temeiurile de nulitate a actului juridic civil, așa cum este și contractul de tranzacție, nu mai includ lipsa cauzei actului. Este suficient ca părțile tranzacției să urmărească producerea unor efecte juridice în urma încheierii acesteia, fără ca instanța de judecată să fie în poziție de a determina utilitatea contraprestațiilor primite de parte în schimbul concesiilor suportate. De altfel, nu vedem motive pentru care o remitere de datorie sau un contract de donație ar fi considerat echitabil, pe când o tranzacție cu același efect – nu. În orice caz, părții afectate de un temei de anulare a tranzacției îi rămân la dispoziție remediile nulității relative pentru leziune sau eroare. Intervenirea instanței de judecată în conținutul contractului de tranzacție reprezintă o atingere a dreptului la libertatea contractuală a părților.	mediere și neadmiterea abuzurilor față de una din părți. Respectiv, în scopul excluderii acestora, se impune condiționalitatea de valabilitate a tranzacției privind echitatea clauzelor tranzacțiilor.
Articolul 21. Executarea tranzacției [...] (3) Tranzacția de mediere, cu excepția celei încheiate pentru soluționarea unui conflict ce se referă dreptul translativ de proprietate asupra unui bun imobil, se consideră investită cu formulă	Uniunea Avocaților	52.	La art. 21 alin. (3) sintagma: „se consideră investită cu formulă executorie” propunem să fie substituită cu sintagma: „este investită cu formulă executorie”.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 22 alin. (3)s.

executorie dacă fiecare parte a litigiului este reprezentată de avocat în procesul de mediere și tranzacția este semnată de mediator, de fiecare parte și de avocatul fiecărei părți. [...]				
Articolul 21. Executarea tranzacției [...] (4) Dacă tranzacția încheiată în cadrul unui proces de mediere, care a avut loc în afara procesului civil, nu este executată benevol, pentru a fi executată silit, aceasta poate fi confirmată de către instanța de judecată în condițiile Codului de procedură civilă. [...]	Uniunea Avocaților	53.	La alin. (4) art. 21 după textul „nu este executată benevol,” propunem completarea cu textul „dacă nu este investită cu formulă executorie,”.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la alin. (4) art. 22.
Articolul 22. Încetarea medierii (1) Medierea încetează: a) la semnarea de către părți a tranzacției; b) la constatarea de către mediator a imposibilității părților de a încheia tranzacția de mediere c) la renunțarea uneia sau a ambelor părți la mediere; d) la expirarea termenului stabilit pentru procesul de mediere, dacă părțile nu au solicitat prelungirea acestuia;	Consiliul Superior al Magistraturii	54.	Propunem suplinirea listei alin.(1) Medierea încetează: ...suspendarea sau retragerea licenței de mediator	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 23 alin. (1).

e) la retragerea mediatorului din procesul de mediere în condițiile art. 12 alin. (1); f) în caz de deces al părții persoană fizică sau de lichidare a părții persoană juridică; g) la decesul mediatorului. (2) [...]				
Articolul 23. Convenția de mediere [...] (2) Valabilitatea clauzei contractuale prin care părțile consimt de a supune medierii litigiile legate de valabilitatea, încheierea, interpretarea, executarea sau desfacerea contractului este independentă de valabilitatea contractului în care se conține clauza. Referința dintr-un contract la un alt înscris încheiat de aceleași părți, ce conține o clauză de mediere, valorează ca o convenție de mediere scrisă dacă referința este suficientă de a face clauza parte din contract. [...]	Avocat Gicu Bloșenco	55.	Se propune expunerea art. 23 alin. (2) din Proiect în următoarea redacție: „Valabilitatea clauzei contractuale prin care părțile consimt de a supune medierii litigiile legate de valabilitatea, încheierea, interpretarea, executarea sau încetarea contractului va fi determinată independent de valabilitatea contractului în care se conține clauza. Referința dintr-un contract la un alt document ce conține textul unei clauze de mediere, valorează ca o convenție de mediere scrisă dacă referința este suficientă de a face parte din contract.” Nu putem indica „desfacerea contractului” drept categorie de litigiu, ci „încetarea contractului”. Asemeni clauzei arbitrale, nulitatea contractului nu ar atrage nulitate ipso facto a clauzei de mediere, ceea ce înseamnă că validitatea clauzei trebuie determinată independent de validitatea contractului. Este superfluă prevederea conform căreia referința trebuie să fie „la un alt înscris încheiat de aceleași părți”, așa cum este redacția actuală a art. 23 alin. (2) din Proiect. Includerea textului unei clauze de mediere prin referință depinde doar de faptul dacă referința este suficientă de a face parte din contract. A stabili că un înscris trebuie să fie încheiat de părți ar reduce aplicarea clauzelor destinate de a fi utilizate repetat. Propunerea a fost formulată după modelul art. 7 alin. (6) din Legea 24/2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 24 alin. (2).

Articolul 23. Convenția de mediere (1)-(6) [...]	Avocat Gicu Bloșenco	56.	Art. 23 Se propune completarea art. 23 din Proiect cu alin. (6) având următorul text: „(6) Părțile care, până la adresarea în instanța de judecată sau în timpul procesului, au renunțat expres la dreptul de a supune litigiul medierii, nu pot fi obligate să participe la cel puțin o ședință de mediere, conform art. 14 alin. (6) din prezenta lege.” Deoarece medierea este eminamente un proces benevol, părțile pot atât să opteze pentru el, cât și să renunțe la el. Astfel, dacă părțile vor renunța expres la mediere, este inutil de a le impune să recurgă la aceasta, când rezultatul este știut dinainte. Mai mult, dacă părțile pot încheia o convenție de mediere și să refuze participarea la mediere, așa cum o admite chiar art. 23 alin. (5) din Proiect, fără să suporte consecința declinării de competență – nu vedem de ce același lucru nu este posibil prin prisma renunțării la medierea obligatorie stabilită la art. 14 alin. (6) din Proiect. Renunțarea la mediere pentru un litigiu ar fi o măsură conștientizată și expres manifestată. Dacă părțile renunță la mediere, ele sunt prin aceasta familiarizate cu avantajele și dezavantajele medierii, fapt ce face să fie de o utilitate extrem de mică ședința de informare, obligatorie conform art. 14 alin. (6) din Proiect.	Nu se acceptă Proiectul prevede expres posibilitatea renunțării la mediere la orice etapă art. 18 alin. (5). Obiect al art. 23 (actualul art. 24) este convenția de mediere și nu procedura de desfășurare a medierii. Participarea la o ședință de mediere nu contravene principiului medierii benevole, deoarece scopul acesteia este doar de a informa părțile despre avantajele și procedura medierii, fără a le constrânge să ajungă la un acord. Părțile rămân libere să decidă dacă doresc să încheie o tranzacție sau să continue procesul de mediere, iar lipsa consimțământului după prima ședință nu atrage nici o obligație suplimentară. Astfel, caracterul voluntar al medierii este pe deplin respectat, oferind în același timp oportunitatea de a explora soluții alternative la soluționarea litigiilor.
Articolul. 24 Medierea în litigiile civile	Uniunea Avocaților	57.	La art. 24, proiectul restrânge dreptul persoanelor nu doar de a se adresa în instanța de judecată, dar și	Nu se acceptă Restricționarea accesului

(1) Medierea în litigiile civile poate avea loc în cadrul sau în afara procesului judiciar sau arbitral. Pot fi supuse medierii litigiile civile cu privire la drepturile și obligațiile care sunt sau pot face obiect de examinare în instanța de judecată sau arbitraj și de care părțile pot dispune liber prin tranzacție de mediere, în condițiile legii (2) Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 14 alin. (6) lit. a), în vederea soluționării conflictului a cărui valoare nu depășește 50 salarii medii pe economie, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată și alte venituri ce rezultă din conflictele: a) încasarea datoriilor; b) repararea prejudiciilor, inclusiv cauzate prin contravenții și infracțiuni; c) partajarea proprietății; d) răspândirea informațiilor false și defăimătoare; e) de exercitare			îngrădește dreptul acestora de a solicita dispunerea măsurilor de asigurare, chiar și până la intentarea unui proces de judecată, atunci când există pericolul imposibilității executării ulterioare a hotărârii judecătorești.	la măsurile de asigurare până la intentarea unui proces poate preveni abuzurile și poate reduce încărcarea instanțelor, asigurând totodată că astfel de măsuri sunt solicitate doar în condițiile în care există o justă temere a imposibilității executării hotărârii judecătorești, protejând echilibrul între interesul părților și eficiența sistemului judiciar.
	Curtea Supremă de Justiție	58.	Art. 24 alin. (2) lit. f) – propunem substituirea cuvântul „exercitare” cu cuvântul „executare”.	Se acceptă
a) încasarea datoriilor; b) repararea prejudiciilor, inclusiv cauzate prin contravenții și infracțiuni; c) partajarea proprietății; d) răspândirea informațiilor false și defăimătoare; e) de exercitare	Avocat Gicu Bloșenco	59.	Se propune reformularea art. 24 alin. (2) din Proiect astfel: „Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în vederea soluționării litigiului a cărui valoare nu depășește 50 salarii medii pe economie, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile și cheltuielile de judecată ce rezultă din litigiile: a) încasarea datoriilor; b) repararea prejudiciilor, inclusiv cauzate prin contravenții și infracțiuni; c) partajarea proprietății; e) răspândirea informațiilor false și defăimătoare; f) de exercitare contractelor de împrumut, donație, arendă, locațiune, bancare, de leasing și de asigurare. Art. 14 alin. (6) lit. a) din Proiect nu descrie condițiile în care părțile trebuie să participe la ședința de mediere. Trimiterea la această normă trebuie exclusă. Termenul „conflict” se impune a fi înlocuit cu	Se acceptă Textul a fost redactat. Menționăm că art. 14 alin. (6) lit. a) a fost completat pentru a evita interpretările eronate.

contractelor de împrumut, donație, arendă, locațiune, bancare, de leasing și de asigurare.			„litigiu”, pentru a asigura coerența. Noțiunea de „alte venituri” împrumutată din legea procedurală română nu este pertinentă cazului și nici clară. Astfel, în litigiile privind repararea prejudiciului sub forma venitului ratat nu ar fi considerat ca „alte venituri” în vederea determinării valorii litigiului, ceea ce nu este așa.	
		60.	Se propune completarea art. 24 din Proiect cu alin. (3) în următoarea redacție: „(3) Nu este necesară participarea părților la cel puțin o ședință de mediere, dacă cererea de chemare în judecată conține și pretenții referitoare la categoriile de litigii ce nu sunt indicate în alin. (2) de mai sus.” Dacă nu toate pretențiile conexe formulate în aceeași cerere de chemare în judecată, sunt referitoare la categoriile de litigii pentru care este obligatorie medierea anterior adresării în instanță – considerăm că reclamantul nu poate fi impus să respecte această procedură. Or, pe de o parte, obligația procedurală de a media va fi interpretată restrictiv, deoarece aduce atingere drepturilor justițiabilului, iar pe de altă parte – medierea este atunci efectivă, când vizează litigiul în întregime, cu toate pretențiile conexe. Aceste două elemente pot fi împăcate doar prin scutirea reclamantului care formulează și pretenții care nu sunt cuprinse de ipoteza art. 24 alin. (2) din Proiect de obligația de recurge la mediere și în privința acestor pretenții.	Nu se acceptă Prevederile proiectului sunt clare și nu necesită asemenea completare. Propunerea din aviz se materializează prin simpla apicare a regulilor de logică. Or, este de la sine înțeles că dacă o anumită categorie de litigii nu este prevăzută la alin. (2), pentru soluționarea acestora nu-i necesară „participarea la cel puțin o ședință de mediere”.

Articolul 25. Medierea în litigiile de familie (1) Litigiile ce rezultă din conflictele dintre soți, foști soți, alți membri de familie sau cupluri necăsătorite, privind exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, întreținerea copiilor și a altor membri ai familiei în apți de muncă, precum și orice alte neînțelegeri dintre aceștia, se supun medierii până la depunerea unei acțiuni în instanța de judecată, cu desfășurarea obligatorie a cel puțin o ședință de mediere. (2) Clauza de mediere poate fi inclusă în contractul matrimonial. (3) În litigiile de familie care vizează interesele copilului, părțile sunt în drept să prezinte avizul autorității tutelare. (4) Dacă în procesul de mediere a unui litigiu de familie apar circumstanțe care creează sau ar putea crea un pericol pentru creșterea și dezvoltarea normală a copilului sau care lezează interesele lui legale, mediatorul este obligat să informeze autoritatea	Uniunea Avocaților	61.	La art. 25, medierea obligatorie „până la depunerea unei acțiuni în instanța de judecată” nu ține cont de situațiile în care interesul superior al copilului nu justifică o asemenea soluție. O normă distinctă trebuie să excepteze asemenea situații de la aplicarea instituției medierii obligatorii anticipate și drept alternativă să se examineze medierea obligatorie pe durata procesului dispusă și supervizată de instanța de judecată în măsura în care este oportună și posibilă fără afectarea și în considerare interesului superior al copilului. De exemplu, dacă legislația impune drept unica soluția restituirea cererii dacă „d) soțul a înaintat acțiunea de desfacere a căsătoriei fără consimțământul soției, în timpul sarcinii sau în primul an de la nașterea copilului;”, atunci nici medierea obligatorie în aceste condiții nu este necesară.	Nu se acceptă Medierea în cauzele în care este implicat un copil, este realizată inclusiv în interesul copilului, or menținerea unei relații amiabile după divorț presupune și un beneficiu al copilului sub toate aspectele.
		62.	Alin. (3) art. 25 propunem a fi exclus or face obiectul de reglementare al Codului familiei și Codului de procedură civilă.	Nu se acceptă În medierea litigiilor de familie care vizează interesele copilului, posibilitatea părților de a prezenta avizul autorității tutelare asigură o protecție suplimentară a drepturilor și bunăstării minorului, oferind mediatorului o perspectivă obiectivă și specializată asupra situației copilului și contribuind la adoptarea unor soluții în interesul superior al acestuia.
	Consiliul Superior al Magistraturii	63.	Propunem completarea după cum urmează: „Litigiile rezultă din conflictele dintre soți, foști soți, alți membri de familie sau cupluri necăsătorite, privind	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 26 alin. (1)

tutelară și este în drept să se retragă din procesul de mediere. (5) Tranzacția cu privire la soluționarea litigiului de familie, care vizează creșterea și dezvoltarea normală sau interesul superior al copilului, se depune de către părți la autoritatea tutelară competentă pentru informare.			exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, întreținerea copiilor și a altor membri ai familiei inapți de muncă, precum și orice alte neînțelegeri dintre aceștia, cu excepția violenței în familie, se supun medierii până la depunerea unei acțiuni în instanța de judecată, cu desfășurarea obligatorie a cel puțin o ședință de mediere”. Conform legislației penale și procesual penale, în cazul violenței în familie nu este prevăzută posibilitatea împăcării părților. În acest context, medierea nu ar avea un efect juridic în eventualitatea aplicării ei în cazurile de violenței in familie.	
	Curtea de Apel Cahul	64.	La prevederile art. 25 alin. (3) a proiectului legii menționate, părțile sunt în drept să prezinte avizul autorității tutelare. Considerăm că părțile necesită să fie obligați să prezinte avizul autorității tutelare, în special , că alin. (5) al acestui articol prevede că tranzacția cu privire la soluționarea litigiului de familie , care vizează creșterea și dezvoltarea normal sau interesul superior al copilului, se depune de către părți la autoritatea tutelară competentă pentru informare. Or, respectarea drepturilor copiilor trebuie să fie garantate în aceeași măsură în cadrul procedurilor intre-și extra – judiciare. Totodată, alternativele la procesele judiciare trebuie să garanteze un nivel echivalent de protecție juridică.	Se acceptă Textul ajustat ase regăsește la art. 26 alin. (3).

		65.	De asemenea, articolul 25 alin. (4), a proiectului remis spre avizare , prevede că dacă în procesul de mediere a unui litigiu de familie apar circumstanțe care creează sau ar putea crea un pericol pentru creșterea și dezvoltarea normală a copilului sau care lezează interesele lui legale, mediatorul este obligat să informeze autoritatea tutelară și este în drept să se retragă din procesul de mediere, însă la art. 22 ce ține de încetarea medierii , este prevăzută retragerea mediatorului din procesul de mediere în condițiile art. 12 alin. (1), care prevede la rândul său, că: dacă, la etapa de inițiere sau pe parcursul procesului de mediere, apare o circumstanță de natură să afecteze scopul medierii, neutralitatea sau imparțialitatea mediatorului, acesta este obligat să se abțină de la medierea litigiului și să aducă acest fapt la cunoștință părților.	Se acceptă În context, temeiurile de încetare a mediere au fost revizuite. A se vedea art. 23 alin. (1).
	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	66.	La art. 25 din proiect, se propune introducerea următoarelor alineate noi: „(6) Litigiile care vizează înapoierea copilului în statul reședinței sale obișnuite sau exercitarea dreptului de vizitare a copilului se pot supune medierii, cu consimțământul și în numele părților, în conformitate cu prevederile Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, întocmită la Haga la 25 octombrie 1980. (7) În conformitate cu alin. (6), la cererea autorității centrale a Republicii Moldova, Uniunea Mediatorilor îi furnizează acesteia o listă a mediatorilor specializați în domeniul protecției copilului și a familiei. (8) Medierea litigiilor prevăzute la alin. (6) are loc într-un termen ce nu depășește 30 de zile calendaristice de la data încheierii contractului de mediere, dacă părțile nu au stabilit de comun acord alt termen.”.	Se acceptă Proiectul a fost completat cu aliniatele menționate în propunere. A se vedea art. 26 alin. (6)-(8).
Articolul 28. Medierea în litigiile cu element de	Uniunea Avocaților	67.	La art. 28 propunem a se revedea sintagma „reședința obișnuită”, or acesta se prezumă a fi	Se acceptă Textul modificat se

extranietate (1) Litigiul este cu element de extraneitate dacă cel puțin una dintre părți își are sediul, sau după caz, domiciliul sau reședința obișnuită într-un alt stat decât cel al oricărei alte părți, la data la care: a) părțile decid să recurgă la mediere după apariția litigiului; b) medierea este impusă de instanță, sau de organul de urmărire penală; c) există o obligație de a recurge la mediere, care rezultă din legislația națională; d) o invitație este adresată părților, în sensul articolului 16 alin. (3). [...]			domiciliul persoanei, conform alin. (1) art. 38 Cod civil „(1) Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. Se consideră că persoana își păstrează domiciliul atît timp cît nu și-a stabilit un altul.”. Din aceleași considerente propunem excluderea din alin. (3) art. 28 a cuvintelor „și reședința” și completarea cu cuvântul „sediul”.	regăsește la alin. (3) art. 28.
		68.	La alin. (1) lit. b) propunem substituirea cuvântului „impusă” cu cuvântul „dispusă”.	Se acceptă Textul modificat se regăsește la art. 28, alin. (1) lit. b).
Secțiunea 2. Medierea în cauzele penale și contravenționale [...]	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	69.	Secțiunea 2 din cap. III, cu titlul: Medierea în cauzele penale și contravenționale de exclus, deoarece depășește sfera obiectivelor stabilite în Directiva UE 2008/52, având în vedere că obiectivele se limitează la litigiile de materie civilă și comercială. Totodată, luând în considerare faptul că proiectul menționat facilitează soluționarea alternativă a litigiilor conexe raporturilor de muncă pe cale amiabilă, se va consulta cu Confederația Națională a Sindicatelor și Confederația Națională a Patronatului.	Se acceptă parțial Proiectul nu urmărește doar scopul transpunerii Directivei nr. 52/2008, ci și reglementarea medierii per ansamblu. a Proiectul va fi consultat cu Confederația Națională a Sindicatelor și Confederația Națională a Patronatului la etapa de avizare repetată
Articolul 31. Informația oferită mediatorului în cauzele penale	Consiliul Superior al Magistraturii	70.	Propunem completarea după cum urmează: „Informația oferită mediatorului în cauzele penale și contravenționale (1) Organul de urmărire penală sau	Se acceptă parțial Obligațiile organului de urmărire penală și ale

și contravenționale (1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată trebuie să informeze mediatorul, înainte de începerea procesului de mediere, despre elementele semnificative ale cazului conform normelor Codului de procedură penală și Codului contravențional. (2) Mediatorul poartă răspundere, în condițiile legii, pentru divulgarea informației puse la dispoziția lui la etapa de urmărire penală sau de judecare a cauzei penale ori de judecare a cauzei contravenționale.			instanța de judecată trebuie să pună la dispoziția mediatorului, înainte de începerea procesului de mediere, ordonanța de punere sub învinuire sau rechizitoriu conform normelor Codului de procedură penală. În cazurile contravenționale, agentul constatat va pune la dispoziția mediatorului, înainte de începerea procesului de mediere, toate actele acumulate de către agentul constatat, conform normelor Codului contravențional.” Expresia „elemente semnificative ale cazului” este incertă. Mai mult ca atât, conform prevederilor codului de procedură penală, mediatorul nu este participant la proces pentru a avea acces la materialele cauzei, aceeași situație este și în cazul procesului contravențional, ceea ce impune necesitatea modificărilor codului de procedură penală și a celui contravențional pentru a atribui mediatorului un statut procesual.	instanței în procesul penal sunt reglementate în CPP. Articolul a fost reformulat astfel, încât să reflecte dreptul corespunzător al mediatorului de a solicita informația respectivă. Propunerile privind modificarea CPP vor fi analizate la etapa elaborării proiectului de modificarea a cadrului normativ conex.
Articolul 33. Dobândirea calității de mediator (1) Calitatea de mediator poate fi dobândită de persoana fizică care întrunește următoarele condiții: a) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare; b) deține diplomă de licență; c) a absolvit cursurile de formare inițială a mediatorilor; d) a susținut examenul de licențiere a mediatorilor; e) corespunde cerințelor medicale pentru exercitarea	Curtea Supremă de Justiție	71.	Art. 33 alin. (1) – reieșind din argumentele expuse la art. 19 alin. (1), mediatorul ar trebui să dețină studii juridice superioare.	Nu se acceptă Conform practicilor internaționale pentru a accede în profesia de mediator, acesta nu neapărat trebuie să dețină studii juridice. Impunerea obligativității studiilor juridice superioare pentru mediatorii poate limita accesul la profesioniști din alte domenii relevante, precum psihologia, sociologia sau managementul conflictelor, ale căror competențe pot

profesiei de mediator; f) are o reputație ireproșabilă; [...]				aduce perspective valoroase în facilitarea comunicării și găsirea unor soluții amiabile între părți. Concomitent, mediatorii susțin oricum un examen de admitere în profesie, acest proces asigură verificarea cunoștințelor și competențelor necesare, garantând calitatea serviciilor de mediere, indiferent de domeniul de studii al candidatului.
Articolul 33. Dobândirea calității de mediator [...] (2) Nu se consideră că are reputație ireproșabilă persoana care: [...] b) a plecat dintr-o profesie conexă justiției sau din funcția de judecător, ori din organele de drept în circumstanțe care nu sunt onorabile; [...]	Camera Notarială	72.	Cu referire la art. 33 alin. (2) lit. b) din proiect, menționăm că sintagma „circumstanțe care nu sunt onorabile” este una vagă, respectiv poate genera incertitudini la aplicarea prevederii în cauză în practică.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește în art. 32 alin. (2) lit. b).
Articolul 35. Calitatea de mediator [...] (2) Cetățeanul străin sau apatridul poate dobândi calitatea de mediator în	Curtea Supremă de Justiție	73.	Art. 35 alin. (2) – (3) – trimiterile la art. 35 par a fi incorecte.	Se acceptă Textul a fost redactat.
	Camera de Comerț și Industrie	74.	La art. 35 alin. (2) și (3) referința la art. 35 trebuie revizuită, or de fapt textul se referă la cerințele indicate la art. 33.	Se acceptă Textul a fost redactat.

Republica Moldova dacă corespunde cerințelor prevăzute la art. 35. (3) Persoana care întrunește condițiile de la art. 35 alin.(1) lit.a)–d) și care a dobândit calitatea de mediator în străinătate este în drept să solicite organului de autoadministrare al mediatorilor recunoașterea calității de mediator. Regulamentul privind procedura de recunoaștere a calității de mediator se aprobă de Consiliul Uniunii Mediatorilor.	Consiliul Superior al Magistraturii	75.	(2) Cetățeanul străin sau apatridul poate dobândi calitatea de mediator în Republica Moldova dacă corespunde cerințelor prevăzute la art. 35. (3) Persoana care întrunește condițiile de la art. 35 alin.(1) lit.a)–d) și care a dobândit calitatea de mediator în străinătate este în drept să solicite organului de autoadministrare al mediatorilor recunoașterea calității de mediator. Regulamentul privind procedura de recunoaștere a calității de mediator se aprobă de Consiliul Uniunii Mediatorilor. De corectat eroarea art. 35 nu prevede condițiile la care se facereferire, eroare de conținut.	Se acceptă Textul a fost redactat.
	Uniunea Avocaților	76.	La art. 35 alin. (2) și (3) referința la art. 35 trebuie revizuită, or de fapt textul se referă la cerințele indicate la art. 33. La alin. (3) art. 35 sugerăm să se evite reducerea organului profesional al mediatorilor la simpla funcție de autoadministrare, or funcțiile acestuia depășesc necesitățile de autoadministrare a unei profesii, fiind mai mult decât atât un organ administrativ cu funcții organizatorice și administrative, ci de fapt un organ care asigură independența profesiei, etc.	Se acceptă parțial Vezi pct. 73 din sinteză.Cu referire la propunerea de a nu ne limita doar la faptul că Uniunea mediatorilor este un organ de autoadministrare, menționăm că, acest termen „autoadministrare” redă în totalitate funcțiile Uniunii, or, această organizație are capacitatea de a-și gestiona în mod independent activitatea și membrii, fără intervenția directă a autorităților statului. Practic, uniunea stabilește propriile reguli și standarde profesionale, organizează examenele de admitere în profesie, se ocupă de formarea continuă a mediatorilor și

				supraveghează respectarea codului de conduită și etică profesională. Totodată, poate gestiona eventualele abateri disciplinare în cadrul profesiei, contribuind astfel la menținerea calității și credibilității medierii ca metodă alternativă de soluționare a conflictelor.
Articolul 36. Activitatea de mediator (1) Mediatorul desfășoară activitate de liber-profesionist, de interes public, care nu constituie activitate de întreprinzător și nu poate fi raportată la o astfel de activitate. [...]	Uniunea Avocaților	77.	La alin (1) art. 36 remarcăm necesitatea reanalizării necesității aplicării regimului juridic al interesului public față de activitatea mediatorului, în condițiile în care acesta respectă principiul confidențialității în activitatea sa. Propunem să se specifice că profesia de mediator, cu titlu general, este de interes public și nu activitatea particulară de mediator este de interes public, or, în caz contrar, mediatorii vor putea face obiectul excepțiilor de la regulile generale privind libertatea de exprimare, accesul la informații, etc.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 32 alin. (1).
	Camera de Comerț și Industrie	78.	La alin (1) art. 36 remarcăm necesitatea reanalizării necesității aplicării regimului juridic al interesului public față de activitatea mediatorului, în condițiile în care acesta respectă principiul confidențialității în activitatea sa. Propunem să se specifice că profesia de mediator, cu titlu general, este de interes public și nu activitatea particulară de mediator este de interes public, or, în caz contrar, mediatorii vor putea face obiectul excepțiilor de la regulile generale privind libertatea de exprimare, accesul la informații, etc.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 32 alin. (1).
Articolul 36. Activitatea de mediator [...]	Camera Notarială	79.	Contradicții în ceea ce ține de restricțiile și incompatibilitățile la desfășurarea activității de mediator. Astfel, inițial proiectul de lege stabilește că	Nu se acceptă Nu există contradicții, or, art. 36 alin. (5)

(5) Activitatea de mediator este compatibilă cu orice altă profesie sau activitate, dacă actele legislative care reglementează profesiile sau activitățile respective nu prevăd altfel. [...]			activitatea de mediator este compatibilă cu orice altă profesie sau activitate, dacă actele legislative care reglementează profesiile sau activitățile respective nu prevăd altfel (art. 36 alin. (5) din proiect), pe cînd în cadrul analizei temeiurilor de suspendare/încetare a activității de mediator, autorul proiectului enumeră ca temeiuri de suspendare/încetare a activității de mediator desfășurarea unei activități incompatibile cu profesia de mediator.	(renumerotat în art. 38 alin. (2)) specifică actele legislative care reglementează profesiile sau activitățile respective în materia medierii pot prevedea incompatibilități cu activitatea de mediator.
Articolul 39. Organizarea activității mediatorului [...] (5) Reprezentanții profesiilor conexe justiției, care au dobândit calitatea de mediator, pot desfășura această activitate fără constituirea unui birou de mediere și fără includerea lor în lista mediatorilor ținută de o organizație de mediere.	Uniunea Avocaților	80.	La alin. (5) art. 39, propunem oferirea acestui drept altor reprezentanți ai profesiilor juridice doar în măsura în care aceștia dispun de o formă de organizare înregistrată.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 39 din proiect.
Articolul 40. Organizația de mediere (1) Organizația de mediere se constituie de persoane fizice și/sau juridice.” [...]	Agenția Servicii Publice	81.	Art. 40 alin. (1) Ca urmare a examinării proiectului de hotărâre privind aprobarea proiectului de Lege privind medierea și statutul mediatorului, comunicăm următoarele. La Art. 40. alin. (1) din proiectul de Lege, după cuvintele „și/sau juridice” se completează cu textul „cu forma juridică de organizare asociațieobștească. Denumirea organizației de mediere conține în mod obligatoriu sintagma „Organizația de Mediere”.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 40 alin. (1) din proiect.
Articolul 40. Organizația de mediere [...] (3) Organizația de mediere	Agenția Servicii Publice	82.	Art. 40, alin. (3) Art. 40. alin. (3) de expus în următoarea redacție: „(3) Organizația de mediere se înregistrează în calitate de persoană juridică la Agenția Servicii Publice,	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 40 alin. (3) din proiect.

este înregistrată de Agenția Servicii Publice, conform Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale. [...]			conform prevederilor Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale și Legii nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, acestea fiind aplicate în măsura în care nu contravin prezentei legi.”	
Articolul 40. Organizația de mediere [...] (4) Pentru înregistrarea organizației de mediere se prezintă următoarelor acte: a) cererea de înregistrare; b) actul de constituire al organizației; c) procesul-verbal al ședinței de constituire; d) avizul Uniunii mediatorilor privind înregistrarea organizației de mediere; e) lista fondatorilor cu indicarea numelui, prenumelui, datelor de contact și actelor care confirmă statutul de mediator; f) datele cu privire la sediul organizației.”. [...]	Agenția Servicii Publice	83.	Art. 40 alin. (4) Art. 40. alin. (4) de expus în următoarea redacție: „(4) Pentru înregistrarea organizației de mediere persoana împuternicită depune, în termen de 3 luni de la data aprobării statutului, la organul înregistrării de stat următoarele documente: a) cererea de înregistrare conform modelului, aprobat de organul înregistrării de stat; b) actul de constituire al organizației de mediere, semnat de către fondatori, în două exemplare; c) procesul-verbal al ședinței de constituire; d) avizul Uniunii mediatorilor privind înregistrarea organizației de mediere; e) confirmarea disponibilității denumirii organizației de mediere; f) lista fondatorilor, cu indicarea numelui, prenumelui, a datei nașterii, a numărului de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP), a cetățeniei, a domiciliului în cazul persoanelor fizice, sau cu indicarea denumirii, a sediului, a 08.07.2024 Nr. 01/1358 numărului de identificare de stat (IDNO) și a documentului care confirmă împuternicirile de reprezentare, în cazul persoanelor juridice; g) documentul care adevărește stabilirea sediului; h) informația despre beneficiarul efectiv/beneficiarii efectivi, în conformitate cu Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului; i) documentul ce confirmă achitarea taxei de înregistrare, fapt comunicat de Serviciul guvernamental	Nu se acceptă Reiterarea normelor deja prevăzute la art. 13 din Legea nr. 86/2020 nu este justificată. În procesul de modificare a cadrului normativ conex, va fi examinată oportunitatea copletării Legii nr. 86/2020 cu detalii ce țin de specificul înregistrării Organizației de mediere.

			de plăți electronice printr-o notificare privind efectuarea completă a plății.”.	
Articolul 40. Organizația de mediere [...] (5) Organizația de mediere publică lista mediatorilor și serviciile prestare.. Organizația de mediere, la solicitarea părților, poate recomanda sau desemna unul sau mai mulți mediatori pentru medierea litigiului.”. [...]	Agencia Servicii Publice	84.	Art. 40 alin. (5) necesită a fi indicat expres unde se publică „lista mediatorilor și serviciile prestare”.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 40 alin. (4).
---	Agencia Servicii Publice	85.	Art. 40 Art. 40. se completează cu un alineat nou, cu următorul conținut: „(8) Înregistrarea modificărilor operate în statutul organizației de mediere și în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice se efectuează în modul și condițiile prevăzute pentru înregistrarea acestora. Pentru înregistrarea modificărilor operate în statut și în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice, organizația de mediere depune la organul înregistrării de stat următoarele documente: a) cererea de înregistrare a modificărilor, conform modelului aprobat de către organul înregistrării de stat; b) hotărârea organului competent cu privire la modificarea statutului și/sau a datelor înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice; c) actul adițional cu privire la modificarea statutului, în două exemplare; d) documentul ce confirmă achitarea taxei de înregistrare, fapt comunicat de Serviciul guvernamental de plăți electronice printr-o notificare privind efectuarea	Nu se acceptă Înregistrarea modificărilor se va efectua în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 86/2020 și Legii nr. 220/2007. Astfel, dublarea prevederilor legale nu este oportună. În procesul de modificare a cadrului normativ conex, va fi examinată oportunitatea modificării Legii nr. 86/2020

			completă a plății.”.	
Articolul 42. Suspendarea activității mediatorului (1) Activitatea mediatorului se suspendă în următoarele cazuri: a) desfășurarea unei activități incompatibile cu profesia de mediator, pe durata existenței acestei incompatibilitate; b) la cererea scrisă a mediatorului, pentru un termen maxim de 3 ani; c) în cazul aplicării sancțiunii disciplinare privind suspendarea activității de mediator; d) arestul preventiv sau arestul la domiciliu, aplicat de către instanța de judecată în calitate de măsură preventivă, pe durata aplicării măsurii respective; e) incapacitatea temporară de muncă cu o durată mai mare de 6 luni consecutive; f) neparticiparea la cursurile de formare continuă, până la prezentarea dovezii de participare la cursurile respective; g) neachitarea contribuțiilor la bugetul Uniunii mediatorilor timp de 3 luni, pentru perioadă	Agencia Servicii Publice	86.	Art. 42 La Art. 42, urmează de revăzut ordinea și consecutivitatea în numerotare.	Se acceptă Ordinea numerotării a fost rectificată. Art. 42 a fost renumerotat în art. 43 din proiect.
	Camera de Comerț și Industrie	87.	La art. 42 propunem a se revizui modalitatea de suspendare și reluarea a activității mediatorului, or, aceeași autoritatea care suspendă trebuie să fie împuternicită să revadă condițiile care impun reluarea activității și invers, adică evaluează dispariția motivelor care au impus suspendarea sau care condiționează desfășurarea activității profesionale. În cazul în care aceste acte sunt adoptate de două subiecte distincte, apare riscul unor conflicte și alte fenomene prejudiciabile, mai cu seamă nu va fi clar procedura administrativă aplicabilă la soluționarea prealabilă și contencioasă a disputelor legate de suspendare și reluarea activității.	Se acceptă Textul art. 42 (renumerotat în art. 41) a fost ajustat reieșind din propunere.
		88.	Contestarea ordinului ministrului justiției privind suspendarea activității mediatorului și obligarea Uniunii mediatorilor de a dispune reluarea activității (acțiune în obligare) va parcurge mai întâi o procedură prealabilă în fața Ministerului Justiției, cu atragerea în proces a Uniunii mediatorilor sau cu derularea paralelă a procedurii prealabile și în raport cu Uniunea mediatorilor (acest fapt este datorat de organele diferite competente pentru suspendarea și reluarea activității), după care va trebui să parcurgă procedura medierii obligatorii prealabile adresării în instanța de judecată în procedură de contencios administrativ, fără posibilitatea depunerii unei cereri în conformitate cu art. 214 sau art. 215 Cod administrativ, și abia după aceasta mediatorul va fi în drept să solicite suspendarea sau alte măsuri provizorii. Conform alin. (1) art. 214 CA, „Reclamantul	Nu se acceptă Procedura de contestare propusă rezultă din prevederile Codului administrativ.

de până la achitarea integrală a acestora; h) în alte cazuri stabilite de lege. (1) Suspendarea activității mediatorului se dispune prin ordin al ministrului justiției din oficiu, cu informarea mediatorului sau la cererea Uniunii Mediatorilor.			poate solicita instanței de judecată competente suspendarea executării actului administrativ individual până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ dacă autoritatea publică investită cu soluționarea cererii prealabile a refuzat suspendarea sau nu a soluționat cererea de suspendare în termenul stabilit la art. 172 alin. (3).”.	
(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și c), suspendarea se dispune prin hotărârea Colegiului disciplinar. (4) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) la solicitarea mediatorului. (5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. d), suspendarea se dispune la prin ordinul Ministrului justiției din oficiu, la demersul motivat al procurorului sau la cererea Uniunii mediatorilor. (2) În cazul prevăzut la alin.(1) lit. e), suspendarea se dispune prin ordinul ministrului justiției în baza cererii Uniunii Mediatorilor. (6) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. f) suspendarea se dispune prin ordinul ministerului justiției, la cererea Uniunii mediatorilor.	Uniunea Avocaților	89.	La art. 42 propunem a se revizui modalitatea de suspendare și reluarea a activității mediatorului, or, aceeași autoritatea care suspendă trebuie să fie împuternicită să revadă condițiile care impun reluarea activității și invers, adică evaluează dispariția motivelor care au impus suspendarea sau care condiționează desfășurarea activității profesionale. În cazul în care aceste acte sunt adoptate de două subiecte distincte, apare riscul unor conflicte și alte fenomene prejudiciabile, mai cu seamă nu va fi clar procedura administrativă aplicabilă la soluționarea prealabilă și contencioasă a disputelor legate de suspendare și reluarea activității. Contestarea ordinului ministrului justiției privind suspendarea activității mediatorului și obligarea Uniunii mediatorilor de a dispune reluarea activității (acțiune în obligare) va parcurge mai întâi o procedură prealabilă în fața Ministerului Justiției, cu atragerea în proces a Uniunii mediatorilor sau cu derularea paralelă a procedurii prealabile și în raport cu Uniunea mediatorilor (acest fapt este datorat de organele diferite competente pentru suspendarea și reluarea activității), după care va trebui să parcurgă procedura medierii obligatorii prealabile adresării în instanța de judecată în procedură de contencios administrativ, fără posibilitatea depunerii unei cereri în conformitate cu art. 214 sau art. 215 Cod administrativ, și abia după aceasta mediatorul va fi în drept să solicite suspendarea sau alte măsuri	Se acceptă Textul art. 42 (renumerotat în art. 41) a fost ajustat reieșind din propunere. Procedura de contestare propusă rezultă din prevederile Codului administrativ.

(7) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. g) suspendarea se dispune prin decizia Uniunii Mediatorilor, pe un termen de cel mult 3 luni. (8) Mediatorul a cărui activitate a fost suspendată nu are dreptul să desfășoare activitatea de mediator. (9) Ordinul ministrului justiției privind suspendarea activității mediatorului sau privind reluarea activității se aduce la cunoștința mediatorului, utilizându-se datele de contact din Registrul de Stat al Profesiilor Juridice. (10) Reluarea activității de mediator se efectuează la cererea mediatorului, adresată Uniunii Mediatorilor, în cel mult 45 de zile de la decăderea motivelor ce au cauzat suspendarea. Hotărârea Uniunii Mediatorilor privind reluarea activității de mediator, după caz, de refuz, se comunică Ministerului Justiției. (11) Activitatea mediatorului suspendată în temeiul alin.(1) lit. c) se reia de drept la expirarea termenului de suspendare a activității acestuia indicat în hotărârea			provizorii. Conform alin. (1) art. 214 CA, „Reclamantul poate solicita instanței de judecată competente suspendarea executării actului administrativ individual pînă la înaintarea acțiunii în contencios administrativ dacă autoritatea publică investită cu soluționarea cererii prealabile a refuzat suspendarea sau nu a soluționat cererea de suspendare în termenul stabilit la art. 172 alin. (3).”.	
	Camera Notarială	90.	Contradicțiile prevederilor art. 42 alin. (1) lit. g) care prevăd că activitatea mediatorului se suspendă pentru neachitarea contribuțiilor la bugetul Uniunii mediatorilor timp de 3 luni, pentru perioadă de pînă la achitarea integrală a acestora, cu prevederile alin. (7) care statuează că suspendarea se dispune pe un termen de cel mult 3 luni.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la art. 41 alin. (5) din proiect.
		91.	Atragem atenția asupra necesității renumerotării corespunzătoare a alineatelor. Totodată, în temeiul art. 54 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, se propune comasare alin. (2) și (6).	Se acceptă Textul a fost ajustat cu revizuirea numerotării (art. 41 din proiect).
		92.	Pentru respectarea principiului transparenței, se propune modificarea alin. (9), după cum urmează: „(9) Ordinul ministrului justiției privind suspendarea activității mediatorului sau privind reluarea activității se publică în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova și se aduce la cunoștința mediatorului, utilizându-se datele de contact din Registrul de Stat al Profesiilor Juridice.”	Se acceptă Textul completat se regăsește la art. 41 alin. (7) din proiect.
		93.	Totodată, ținând cont de faptul că la suspendarea activității mediatorului, se prezumă că profesionistul nu are un venit, considerăm oportună modificarea alin. (15) în vederea respectării drepturilor și libertăților fundamentale consacrate prin Constituție, alte legi, precum și tratate internaționale, corespunzător reglementărilor privind alte profesii conexe justiției, ce	Se acceptă Prevederea respectivă a fost exclusă din proiect.

Comisiei de disciplină. (12) Ordinul ministrului justiției privind suspendarea activității mediatorului poate fi contestat în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ. (13) În cazurile prevăzute la alin. (1), licența și legitimația mediatorului a cărei activitate este suspendată se transmit, în termen de 10 zile lucrătoare, Uniunii Mediatorilor, unde se păstrează pe parcursul perioadei de suspendare a activității de mediator. Mediatorul a cărei activitate se suspendă pe un termen mai mare de 6 luni, transmite Uniunii mediatorilor arhiva, conform regulamentului aprobat de Ministerul Justiției. (14) La epuizarea circumstanțelor care au dus la suspendarea activității de mediator, mediatorul depune, la Uniunea mediatorilor, cerere de reluare a activității de mediator, după caz, cu anexarea actelor ce justifică epuizarea circumstanțelor care au stat la baza suspendării. (15) Pe parcursul perioadei de suspendare a activității,	Procuratura Generală	94.	vizează același subiect, și anume prin excluderea obligativității achitării în bugetul Uniunii Mediatorilor 50% din contribuția lunară stabilită. Art. 42, alin. (15) - La art.42 alin.(15) se propune ca pe parcursul perioadei de suspendare a activității, mediatorul va achita în bugetul Uniunii Mediatorilor 50% din contribuția lunară stabilită, cu excepția suspendării activității pe motivul prevăzut la art.76 lit. a) și b) și la art.78 alin.(1) lit. a)-b') din Codul Muncii. Această propunere nu o susținem reieșind din faptul că, mediatorul este suspendat din funcție din motiv de arest, sau incapacitate de muncă pe un termen de 6 luni, la cererea scrisă a acestuia pentru un termen maxim de 3 ani, respectiv considerăm că aceste circumstanțe fac imposibilă prestarea altor activități, cu remunerarea mediatorului, fapt ce va duce la imposibilitatea acestuia de a achita contribuțiile lunare.	Se acceptăPrevederea respectivă a fost exclusă din proiect.
--	------------------------------------	------------	--	---

mediatorul achită în bugetul Uniunii Mediatorilor 50% din contribuția lunară stabilită, cu excepția suspendării activității pe motivul prevăzut la art. 76 lit. a) și b) și la art. 78 alin. (1) lit. a)-b ¹) din Codul muncii nr. 154/2023.				
Articolul 43. Încetarea activității mediatorului [...] (5) Ordinul ministrului justiției privind încetarea activității mediatorului servește drept temei pentru radierea acestuia din Registrul de stat al profesiilor juridice. [...] (8) Uniunea Mediatorilor informează Ministerul Justiției despre încetarea activității mediatorului în termen de 10 zile, de la data emiterii hotărârii privind încetarea activității.	Camera Notarială	95.	Contradicțiile prevederilor art. 43 alin. (5) care prevăd că Ordinul ministrului justiției privind încetarea activității mediatorului servește drept temei pentru radierea acestuia din Registrul de stat al profesiilor juridice, cu prevederile alin. (8) care stabilește că Uniunea Mediatorilor informează Ministerul Justiției despre încetarea activității mediatorului în termen de 10 zile, de la data emiterii hotărârii privind încetarea activității.	Se acceptă Prevederea respectivă a fost exclusă din proiect.
Articolul 43. [...] (7) Mediatorul a cărui activitate a încetat este obligat să restituie Uniunii Mediatorilor, în termen de 10 zile, licența și legitimația de mediator și să transmită arhiva sa, conform regulamentului	Camera Notarială	96.	Cu referire la art. 43 alin. (7) din proiect, se propune înlocuirea termenului „restituie” cu termenul „transmite”, având în vedere necesitatea utilizării terminologiei constante și uniforme, în corespundere celei utilizate în actul normativ de referință.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la art. 42 alin. (6) din proiect.

aprobat de Ministerul Justiției. [...]				
Articolul 44. Răspunderea disciplinară (1) Constituie abateri disciplinare: a) nerespectarea principiului confidențialității, neutralității și imparțialității; b) încălcarea gravă sau sistematică a obligațiilor profesionale stabilite de lege; c) săvârșirea unor fapte care aduc atingere onoarei, probității profesionale ori bunelor moravuri; d) nerespectarea hotărârilor, deciziilor, avizelor Uniunii Mediatorilor și ale Comisiei de disciplină a mediatorilor; e) neprezentarea materialelor solicitate de către Ministerul Justiției, Uniunea Mediatorilor sau Comisia de disciplină, necesare în vederea exercitării de către acestea a atribuțiilor lor legale/statutare; f) desfășurarea activității de mediator pe durata suspendării activității. g) desfășurarea concomitent cu activitatea de mediator a unei alte activități incompatibile cu aceasta.	Uniunea Avocaților	97.	La art. 44 alin. (1) lit. g) (se va revedea numerotarea alineatelor întregului articol 44) propunem completarea după cuvântul „desfășurarea” cu cuvintele „după expirarea termenului prevăzut la art. 43 alin. (1) lit. b)”. În acest mod se va evita contradicția dintre cele două norme juridice.	Se acceptă parțial Numerotarea articolelor a fost corectată. Cu referire la completarea literei g) menționăm că mediatorul nu are dreptul să desfășoare concomitant o altă activitate incompatibilă cu cea de mediator.

[...]				
Articolul 45. Comisia de disciplină (1) Comisia de disciplină este un organ independent, instituit prin ordin al ministrului justiției, pe lângă Uniunea Mediatorilor, în scopul examinării sesizărilor despre abaterile disciplinare comise de mediatorii. (2) Comisia disciplină este formată din 7 membri, după cum urmează: a) trei membri desemnați de Ministerul Justiției; b) trei membri desemnați de Uniunea Mediatorilor; c) un reprezentant al societății civile, selectat prin concurs, conform regulamentului aprobat prin ordinul ministrului justiției. (3) Activitatea de secretariat a Comisiei de disciplină este asigurată de Uniunea Mediatorilor. (4) În cazul în care, în termen de 45 de zile de la solicitarea ministrului justiției, Uniunea Mediatorilor nu a desemnat membrii în Comisia de disciplină, aceștia se	Uniunea Avocaților	98.	La art. 45 considerăm că nu poate fi vorba despre un organ independent în condițiile în care Comisia de disciplină este instituită de Ministerul Justiției și care desemnează în componența acesteia 3 membri și un reprezentant al societății civile selectat prin concurs la fel de Ministerul Justiției, unde reprezentanții Uniunii mediatorilor sunt în minoritate și regulamentul de activitate este aprobat de minister. Ministerul Justiției și ministrul justiției este un organ politic care reprezintă puterea de guvernământ al statului, prin urmare nu se poate pretinde în condițiile enunțate că comisia creată de Ministerul justiției poate fi independentă. Propunem ca membrii desemnați de Ministerul justiției să fie la fel ca și ceilalți membri din rândul mediatorilor, adică să aibă toți statut de mediator. Mai mult, nu este clar statutul acesteia, or, statutul „pe lângă” Uniunea Mediatorilor („alăturat”, „asociat”, „aliniat”, etc) nu determină exact statutul juridic al comisiei.	Nu se acceptă Comisia de disciplină creată de un minister poate fi considerată independent în activitatea sa, deoarece nu este compusă exclusiv din reprezentanți ai ministerului, ci include și membri din rândul mediatorilor și al societății civile. Această diversitate în componență asigură un echilibru al perspectivelor și reduce riscul influențelor administrative sau politice, contribuind la luarea unor decizii obiective și echitabile, în conformitate cu principiile de transparență și imparțialitate. Cu referire la instituirea comisiei de disciplină de un minister, dar activitatea pe lângă Uniunea Mediatorilor, cu o componență mixtă (reprezentanți ai ministerului, ai mediatorilor și ai societății civile) menționăm că această prganizare va asigura un control suplimentar al respectării normelor legale.
		99.	Alin. (7) art. 45, aduce atingere autonomiei	Se acceptă parțial

desemnează de ministrul justiției, din rândul mediatorilor a căror activitate a fost înregistrată și la momentul desemnării nu este suspendată. (5) Președintele și vicepreședintele Comisiei de disciplină se aleg cu votul secret al majorității membrilor acestuia. În lipsa președintelui, funcțiile acestuia sunt exercitate de vicepreședinte. (6) Membrii Comisiei de disciplină sînt desemnați pentru un mandat de 4 ani și nu pot activa în această calitate două mandate consecutiv. Mandatul de membru al Comisiei de disciplină nu este compatibil cu calitatea de membru în alte comisii din cadrul Uniunii Mediatorilor. (7) Președintele și membrii Comisiei de disciplină beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a treia parte (1/3) din salariul mediu pe economie, dar nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună, achitate din contul Uniunii Mediatorilor.. (8) Mediatorii cărora le-au fost aplicate sancțiuni disciplinare în ultimii trei ani			funcționale, financiare și independenței organului profesional al mediatorilor, or nu se poate concepe ca indemnizațiile membrilor comisiei să fie plătite din bugetul organului profesional, însă mărimea acestora să fie stabilită prin lege. În așa mod, organul profesional nu va fi în măsură să gestioneze cheltuielile bugetare în mod independent și va fi obligat din surse proprii să asigure indemnizații în mărimea minimă stabilite prin lege.	Textul ajustat se regăsește la art. 44 alin. (7).
	Camera Notarială	100.	Cu referire la art. 45 alin. (7) din proiect, având în vedere scopul adoptării Legii nr. 138 din 06.06.2024 pentru modificarea unor acte normative (unele aspecte privind profesiile juridice conexe), se propune modificarea alineatului de referință în vederea adaptării și sincronizării acestuia în corespundere cu reglementările ce țin de alte profesii conexe justiției. În acest sens, se propune reformularea alin. (7) din art. 45 după cum urmează: „(7) Președintele și membrii Comisiei de disciplină beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună.”.	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 44 alin. (7) din proiect.
		101.	Contradicțiile prevederilor art. 45 alin. (10) care prevăd că Comisia de disciplină adoptă decizii cu votul deschis a cel puțin 4 membri, cu prevederile art. 48 alin. (8) care statuează că Decizia privind admiterea sesizării și intentarea procedurii disciplinare este adoptată cu votul a cel puțin unui membru al Comisiei de disciplină. La fel, ținând cont de cele relatate mai sus, se propune modificarea alin. (10) din art. 45 după cum urmează: „(10) Comisia de disciplină adoptă decizii cu votul deschis a cel puțin 4 membri. Abținerea de la vot	Se acceptă parțial Alin. (10) a fost completat. Referitor la aparenta contradicție între alin (10) și art. 48 alin. (8), subliniem că în proiect se reglementează două dispoziții distincte pentru a asigura claritatea și eficiența

nu pot fi membri ai Comisiei de disciplină. Dacă unul dintre membrii Comisiei de disciplină este subiect al procedurii disciplinare, atunci acesta nu participă la ședințele comisiei, până la emiterea unei decizii pe acest caz. . (9) Comisia de disciplinăse convoacă în ședințe ori de câte ori este necesar. Ședințele Comisiei de disciplină sunt deliberative dacă la ele participă cel puțin 5 membri. (10) Comisia de disciplină adoptă decizii cu votul deschis a cel puțin 4 membri. Abținerea de la vot nu se admite. (11) În cazul în care un membru al Comisiei de disciplină este în conflict de interese, acesta este obligat să se abțină de la examinare sau poate fi recuzat printr-o decizie a Comisiei de disciplină. Recuzarea membrilor comisiei se soluționează prin vot secret. (12). Membrii Comisiei de disciplină sunt obligați să păstreze secretul profesional și să nu divulge informația aflată în cadrul procedurii disciplinare intentate, cu excepțiile prevăzute de lege.			nu se admite, cu excepția cazurilor existenței conflictului de interese.”.	procesului disciplinar: pe de o parte, procedura de inițiere a acțiunii disciplinare, care poate fi declanșată cu votul a cel puțin unui membru, facilitând astfel sesizarea rapidă a eventualelor abateri; pe de altă parte, procedura de adoptare a hotărârii la finalizarea anchetei disciplinare, care presupune un proces decizional mai riguros, pentru a garanta obiectivitatea și echitatea în soluționarea cauzei. Această diferențiere contribuie la un echilibru între promptitudinea investigării și corectitudinea sancționării.
---	--	--	---	--

(13) Comisia de disciplină îșidesfășoară activitatea în baza Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comisiei de disciplină, aprobat de Ministerul Justiției după consultarea Uniunii Mediatorilor.				
Articolul 46. Încetarea și suspendarea mandatului de membru al Comisiei disciplinare [...] (3) Calitatea de membru al Comisiei de disciplinăse suspendă în caz de începere a urmăririi penale împotriva membrului respectiv, dacă au fost aplicate măsuri procesuale de constrângere ce împiedică exercitarea mandatului. (4)Suspendarea calității de membru al Comisiei de disciplinănu suspendă curgerea duratei mandatului respectiv. [...]	Uniunea Avocaților	102.	La alin. (3) și (4) art. 46, pentru cazurile de suspendare a mandatului membrilor comisiei proiectul nu prevede substituirea acestora, ceea ce poate genera situații de blocare a activității comisiei. Prin urmare, propunem instituirea funcției de membru supleant.	Se acceptă Textul proiectului a fost completat cu prevederi cu referire la membrii supleanți în Comisia de disciplină, la art. 44 alin. (2) din proiect.
Articolul 46. [...] (5) În cazul încetării mandatului de membru al Comisiei de disciplină în temeiul alin. (1) lit. a)Uniunea Mediatorilor și Ministerul Justiției vor desemna sau, după caz, vor alege noul membru cu	Camera Notarială	103.	Cu referire la art. 46 alin. (5) din proiect, menționăm că acesta urmează a fi adaptat prevederilor alin. (1) al aceluiași articol, în partea ce ține instituirea Comisiei de disciplină prin ordinul ministrului justiției.	Nu se acceptă Normele sunt ajustate.

cel puțin 1 lună înainte de expirarea mandatului respectiv. În actul de desemnare a membrului Comisiei de disciplină se indică data începerii exercitării atribuțiilor acestuia, care nu trebuie să fie anterioară datei expirării mandatului membrului precedent. [...]				
Articolul 48. Sesizarea Comisiei de disciplină (1) Sesizarea privind faptele care pot constitui abateri disciplinare comise de mediator se depune la Comisia de disciplină de către: a) persoana ale cărei drepturi au fost încălcate de mediator sau persoana care poate invoca un interes legitim; [...]	Camera Notarială	104.	Avînd în vedere necesitatea respectării dreptului de petiționare (art. 52 din Constituția Republicii Moldova), se propune modificarea art. 48 alin. (1) lit. a) din proiect, după cum urmează: „a) orice persoană fizică sau juridică, ale cărei drepturi au fost încălcate de mediator sau persoana care poate invoca un interes legitim;”	Se acceptă Textul completat se regăsește la art. 47 alin. (1) lit. a) din proiect.
Articolul 48. [...] (5) Sunt respinse ca inadmisibile sesizările care: a) sunt înaintate de alți subiecți decât cei prevăzuți la alin.(1); b) nu întrunesc condițiile de formă și de conținut prevăzute la alin.(2); c) sunt depuse de către persoane neîmputernicite;	Uniunea Avocaților	105.	La alin. (5) art. 48 temeiurile de declarare a inadmisibilității sunt deficitare, or nu țin cont de faptul că declararea anterior a cererii drept inadmisibilă pe temei de lipsă a împuternicirilor sau deficiențe de formă și „conținut” nu poate servi drept temei de declarare a inadmisibilității. Înlăturarea acestor neajunsuri trebuie să ofere posibilitate persoanei să solicite și să obțină examinarea în fond a cererii sale. Deficiențele de „conținut” ale cererii la fel nu țin de admisibilitate, ci de fond.	Se acceptă Textul redactat se regăsește la art. 47 alin. (5) lit. b).

d) descriu fapte ce pot constitui abateri disciplinare pentru care a expirat termenul de prescripție; e) au același obiect și aceleași temeuri depuse în privința aceluiași mediator și au fost declarate anterior inadmisibile de către Comisia de disciplină. [...]				
Articolul 49. Procedura disciplinară [...] (4) Ședințele Comisiei de disciplină sînt publice. Prin decizia motivată a Comisiei de disciplină, ședințele acesteia pot fi declarate închise în scopul protejării secretului de stat, a secretului comercial ori a altei informații a cărei divulgare este interzisă prin lege. [...]	Uniunea Avocaților	106.	Conform alin. (12) art. 45 „Membrii Comisiei de disciplină sunt obligați să păstreze secretul profesional și să nu divulge informația aflată în cadrul procedurii disciplinare intentate, cu excepțiile prevăzute de lege.”, iar conform alin. (4) art. 49 „(4) Ședințele Comisiei de disciplină sînt publice.”. Contradicția trebuie eliminată.	Nu se acceptă Obligația de păstrare a secretului profesional și de nedivulgare a informației survine în cazul în care potrivit art. 48 alin. (4) prin decizia motivată a Comisiei de disciplină, ședințele acesteia vor fi declarate închise în scopul protejării secretului de stat, a secretului comercial ori a altei informații a cărei divulgare este interzisă prin lege.
Articolul 49. Procedura disciplinară [...] (14) Cauza disciplinară se examinează în cel mult 6 luni de la data înregistrării sesizării. Ținând cont de complexitatea cauzei, de comportamentul participanților, în baza unei	Camera Notarială	107.	Cu referire la art. 49 alin. (14) din proiect, marcăm asupra faptului că termenele indicate contravin termenilor generali stabiliți conform Codului administrativ.	Nu se acceptă Procedura reglementată în acest articol este una disciplinară, aferentă unei profesii liberale și nu una administrativă. Drept urmare, preluarea termenilor din procedura administrativă nu este

solicitări motivate a membrului raportor, președintele Comisiei de disciplină poate prelungi termenul de examinare a cauzei disciplinare până la cel mult 9 luni. [...]				oportună.
Articolul 52. Uniunea mediatorilor [...] (2) Uniunea mediatorilor este o organizație profesională, cu personalitate juridică, cu patrimoniul și buget propriu, cu sediul în mun. Chișinău.” [...]	Agenția Servicii Publice	108.	Art. 52 alin. (2) 7. Art. 52. alin. (2) din proiect stabilește că, Uniunea mediatorilor este o organizație profesională, cu personalitate juridică, însă nu indică modul de înregistrare și dacă urmează ca organ profesional să fie supus înregistrării de stat. Totodată, cu titlu de informare, comunicăm că potrivit prevederilor art.297 alin. (2) din Cod civil al Republicii Moldova, asociația poate avea forma de asociație obștească, cult religios sau parte componentă a acestuia, partid sau de altă organizație social-politică, de sindicat, de patronat, alte forme în condițiile legii. Pornind de la faptul că, odată cu intrarea în vigoare a noilor prevederi la Codul civil, dispozițiile legale referitoare la uniunile de persoane juridice au fost abrogate, organul înregistrării de stat, începând cu data de 01.03.2019, nu înregistrează asemenea formă de asociație ca uniune de persoane juridice.	Nu se acceptă Uniunea mediatorilor va fi un organ profesional instituit prin lege, ceea ce va conferi acestei structuri un cadru legal clar și o autoritate formal în reglementarea și supravegherea activității mediatorilor. Instituirea prin lege asigură legitimitatea și independența necesare pentru a proteja standardele profesionale, a promova etica în mediere și a garanta drepturile atât ale mediatorilor, cât și ale părților implicate în procesele de mediere.
Articolul 55. Adunarea Generală a Mediatorilor (1) - (12) [...]	Uniunea Avocaților	109.	La art. 55, propunem introducerea votului electronic. În acest sens, propunem completarea articolului 55 cu un alineat cu următorul text: „În cadrul Adunării Generale a Mediatorilor votarea poate fi realizată și cu utilizarea mijloacelor electronice. Modul de organizare și desfășurare a alegerilor în cadrul Uniunii Mediatorilor prin utilizarea mijloacelor electronice se stabilește în Statutului Uniunii Mediatorilor. Exprimarea dreptului de vot prin mijloace electronice se consideră participare la	Se acceptă Textul se regăsește la art. 54 alin. (13) din proiect.

Articolul 57. Consiliul Uniunii Mediatorilor (1) Consiliul Uniunii Mediatorilor este organul executiv al Uniunii Mediatorilor, constituit din 7 mediatori, aleși de Adunarea Generală a Mediatorilor pe un termen de 4 ani. Președintele Uniunii Mediatorilor este de drept și Președintele Consiliului Uniunii Mediatorilor. (2) Dacă, în termen de 30 de zile de la data expirării mandatului membrului Consiliului Uniunii Mediatorilor sau de la data încetării mandatului acestuia din diferite motive, Adunarea Generală a Mediatorilor nu a ales un nou membru al Consiliului Uniunii Mediatorilor, acesta este numit din rândul mediatorilor, de către ministrul justiției. (3) Calitatea de membru al Consiliului Uniunii Mediatorilor este incompatibilă cu calitatea de membru în Comisia de licențiere, Comisia de disciplină și Comisia de cenzori. [...]	Uniunea Avocaților	110.	Adunarea Generală a Mediatorilor.”. La art. 57, alineatul (1) este compilat cu alineatul (3). Chestiunea dată urmează a fi soluționată tehnic. Totodată, pentru a respecta independența profesiei de mediator, propunem ca art. 57 alin. (2), să aibă următorul text: „Membrii Consiliului Uniunii Mediatorilor își exercită mandatul până la alegerea sau desemnarea noilor membri ori până la preluarea mandatului de către înlocuitor conform listei de supleanți.”. Or, numirea membrilor Consiliului Uniunii Mediatorilor de către Ministrul Justiției știrbește din independența profesiei. Or, pot exista situații când Adunarea Generală a Mediatorilor nu se poate convoca din motive independente. Pe perioada pandemiei chiar era interzisă convocarea adunărilor a mai mult de 50 de persoane.	Nu se acceptă Reglementare vine să prevină blocarea funcționării Uniunii și să mențină stabilitatea instituțională, iar numirea de către ministrul justiției garantează că procesul va fi realizat în conformitate cu cerințele legale și cu interesul general al profesiei. Această măsură va permite, de asemenea, o soluționare rapidă a eventualelor vacanțe în Consiliu, astfel încât activitățile Uniunii să nu fie afectate.
Articolul 60. Comisia de	Camera	111.	Ținând cont de faptul că art. 60 alin. (1) din proiect	Se acceptă

etică (1) Consiliul Uniunii Mediatorilor instituie Comisia de etică, care are drept scop examinarea cazurilor de încălcare a Codului de etică al mediatorilor și constatarea abaterilor de la etica profesională. [...]	Notarială		stabilește scopul funcționării Comisiei de etică, prin prevederile în cauză fiind reflectate și atribuțiile de bază a acesteia, se propune reformularea alin. (9) din articolul de referință după cum urmează: „(9) Comisia de etică exercită și alte atribuții precum: [...]”.	Textul redactat se regăsește la art. 59 alin. (9).
Articolul 60. Comisia de etică [...] (2) Comisia de etică este formată din 5 membri: 3 membri sunt aleși de către Adunarea Generală și 2 membri din Comisia de licențiere. Mandatul membrilor Comisiei de etică este de 4 ani. [...] (4) Calitatea de membru al Comisiei de etică este incompatibilă cu calitatea de membru în Comisia de licențiere, în Comisia de cenzori și în Consiliul Uniunii Mediatorilor. [...]	Camera Notarială	112.	Contradicțiile ce țin de formarea Comisiei de etică, reflectate în prevederile art. 60 alin. (2) și alin. (4) din proiect (cu referire la 2 membri din Comisia de licențiere).	Se acceptă Textul ajustat se regăsește la art. 59 din proiect.
Articolul 61. Comisia de licențiere [...] (7) Hotărârile Comisiei de contestare pot fi contestate pe aspecte de procedură, conform	Uniunea Avocaților	113.	La alin. (7) art. 61 propunem revizuirea limitării doar la elemente de procedură a contestației împotriva hotărârilor comisiei de licențiere, or, o soluție similară a fost declarată neconstituțională prin HCC nr.18 din 03.07.18. De asemenea, soluția autorului prin care oferă	Se acceptă parțial Referitor la contestarea elementelor de procedură, textul redactat se regăsește la art. 60 alin. (4) din proiect.

prevederilor Codului administrativ.			dreptul Ministerului Justiției de a numi membri în organele profesionale ale mediatorilor în termene restrânse de la încetarea mandatului acestora nu ține cont de faptul că organul profesional al mediatorilor trebuie să aibă la dispoziție un termen rezonabil care să respecte procedura de convocare a organelor competente pentru alegerea și desemnarea unor 10 noi membri, care nu poate fi realizată în termenele restrânse prevăzute de lege (45, 30 de zile, etc). Această soluție este disproporționată și riscă să fie declarată neconstituțională.	Referitor la termenul de numire a noilor membri, precizăm că organizarea procedurii de numire/alegere a acestora trebuie demarată înainte de expirarea mandatului. Acest fapt va garanta „termen rezonabil”.
Articolul 62. Comisia de cenzori [...] (3) Comisia de cenzori efectuează controlul ordinar o dată în an. La necesitate, poate fi efectuat controlul extraordinar, la cererea Consiliului Uniunii Mediatorilor, la cererea Președintelui Uniunii Mediatorilor sau la solicitarea Adunării Generale a Mediatorilor. [...]	Uniunea Avocaților	114.	Alin. (3) art. 62 privind controlul ordinar anual al comisiei de cenzori propunem a fi extins în sensul în care să fie exceptat controlul în cazul în care este efectuat auditul care va verifica corelația bugetului cu cheltuielile efectuate. În același timp, credem că verificarea temeiniciei trebuie să se reducă la verificarea legalității cheltuielilor dar nu și a oportunității cheltuielilor, temeinicia cheltuielilor efectuate să se atribuie comisiei de cenzori un caracter permanent al activității de control desfășurate, nu doar o dată pe an.	Nu se acceptă Proiectul de lege urmărește instituirea unui organ profesional care activează transparent și a cărei activitate este verificată și monitorizată inclusiv din punct de vedere economic. Conform practicilor acestea efectuează cel puțin un control anual.

Articolul 63. Dispoziții finale [...] (5) Uniunea Mediatorilor, în termen de 3 luni de la data instituirii: a) va elabora și aproba actele necesare implementării prezentei legi; b) va elabora și va prezenta Ministerului Justiției proiectele actelor normative ce țin de competența acesteia, necesare pentru buna desfășurare a activității de mediator.	Camera Notarială	115.	Considerăm oportună majorarea termenului indicat în art. 63 alin. (5) din proiect, ținând cont de faptul că acțiunile și activitățile procedurale impuse necesită timp, pregătire și resurse umane.	Nu se acceptă Termenul respectiv este unul potrivit acțiunilor impuse în alin. (5), art. 63.
EXPERTIZAREA				
Proiectul de lege privind medierea și statutul mediatorului	Centrul de Armonizare a Legislației	116.	[...] În ceea ce privește transpunerea Directivei 2008/52/CE, menționăm că proiectul național, reieșind din obiectul său specific de reglementare și scopul urmărit, asigură transpunerea integrală a actului UE, conform constatărilor de mai jos. Obiectul și domeniul de reglementare stabilit de actul național la art. 1 corespunde celor prevăzute de art. 1 „Obiectul și domeniul de aplicare” din Directiva 2008/52/CE, iar noțiunea de „mediere” și „mediator” definită la art. 3 din proiectul de lege este conformă definiției date de actul UE pentru aceste noțiuni la art. 3 „Definiții”. Art. 28 din proiectul de lege prevede situațiile când un litigiu este considerat cu element de extraneitate, precum și data care se ia în considerare pentru a determina dacă un litigiu pe care părțile încearcă să îl soluționeze pe calea medierii este sau nu un litigiu transfrontalier, astfel cum prevede art. 2 „Litigii	Se acceptă Clauza de armonizare și Tabela de concordanță au fost ajustate conform propunerilor.

		transfrontaliere” din Directiva 2008/52/CE. Potrivit art. 4 din Directivă, statele membre sunt încurajate să adopte coduri de conduită, cât și să asigure formarea inițială și continuă a mediatorilor pentru a asigura efectuarea unei medieri eficiente, imparțiale și competente față de părți, iar art. 34 și 53 din proiectul de lege reține cerințele prevăzute de norma UE, preluând obligația de formare inițială și continuă a mediatorilor conform unor standarde de formare aprobate de Uniunea mediatorilor, dar și obligația Uniunii mediatorilor de a aproba Codul de etică a mediatorului. Art. 5 din proiectul național definește principiul participării benevole la mediere, printre care stipulând că pentru anumite litigii, inițierea medierii poate fi recomandată sau dispusă de instanța judecătorească, ori prevăzută de legislație, în limitele prevăzute de art. 5 „Recurgerea la mediere” din actul UE. Dispozițiile actului UE de la art. 6 „Caracterul executoriu al acordurilor rezultate în urma medierii” sunt prevăzute la art. 21 din proiectul național, iar prevederile art. 7 din Directivă „Confidențialitatea medierii” sunt transpuse la art. 6 din proiectul de lege. Prevederile art. 13 din proiectul național privind efectul medierii asupra termenelor de prescripție are corespondent art. 8 din actul UE, iar 9 din actul UE în partea ce ține de informarea publicului larg, prin orice mijloace disponibile, a informațiilor privind modalitățile de contactare a mediatorilor și a organizațiilor care oferă servicii de mediere, sunt transpuse la art. 2, lit. h) din proiectul național și anume prin instituirea obligației în adresa Ministerului Justiției de a pune la dispoziția publicului a informațiilor respective. c) Prevederi ale Directivei 2008/52/CE non-aplicabile Dispozițiile art. 1 (3); art. 10 – 13 din Directiva 2008/52/CE nu constituie obiect al transpunerii, întrucât stabilesc obligații	
--	--	---	--

			specifice pe seama statelor membre, precum și obligații pe seama instituțiilor UE care nu se supun transpunerii. <i>III. Respectarea mecanismului de armonizare</i> <i>a) Obiecții privind clauza de armonizare</i> Clauza de armonizare la proiect urmează a fi transferată după preambulul și clauza de adoptare a proiectului și expusă în redacția următoare. ”Prezenta lege transpune Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 136 din 24 mai 2008 (CELEX: 32008L0052).” <i>b) Obiecții privind tabelul de concordanță cu Directiva 2008/52/CE</i> Tabelul de concordanță urmează a fi modificat în partea ce ține de: – compartimentul 1, care va conține titlul complet al actului UE (a se utiliza redacția oferită pentru clauza de armonizare); – compartimentul 5, unde se va remedia eroarea tehnică privind referința la numărul articolului din proiectul național care reglementează „medierea în litigiile cu element de extraneitate” (referința se va face la art. 28 și nu la art. 29, așa cum este prevăzut); – compartimentul 6, art. 10 – 13 din actul UE urmează a fi identificate drept „Prevederi UE neaplicabile” în conformitate cu gradele de compatibilitate prevăzute de Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin HG nr. 1171/2018. <i>IV. Concluzii</i> Ca urmare a expertizei de compatibilitate realizate, în procesul de definitivare a proiectului național vor fi ajustate instrumentele de armonizare, conform	
--	--	--	---	--

			obiecțiilor formulate în <i>compartimentul III</i> al prezentei Declarații de compatibilitate.	
AVIZARE ȘI CONSULTARE PUBLICĂ REPETATĂ				
Propuneri, obiecții și recomandări de ordin general				
	Camera Notarială	117.	[...] Prezentul proiect urmărește scopul transpunerii <i>Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială.</i> Repetat studiind proiectul prezentat spre avizare, marcăm că, <i>pct. 13 subpct. 4 lit.d) din Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene,</i> statuează că procesul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu legislația UE se realizează cu respectarea anumitor cerințe, una dintre care este supunerea proiectului de act normativ care are ca scop transpunerea actelor juridice europene, în mod obligatoriu expertizei de compatibilitate, realizată de Centrul de armonizare a legislației. Totodată, observăm că <i>pct. 14 subpct. 11 din HG nr. 1171/2018,</i> stabilește că procesul de transpunere a legislației UE în legislația Republicii Moldova se realizează în etapele prestabilite, printre care se regăsește și <i>efectuarea expertizei de compatibilitate de către Centrul de armonizare a legislației și emiterea declarației de compatibilitate a proiectului.</i> Subsidiar, potrivit prevederilor <i>art. 35 din Legea nr. 100/2017, expertiza de compatibilitate cu legislația UE este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative cu relevanță UE și pentru proiectele de modificare a actelor normative cu relevanță UE, inclusiv pentru cele ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților</i>	Precizare Proiectul actului normativ a fost expediat Centrului de Armonizare a Legislației pentru efectuarea expertizei de compatibilitate cu legislația UE prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-6952 din 24.06.2024. Or, potrivit art. 34 din Legea nr. 100/2017 expertiza de compatibilitate cu legislația UE se efectuează concomitent cu avizarea proiectului actului normativ. De asemenea, în pct. 116 din sinteza proiectului de act normativ remis la avizare repetată a fost reflectată concluzia Centrului de Armonizare a Legislației. Concomitent, cu referire la obiecția privind lipsa actelor anexate la proiect ce confirmă realizarea expertizei menționate supra, informăm că, concluziile expertizei de compatibilitate cu legislația

			<i>publice autonome.</i> În acest sens observăm că, la proiectul prezentat <i>lipsesc</i> actele ce <i>confirmă</i> realizarea expertizelor necesare, care necesită a fi prezentate în mod <i>obligatoriu</i>.	UE au fost incluse în nota de fundamentare și sinteza proiectului de act normativ, în conformitate cu prevederile alin. (4) al art. 34 din Legea 100/2017.
	Legal Transition Programme EBRD	118.	Este binevenită introducerea etapizată a primei ședințe de mediere obligatorie înainte de adresarea în instanță [...] Conform datelor oferite de către Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești, doar în luna septembrie, în instanțele judecătorești au parvenit peste 3000 de cereri în litigii de încasare a datoriei valoarea căroră se încadrează în 50 de salarii medii pe economie prevăzute de proiectul de lege. Se recomandă selectarea unui număr și mai limitat de cauze specifice ce ar permite pilotarea reformei respective pentru primii 2 ani, de exemplu, cu evaluare periodică și extindere la alte tipuri de cauze. În cazul Republicii Moldova, ar fi binevenită o evaluare periodică, o dată la 2 ani, cu posibilitatea extinderii sau reducerii tipurilor de cauze eligibile pentru mecanismul primei ședințe obligatorii.	Precizare Sușinăm propunerea privind monitorizarea și, totodată precizăm că un asemenea mecanism este deja reglementat. Conform art. 75 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, „Monitorizarea implementării prevederilor actului normativ se efectuează de către instituția responsabilă de implementarea acestora, conform mecanismului stabilit de Guvern. Procesul de monitorizare a implementării actului normativ se inițiază după aplicarea prevederilor acestuia pe parcursul a cel puțin 2 ani sau mai devreme, în cazurile stabilite de Guvern.”
	Ministerul Finanțelor	119.	1) După cum s-a reiterat în avizul nr.04/1-03/470/1082 din 10.07.2024, la 17 martie 2017 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea	Nu se acceptă A se vedea argumentele de la pct. 1, 31,

		nr.31/2017 pentru completarea Codului de procedură civilă, prin care a fost instituită medierea drept o modalitate obligatorie de soluționare prealabilă a unor categorii de litigii. Conform notei informative la proiectul de lege respectiv, scopul introducerii acestei instituții judiciare a constat în reducerea volumului de muncă a judecătorilor, precum și în flexibilitatea/rapiditatea soluționării litigiilor. Peste aproximativ 5 ani, prin Legea nr.97/2022 pentru abrogarea capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă nr.225/2003, au fost abrogate prevederile referitoare la medierea judiciară. Din nota informativă la acest proiect rezultă următoarele: <i>”După intrarea în vigoare a completărilor operate prin Legea nr.31/2017, s-a constatat că medierea judiciară reprezintă o metodă inefficientă de soluționare prealabilă a litigiilor, care a îngreunat semnificativ procedurile judiciare și a cauzat tergiversarea cauzelor pendinte, fiind afectat disproporțional accesul liber la justiție.</i> <i>Deci, această instituție nu numai că nu a generat rezultate pozitive scontate, dar a și determinat consecințe negative asupra procedurilor civile și a volumului de lucru a judecătorilor.</i> <i>În acest sens, conform datelor statistice pentru anii 2018-2021, se atestă următoarele efecte asupra procedurilor judiciare civile:</i> <i>a) din numărul total al proceselor de mediere judiciară (43 487), numai 1 165 s-au finalizat prin încheierea unei tranzacții (i.e. 2,6%). În restul litigiilor, procesele de mediere au încetat prin refuzul părților de a soluționa litigiul pe cale amiabilă, prin expirarea termenului sau renunțarea la acțiune a reclamantului;</i> (...)	130 și 135 din Sinteză. În contextul invocării Hotărârii Curții Constituționale nr. 8/2018, atenționăm că în §54 Curtea s-a referit doar la „medierea judiciară obligatorie”. Totodată, hotărârea respectivă nu trebuie citată fragmentat. La caz, este necesară coroborarea § 59, 65, 69, 70, 73, 74, 78, precum și pct. 2 din dispozitivul hotărârii. În context, chiar Curtea Constituțională a citat în § 70 concluziile Avocatului General Juliane Kokott, în cauzele C-317/08 și C-320/08: „[...] introducerea unei proceduri obligatorii de soluționare a litigiilor prin conciliere este indispensabilă doar dacă o conciliere pur facultativă nu reprezintă o modalitate la fel de adecvată, dar mai puțin constrângătoare pentru a atinge obiectivele menționate anterior. O procedură de soluționare extrajudiciară pur facultativă nu ar fi la fel de eficientă ca o procedură obligatorie care trebuie să
--	--	--	--

			<i>Astfel, se atestă că instituția medierii judiciare a generat, de fapt, blocaje procesuale care tergiversează semnificativ examinarea și soluționarea cauzelor civile, precum și sporește nerezonabil sarcina de muncă a judecătorilor.</i> Pentru a combate acest argument, autorul invocă în sinteza obiecțiilor și recomandărilor că modalitatea de promovare a medierii, propusă prin prezentul proiect, este diferită conceptual de cea privind „medierea judiciară obligatorie (anterioară)”, care era concepută ca o parte a unui proces în instanța de judecată. Or, în realizarea medierii judiciare era implicat judecătorul. În acest sens, menționăm că trebuie să înțelegem că atât medierea judiciară (în care era implicat judecătorul), cât și medierea (în care este implicat mediatorul) constituie modalități de soluționare prealabilă a litigiului. Astfel, în cazul în care din numărul total al proceselor de mediere judiciară au fost încheiate doar 2,6% de tranzacții de împăcare, opinăm că autorul trebuie să înțeleagă că numărul tranzacțiilor în fața mediatorilor nu va crește sau va crește neesențial. Respectiv, medierea obligatorie nu va constitui o metodă eficientă de soluționare prealabilă a litigiilor, ci doar va crește cheltuielile reclamantului (care va trebui să achite cel puțin o ședință, egală cu 550 lei) și va tergiversa examinarea acestor litigii, urmând ca instanțele judecătorești să se pronunțe doar după ce va eșua procedura în fața mediatorului. Or, de regulă, niciun pârât (debitor) nu are interesul în examinarea cât mai rapidă a cauzelor, inițiate împotriva sa. 2) Propunerile de instituire a medierii obligatorii contravine și jurisprudenței Curții Constituționale a Republicii Moldova. În acest sens, reiterăm că în Hotărârea nr.8/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor	preceadă orice litigiu.” Suplimentar celor menționate, în cadrul primei avizări la punctele 1, 31 din Sinteză, trebuie să subliniem faptul că proiectul de lege nu impune „efectuarea unui proces de mediere” anterior procesului de judecată. Or, „procesul de mediere” se consideră început din momentul încheierii contractului de mediere cu mediatorul și se consideră finisat din momentul întocmirii actului corespunzător (după caz, tranzacția de mediere sau procesul-verbal de încetare a medierii). Proiectul prevede pentru anumite tipuri de litigii obligația instanței, procurorului, organului de urmărire penală de a recomanda părților să efectueze prima ședință de mediere. Astfel, doar părților le va aparține decizia de a încheia sau nu un contract de mediere cu mediatorul și de a încheia sau nu tranzacția de mediere. Conform
--	--	--	--	---

		prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr.225 din 30 mai 2003 (medierea judiciară), Curtea Constituțională a statuat că medierea judiciară obligatorie reprezintă o limitare a dreptului persoanelor la un proces echitabil, sub aspectul tergiversării soluționării cauzei într-un termen rezonabil, fiind afectat dreptul garantat de art.20 din Constituția Republicii Moldova (par.54).” (...) <i>În aceste condiții, este nejustificată menținerea prevederilor din capitolul XIII¹ din Codul de procedură civilă, or, acestea afectează disproporțional dreptul la un proces echitabil și termenul rezonabil de soluționare a cauzei.</i> <i>Această concluzie se impune, în special, în contextul în care Recomandarea nr. (2002)10 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre privind medierea în materia civilă, prevede următoarele: ”7. Prin reglementarea medierii, statele ar trebui să supravegheze a se evita (I) întârzierile inutile și (II) recurgerea la mediere ca o tactică de întârziere.”</i> Astfel, reintroducerea procedurii prealabile obligatorie de mediere (în locul judecătorului fiind desemnat mediator), pentru o bună parte de cauze civile nu poate fi susținută.	proiectului, dacă părțile după prima ședință cu mediatorul nu vor accepta să soluționeze litigiul prin mediere, atunci acestea vor continua soluționarea litigiului în instanță. Drept urmare, modalitatea de promovare a medierii, propusă în proiect a fost revăzută, iar criticile aduse în avizul Ministerului Finanțelor în cadrul primei avizări și reiterate în cadrul avizării repetate, nu mai sunt actuale și pertinente.
	120.	3) La fel, prin acest proiect autorul urmărește transpunerea Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, însă Directiva respectivă nu prevede careva cauze, care urmează să parcurgă medierea obligatorie, precum și nu obligă statele să stabilească în acest sens asemenea cauze. Mai mult ca atât, în preambulul Directivei se prevede că medierea prevăzută în	Nu se acceptă Deși Directiva 2008/52/CE subliniază faptul că medierea trebuie să fie un proces voluntar, aceasta nu interzice în mod expres ca statele membre să implementeze măsuri care să includă

			prezenta directivă ar trebui să constituie o procedură voluntară în sensul că părțile sunt ele însele responsabile de procedură și o pot organiza după cum doresc și încheia în orice moment. De asemenea, art.3 lit. a) din directivă definește medierea ca fiind un proces „în care două sau mai multe părți într-un litigiu încearcă, din proprie inițiativă, să ajungă la un acord privind soluționarea litigiului dintre ele (...)”.	medierea obligatorie pentru anumite tipuri de litigii (a se vedea pct. (14) din preambulul Directivei 2008/52/CE). În plus, este important de menționat că directivele europene lasă loc pentru flexibilitate în implementare, oferind statelor membre posibilitatea de a adapta legislația națională în funcție de particularitățile și nevoile sistemelor lor juridice. Astfel, chiar dacă Directiva sugerează ca medierea să fie voluntară, aceasta nu interzice autorităților naționale să instituie anumite reglementări care să încurajeze utilizarea medierii, chiar și în cazuri unde părțile nu sunt neapărat de acord cu această procedură. În multe cazuri, medierea poate contribui la reducerea duratei și costurilor proceselor legale, având în vedere eficiența și caracterul mai rapid al acesteia comparativ cu procedurile judiciare tradiționale.
--	--	--	--	--

				Prin urmare, Directiva 2008/52/CE nu trebuie interpretată ca o interdicție pentru state de a institui diverse mecanisme de promovare a medierii (de ex. ședințe de informare, mediere obligatorie pentru anumite tipuri de litigii), ci mai degrabă ca un cadru care permite statelor membre să aleagă cele mai bune soluții pentru sistemele lor legale, inclusiv prin adoptarea unor reglementări care impun medierea în anumite cazuri. Implementarea unui astfel de mecanism ar putea contribui semnificativ la îmbunătățirea accesului la justiție și la reducerea presiunii asupra instanțelor de judecată.
		121.	5) La fel, reiterăm că instituirea acestei proceduri prealabile obligatorii va avea ca efect pentru bugetul public național atât suportarea cheltuielilor suplimentare, cât și reducerea veniturilor. <i>Referitor la suportarea cheltuielilor suplimentare de la bugetul public național.</i> Astfel, autoritățile publice centrale și locale sunt antrenați în multiple litigii civile, în special în calitate de pârât (de exemplu, doar Ministerul Justiției participă în câteva sute de litigii, care rezultă din prevederile Legii nr.1545/1998 și Legii nr.87/2011, precum și în cauzele de regres). Faptul că	Nu se acceptă A se vedea comentariile de la pct. 31 din Sinteză. Totodată reiterăm că litigiile din domeniul administrativ nu constituie obiectul de reglementare al respectivului proiect de lege. Acestea au fost

		autoritățile publice o să accepte soluționarea litigiilor prin mediere este practic imposibilă. Astfel, realizarea cel puțin a unei ședințe de mediere, până la adresarea în judecată, va avea doar costuri pentru autoritățile publice centrale sau locale, deoarece art.14 alin.(7) din proiect prevede că remunerarea mediatorului pentru o singură ședință constituie 10% din salariul minim pe țară (în anul 2025 cel puțin 550 lei per cauză). Astfel, chiar dacă remunerarea respectivă va fi suportată de partea adversă, litigiul nefiind soluționat prin mediere, această parte va pretinde recuperarea acestor cheltuieli pe cale judiciară, concomitent cu depunerea cererii de chemare în judecată împotriva autorității publice centrale sau locale. Mai mult ca atât, actualmente chiar Ministerul Justiției inițiază o serie de litigii privind încasarea în regres a prejudiciului cauzat bugetului de stat prin achitarea mijloacelor bănești reclamanților în baza Legii nr.1545/1998, Legii nr.87/2011 și hotărârilor/deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel, respectarea procedurii de mediere nu va avea efect scontat nici în aceste litigii (deseori calitatea de pârât aparținând în litigiile respective Consiliului municipal Chișinău și executorilor judecătorești), statul urmând doar să suporte eventualele cheltuieli legate de plata remunerării mediatorilor. La fel, nu s-a ținut cont de faptul că și autoritățile publice centrale/locale pot iniția careva cereri față de persoanele terțe, urmând în așa mod să suporte cheltuielile de mediere în cazul în care acestea vor cădea sub incidența medierii obligatorii (în anul 2025 cel puțin 550 lei per cauză). În menținerea prevederilor respective, autorul a indicat în sinteza obiecțiilor și propunerilor că instituirea unei ședințe obligatorii nu poate avea ca efect pentru bugetul public național suportarea unor cheltuieli	excluse din proiect după prima avizare. Cu referire la obiecția autorului privind „reducerea veniturilor la bugetul de stat prin încasarea într-un volum mai mic a taxei de stat, părților care au participat la mediere”, subliniem că reducerea cu 25% a taxei de stat pentru părțile care nu și-au soluționat toate pretențiile prin mediere nu constituie o noutate. Această reducere, precum și altele care au fost preluate și menținute în prezentul proiect de lege, au fost instituite odată cu adoptarea Legii nr. 137/2015 cu privire la mediere. A se vedea art. 39 din legea menționată. Totodată, menționăm că o lege trebuie să fie fundamentată pe principii care protejează interesele și drepturile cetățenilor, nu doar pe obiective financiare, legate de bugetul de stat. În această logică, instituirea unui mecanism prin care părțile să participe la cel puțin o ședință de mediere nu trebuie privită ca o
--	--	---	--

			suplimentare, deoarece în situația ședinței obligatorii ședințele se vor achita din contul părților aflate în conflict. În acest sens, menționăm că una dintre părțile aflate în conflict este deseori anume o autoritate publică centrală/locală, care va fi obligată să suporte cheltuielile respective. Mai mult ca atât, în condiția în care vor avea mai multe ședințe fără a mai fi încheiată o tranzacție, atunci costurile pentru plata onorariului mediatorului cu siguranță va crește. <i>Referitor la reducerea veniturilor la bugetul de stat prin încasarea într-un volum mai mic a taxei de stat.</i> Pe de o parte, autorul proiectului propune instituirea obligatorie a medierii pe o bună parte a litigiilor civile (inclusiv care izvorăsc din raporturi familiale, de muncă și contencios administrativ), iar pe de altă parte, în cazul în care, procesul de mediere a încetat fără încheierea tranzacției, la depunerea cererii de chemare în judecată taxa de stat se va reduce cu 25%. Astfel, în practică se va atesta cu siguranță situații când anual în 97-99% din toate categoriile de litigii (a se vedea și informația de mai sus din nota informativă), prevăzute la art.14 alin.(6) din proiect, părțile vor fi obligați să parcurgă ”formal” procedura de mediere obligatorie, obținând ulterior și o reducere la plata taxei de stat cu 25% la depunerea acțiunii, fapt care nu poate fi acceptat.	povară financiară, ci mai degrabă ca un instrument care contribuie la soluționarea eficientă și amiabilă a litigiilor. Este esențial ca cetățenii să nu fie descurajați de costurile procesuale și să beneficieze de oportunitatea de a soluționa conflictele într-un mod mai rapid și mai puțin costisitor. Participarea la mediere, chiar și fără succesul unei tranzacții, poate avea beneficii pe termen lung pentru întregul sistem de justiție, prin reducerea numărului de procese și accelerarea rezolvării litigiilor. Mai mult decât atât, scopul unei legi nu este doar să genereze venituri pentru stat, ci să asigure protecția drepturilor cetățenilor și accesul acestora la un sistem de justiție eficient și echitabil. Într-un astfel de context, măsurile care sprijină cetățenii, inclusiv prin reducerea taxelor de stat, sunt justificate și ar trebui privite ca un pas necesar în promovarea unui acces
--	--	--	--	--

				corect la justiție. Reducerea taxei în cazul în care medierea nu duce la o soluționare a litigiului poate fi considerată un stimulent pentru utilizarea acestei metode alternative de soluționare a disputelor, care, în final, aduce beneficii întregii societăți, inclusiv bugetului de stat, prin eficientizarea procesului de soluționare a litigiilor.
		122.	6) În conformitate cu art.9 alin.(2) din Codul de procedură civilă, <i>instanța judecătorească</i> explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntâmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, <i>informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere</i> și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege. Art.183 alin.(2) lit.e) din același Cod stabilește că <i>pregătirea pentru dezbateri judiciară este obligatorie pentru orice cauză civilă și are ca scop:</i> (...) e) <i>evaluarea oportunităților de soluționare a litigiului prin mediere.</i>	Nu se acceptă Judecătorul poate oferi informațiile fundamentale despre mediere, dar nu trebuie să devină o entitate activă care să influențeze în mod excesiv participarea părților la acest proces. Reducerea presiunii asupra instanțelor, fără a transforma medierea într-un element impus de sistemul judiciar, este esențială pentru asigurarea unui proces de mediere eficient și echilibrat. Un alt argument important ar fi că medierea nu trebuie să fie condiționată exclusiv de existența unui proces

			Art.185 alin.(1) lit.d) din Codul de procedură civilă stabilește că <i> judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplinește următoarele acte:</i> d) ia măsuri pentru concilierea părților, <i>explică părților dreptul de a recurge la mediere</i>, le informează despre esența, avantajele și efectele medierii sau <i>le propune să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere.</i> Astfel, autorul nu a ținut cont că Codul de procedură civilă stabilește în sarcina judecătorului de a aduce la cunoștință părților despre posibilitatea de a soluționa litigiul respectiv prin mediere, iar părțile, care ar avea buna intenție de a soluționa speța pe această cale – ar accepta medierea.	judiciar. De fapt, medierea poate avea loc chiar și în afara unui proces de judecată, oferind părților o oportunitate de a soluționa litigiile într-un mod mai rapid, mai economic și mai puțin adversarial. Așadar, obligarea părților de a participa la mediere doar în cadrul unui proces poate descuraja utilizarea acestei metode alternative într-o etapă timpurie, atunci când ar putea fi mult mai eficientă. De asemenea, faptul că medierea poate fi inițiată în afaceri sau conflicte familiale, fără a ajunge la instanță înseamnă că părțile au mai multe șanse să ajungă la un acord amiabil, înainte ca litigiul să devină mai complex și mai costisitor din punct de vedere financiar și emoțional. Dacă medierea este privită doar ca o etapă impusă de instanță, se riscă să se piardă această oportunitate de a preveni conflictul de la început, ceea ce este mult mai benefic pentru părți pe termen lung.
--	--	--	---	--

				Astfel, menținerea caracterului voluntar și flexibil al medierii, inclusiv posibilitatea de a o iniția și finaliza în afacerea unui proces judiciar, este o abordare mult mai favorabilă pentru eficiența sistemului de soluționare a litigiilor și pentru asigurarea unei justiții accesibile și rapide.
	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	123.	În primul rând evidențiem că, deși în pct. 6 din nota de fundamentare la proiect se indică faptul că Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării nu a prezentat avizul la proiectul de lege la prima etapă de avizare, precizăm că avizul respectiv a fost transmis prin poșta electronică Ministerului Justiției și Cancelariei de Stat sub nr. 17-2123 din 08.07.2024, iar întrucât unele obiecții au fost acceptate la propunerea altor autorități avizatoare, vom reitera doar obiecțiile menținute.	Precizare Menționăm că, termenul pentru avizarea și expertizarea proiectului actului normativ a fost de 10 zile lucrătoare, începând cu data de 24.06.2024-05.07.2024. La caz, avizul respectiv datează cu 08.07.2024 depășind astfel termenul stabilit de Cancelaria de Stat, reieșind din aceste considerente probabil nu sa regăsit în sinteză. Totodată, menționăm că în scopul asigurării transparenței, recomandările parvenite tardiv vor fi incluse în Sinteza, la secțiunea „avizare repetată”, aferent avizului retat al MDED.

		124.	În primul rând menționăm că, proiectul de lege va avea un impact semnificativ asupra mediului de afaceri, în special în ceea ce privește modalitatea de soluționare a litigiilor de muncă, civile și administrative, în care întreprinzătorii au o implicare preponderentă. Având în vedere acest aspect, este imperativ ca acest proiect să fie însoțit de o analiză a impactului de reglementare. Mai mult ca atât, obligația autorităților publice de a elabora o analiză a impactului de reglementare pentru proiectele de acte normative cu impact semnificativ asupra mediului de afaceri reies și din prevederile art. 4 lit. c) și art. 13 din Legea nr. 235/2006 privind principiile de bază ale reglementării activității întreprinzătorilor, precum și din art. 271, art. 30 lit. d) și art. 31 din Legea nr. 100/2017 privind actele normative. Elaborarea analizei impactului de reglementare va permite o evaluare exhaustivă a impactului proiectului de lege asupra mediului de afaceri, evidențiind atât aspectele pozitive, cât și cele negative, contribuind astfel la fundamentarea deciziei finale privind adoptarea legii și identificarea potențialelor măsuri pentru a reduce sau a diminua efectele negative.	Nu se acceptă Menționăm că la data de 05.07.2024 au intrat în vigoare mai multe modificări la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, una din care consta în unificarea „notei informative” cu „analiza impactului de fundamentare”. Respectiv, analiza impactului menționată se regăsește în nota de fundamentare, nefiind nevoie de a efectua un astfel de exercițiu separat. Totodată, reiterăm că proiectul nu are impact asupra activității de întreprinzător. În context, a se vedea argumentele de la pct. 1 din Sinteză.
Articolul 2. Competența instituțiilor statului în domeniul medierii (1) Ministerul Justiției are următoarele competențe în domeniul medierii: [...] i) duce evidența mediatorilor și ține Registrul de stat al mediatorilor; j) asigură publicarea informației privind modalitățile	Legal Transition Programme EBRD	125.	Conform modificărilor propuse, Ministerul Justiției are sarcina de a publica date despre serviciile de mediere și datele de contact ale mediatorilor și organizațiilor de mediere. În acest sens, este necesar un mecanism bun de asigurare a accesului publicului la astfel de informații dincolo de publicarea pe site-ul web. El ar putea include implicarea instanțelor, a barourilor, a clinicilor juridice, a asociațiilor de afaceri, a autorităților publice etc. Accesul la astfel de informații pentru toate tipurile de justițiabili, inclusiv pentru grupurile vulnerabile, este deosebit de important în contextul problemelor de acces la justiție care au fost	Precizare Bineînțeles că campania de informare a societății despre mediere nu poate fi limitată doar la publicarea unei informații pe pagina web. În context, proiectul stabilește minimul necesar pentru informare, fără a interzice oricare alte modalități și posibilități, inclusiv cu implicarea altor

de contactare a mediatorilor și a organizațiilor care oferă servicii de mediere pe pagina web oficială a ministerului; [...]			ridicate în fața curților constituționale în țările unde au fost întreprinse reforme similare. În același timp, pentru ca Ministerul Justiției să dispună de date în baza cărora să facă evaluarea periodică a impactului reformei, este necesară introducerea unei mențiuni cu privire la obligativitatea utilizării Sistemului de gestionare a dosarelor de mediere din cadrul Sistemului Informațional Platforma Integrată a Profesiilor Juridice. Evident, utilizarea Sistemului se face cu respectarea tuturor cerințelor de securitate și confidențialitate. La lit. i) se recomandă menționarea evidenței electronice prin intermediul Sistemului Informațional Platforma Integrată a Profesiilor Juridice. Asta ar duce la încurajarea evidenței electronice, or, formula actuală, în practică, poate duce la revenirea versiunii de evidență pe hârtie	profesii juridice. Utilizarea Sistemului informațional „Platforma integrată a profesiilor juridice” (inclusiv de mediatori) este reglementată de alte acte normative. Reieșind din faptul că sistemul informațional menționat este destinat nu doar mediatorilor, ci și altor profesii conexe justiției, în prezentul proiect de lege a fost utilizată expresia „Registrul de stat al mediatorilor”, care corespunde compartimentului din sistemul informațional destinat mediatorilor.
Articolul 2. Competența instituțiilor statului în domeniul medierii [...] (2) Instanțele judecătorești au următoarele competențe în domeniul medierii: a) recomandă, sau, după caz, dispun medierea în cazurile prevăzute de legislație; b) monitorizează realizarea de către părți a medierii recomandate sau dispuse; c) colaborează cu Uniunea Mediatorilor în activitatea de	Legal Transition Programme EBRD	126.	Se recomandă completarea Art. 2 cu lista competențelor Uniunii mediatorilor, adițional prevederilor existente despre competența Ministerului Justiției și instanțelor judecătorești. Art. 2 face referire la Uniunea mediatorilor de câteva ori, dar nu elucidează competențele, creînd impresia că doar Ministerul și instanțele sunt instituții ce au competență în domeniul medierii. Dacă se dorește păstrarea Art. 51 în Cap. V și evitarea dublării textului prevăzut la Art. 51, Art. 2 ar putea începe cu propoziția ”Instituțiile competente în domeniul medierii sunt Ministerul Justiției, Uniunea Mediatorilor și instanțele judecătorești. Competențe Uniunii mediatorilor sunt prevăzute la Art. 51 din prezenta lege.” Alin. (2) lit. a) trebuie corelată cu prevederile	Nu se acceptă Articolul 12 stabilește competențele „instituțiilor statului” în domeniul medierii. Subliniem că Uniunea Mediatorilor nu are statut de „instituție de stat” sau de „autoritate publică”. Uniunea Mediatorilor, deși este creată prin lege, aceasta este „organ de autoadministrare a mediatorilor” și nu poate fi inclusă în art. 12. Precizăm că în procesul

identificare a mediatorilor, inclusiv prin schimb reciproc de informații; d) confirmă, după caz, tranzacțiile de mediere; e) anunță Uniunea Mediatorilor despre tranzacțiile de mediere încheiate de mediator cu încălcarea legislației și despre alte acțiuni sau inacțiuni neconforme, admise de mediator în activitatea profesională; f) aplică o amendă judiciară în mărime de 50 unități convenționale, pentru eschivarea de la realizarea unei ședințe de mediere, prevăzută pentru categoriile de litigii stabilite la art. 14 alin. (6). [...]		Codului de procedură civilă, în special în privința dreptului instanțelor de a ”dispune” medierea. Conform Art. 185 lit. d) CPC d) ”judecătorul ia măsuri pentru concilierea părților, explică părților dreptul de a recurge la mediere, le informează despre esența, avantajele și efectele medierii sau le propune să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere;” Alte acțiuni pe care le poate întreprinde instanța în contextul medierii sunt restituirea cererii conform Art. 170 CPC sau scoaterea cererii de pe rol conform Art. 267. 127. La alin. 2 lit. b) nu este clară modalitatea în care, în practică, instanța ar ”monitoriza” realizarea medierii recomandate. La alin. 2 lit. d) se recomandă eliminarea sintagmei ”după caz” și indicarea faptului că această confirmarea are loc în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă. Deși intenția legiuitorului în Alin. 2 lit. f) este clară, se recomandă revizuirea acestei prevederi, or nu este clar în ce mod instanțele ar trebui să ”anunțe” Uniunea, dacă asta ar sta la baza începerii unei proceduri disciplinare, dacă constatarea încălcărilor sau a acțiunilor neconforme trebuie să fie materializate în vreun act special emis de instanță etc.	de modificare a cadrului normativ conex noii legi cu privire la mediere și statutul mediatorului, vor fi efectuate modificări, inclusiv în CPC. Se acceptă parțial Lit. a) – „monitorizarea” efectuată de către instanță se va rezuma la verificarea faptului respectării termenelor de procedură, realizării cel puțin a unei ședințe de mediere și prezentării documentelor confirmative de către părți. Lit. d) – se acceptă. Referitor la modalitatea de anunțare a Uniunii Mediatorilor, precizăm că norma a fost formulată într-o manieră generală, pentru a lăsa o marjă de flexibilitate instanței. Referitor la încălcările despre care se anunță, menționăm că lit. e) nu trebuie analizată izolat de alte prevederi din proiect. Astfel, art. 26 conține detalii
---	--	--	--

				despre abaterile disciplinare ale mediatorilor, iar articolele ulterioare – despre procedura disciplinară.
Articolul 3. Noțiuni [...] <i>furnizor de formare</i> – persoană juridică care este acreditată de către Uniunea Mediatorilor să organizeze cursuri de formare inițială și/sau continuă pentru mediatori conform standardelor de formare în domeniu, aprobate de Uniunea Mediatorilor; [...]	Biroul Individual al Mediatorului „Victor Cojocari”	128.	În noțiunea de” furnizor de formare” sintagma” persoană juridică” de înlocuit cu sintagma” entitate”. Uniunea mediatorilor, prin standardele de formare care urmează a fi elaborate și aprobate de către Uniunea mediatorilor vor fi stabilite 2 tipuri de entități: - persoană juridică, care poate fi acreditată pentru cursurile inițiale și continuu; - birou de mediere, care are statut de persoană fizică care poate fi acreditată numai pentru cursurile continuu cu specializare în anumite domenii de mediere a conflictelor sau administrare(gestionare) a biroului de mediere; Actual este varianta cu persoana juridică. Fiind formator la 3 persoane juridice - furnizori de formare continua (2 - inițiale și 1 - continuu) confirm, că formarea inițială necesită calitatea de persoană juridică, urmare a unui curs complex cu atragerea mai multor formatori și măsuri de organizare. Privind cursul continuu - nu are sens, ca obligatoriu să fie numai persoană juridică, care atrage după sine și costuri mult mai ridicate, în situația când mediatorul - formator practic face totul, iar persoana juridică încasează banii, emite facturi și semnează certificatele. Mediatorul în cadrul biroului poate face încasarea, emiterea facturii și semnarea certificatelor. Personal m-am specializat pe gestionarea biroului de mediere (înregistrare și tot cu ce se preocupă biroul: dările de seamă, contabilitate, inventarierea, arhivarea, termenele de păstrare și nimicire a arhivei, etc.) și particularitățile, dificultățile și problemele practice la	Nu se acceptă A se vedea argumentele de la pct. 5 din Sinteză.

			emiterea actelor la fiecare etapă a procedurii de mediere privind soluționarea diferitor conflicte / litigii civile și penale, inclusiv și prin Sistemul de gestionare a dosarelor de mediere din cadrul Platformei Integrate a Profesiilor Juridice. Fiecare curs e de 5, 10 sau 20 ore și nu văd pricini de a obliga ca aceste cursuri să fie efectuate numai de persoane juridice. Plus persoana juridică are mult mai mari cheltuieli aferente de administrație, contabilitate, ori de TVA 20%, ce aduce la creșterea esențială a costului cursului continuu față de un birou de mediere.	
[...] <i>contract de mediere</i> – acord încheiat între mediator, pe de o parte și părțile aflate în litigiu, pe de altă parte, prin care mediatorul se obligă să medieze un litigiu în procedura stabilită de prezenta lege; [...] <i>litigiu</i> – conflict între două sau mai multe persoane fizice și/sau juridice, care este sau poate fi obiect de examinare în instanța de judecată sau arbitraj; [...] <i>mediator</i> – persoană terță, licențiată conform prezentei legi și/sau legislației unui alt stat, cu care Republica Moldova are încheiate acorduri și/sau tratate internaționale, care conduce procesul de mediere într-o manieră eficace,	Camera Notarială	129.	Examinînd proiectul, vedem că autorul a inclus în art.3 noțiuni, cum ar fi <i>contract de mediere, litigiu, mediator</i>, etc., dar a omis să includă și noțiunea de <i>reprezentant legal</i>, astfel în cadrul desfășurării procedurii de mediere participantul să fie reprezentat de către un reprezentant legal, prin urmare recomandăm să fie revizuit conținutul atât a articolului indicat cît și conținutul întregului proiect, cu includerea <i>instituției reprezentării</i>, procedeu juridic prin care o persoană, numită reprezentant să încheie acte juridice cu terții în numele reprezentatului.	Nu se acceptă Instituția reprezentării este reglementată suficient de clar în Codul civil. Dublarea prevederilor nu este necesară.

imparțială și competentă, în scopul soluționării litigiului dintre părți, indiferent de denumirea sau de profesia acestuia în statul în care a obținut calificarea și de modul în care a fost numit sau i s-a solicitat să efectueze medierea; [...]				
Articolul 4. Principiile de bază ale medierii Medierea are la bază următoarele principii: a) participarea benevolă la mediere; b) confidențialitatea; c) libera alegere a mediatorului; d) egalitatea părților în proces; e) independența, neutralitatea și imparțialitatea mediatorului; f) flexibilitatea procesului de mediere.	Individual al Mediatorului „Victor Cojocari”	130.	La art. 4 (a) După cuvîntul „mediere” de introdus sintagma „cu excepția litigiilor menționate în art. 14 (6) al prezentei legi”. Pentru a evidenția, că litigiile care au etapă prealabilă de mediere obligatorie nu are principiul benevol.	Nu se acceptă Subliniem că art. 4 din proiect se referă la principiile medierii în general, ca proces inițiat și structurat, iar art. 44 alin. (3) se referă la realizarea a cel puțin a unei ședințe de mediere, până la adresarea în instanța de judecată. Această prevedere nu echivalează însă cu impunerea unui proces de mediere propriu-zis, ci doar cu participarea la o ședință inițială de informare și analiză a conflictului. Astfel, proiectul nu instituie un proces de mediere obligatorie. Prin urmare, deși părțile trebuie să participe la o primă ședință de mediere, acestea nu sunt forțate să accepte o soluționare prin mediere, ci își păstrează dreptul de a-și

				soluționa litigiul în instanță dacă consideră că această opțiune le este mai favorabilă. Această distincție este importantă, deoarece asigură echilibrul dintre promovarea medierii ca alternativă viabilă și respectarea dreptului părților de a accesa justiția. În concluzie, cele două articole se completează reciproc, menținând principiile medierii și, în același timp, stabilind un mecanism procedural care încurajează, dar nu impune, soluționarea litigiilor prin mediere.
	Legal Transition Programme EBRD	131.	Art. 4 litera a) ar putea fi înlocuită cu sintagma ”Caracterul voluntar al medierii” pentru a exclude ulterioare confuzii din cauza interpretării textuale a cuvântului ”participare” și instituirea țedinței obligatorii înainte de adresarea în instanță pentru anumite cauze.	Se acceptă parțial Pentru a evita interpretările eronate, textul lit. a) a fost modificat.
	Ministerul Finanțelor	132.	4) Totodată, nu s-a ținut cont că, pe de o parte, autorul în art.4 din proiect accentuează că principiile de bază ale medierii sunt participarea benevolă la mediere și libera alegere a mediatorului, iar pe de altă parte, are loc obligarea reclamantului sau chiar a ambelor părți să parcurgă procedura obligatorie a medierii în anumite cauze.	Nu se acceptă A se vedea argumentele de la pct. 120 și 130 din Sinteza.
	Camera Notarială	133.	Cu referire la art.4 din proiect, vedem că autorul a indicat principiile de bază ale medierii, astfel, considerăm oportun ca printre principiile enumerate să	Se acceptă parțial Proiectul a fost completat cu principiul

			se regăsesască și principiul legalității și principiul îndeplinirii personale a atribuțiilor de mediator. Prin urmare, Camera Notarială vine cu propunerea de a fi incluse în conținutul art.4 și aceste două principii esențiale.	legalității. Completarea cu „principiul îndeplinirii personale a atribuțiilor” nu este oportună. Or, atribuțiile de mediator se exercită doar de persoana care deține atestat (licență) de mediator, iar acest act nu poate fi „transmis” altei persoane, fiind un act personal. Pentru analogie, menționăm că în Lega nr. 1260/2002 cu privire la avocatură, din aceleași raționamente nu este stabilit un astfel de principiu.
Articolul 5. Participarea benevolă la mediere [...] (2) Pentru anumite categorii de litigii, inițierea medierii poate fi prevăzută de lege, recomandată sau, după caz, dispusă de instanța de judecată, procuror sau organul de urmărire penală. În aceste cazuri, părțile decid benvol și de comun acord în privința continuării sau nu a procesului de mediere.	Camera Notarială	134.	Cu referire la conținutul art.5 alin.(2) din proiect, și anume propoziția “<i>În aceste cazuri, părțile decid benevol și de comun acord în privința continuării sau nu a procesului de mediere</i>”, Camera Notarială propune ca sintagma „sau nu” să fie substituită cu sintagma „încetare”, care este una textual mai corectă din punct de vedere juridic.	Se acceptă
	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	135.	Art. 5 alin. (2) din proiect este lipsit de coerență cu principiul medierii benevole, întrucât permite inițierea medierii prin dispoziția instanței, a procurorului sau a organului de urmărire penală, ori prin norme legale imperative, deși, potrivit art. 4 lit. a) și art. 5 alin. (1), medierea trebuie să reprezinte expresia voinței libere a părților. O procedură nu poate fi, în mod logic, în același timp impusă și voluntară. Menținerea caracterului benevol doar pentru continuarea medierii, după o inițiere forțată, goleşte de conținut principiul medierii benevole și generează o	Nu se acceptă Articolul 5 reglementează atât medierea voluntară, cât și cea inițiată la recomandarea instanței, procurorului sau organului de urmărire penală. Subliniem că în cel de-al doilea caz, autoritățile menționate pot dispune/recomanda doar

			contradicție internă în reglementare. Mai mult, nu este clar raționamentul instituirii unei astfel de obligativități din partea autorilor proiectului, în condițiile în care actul UE transpus prin prezentul proiect – Directiva (UE) 2008/52 a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială – nu prevede obligația de a institui medierea obligatorie pentru litigiile civile, de muncă și de familie anterior sesizării instanței de judecată. Potrivit art. 5 alin. (2) din Directiva 2008/52/CE, „(2) Prezenta directivă nu aduce atingere legislației naționale conform căreia recurgerea la mediere, înainte sau după începerea procedurii judiciare, este obligatorie sau face obiectul unor stimulente sau sancțiuni <i>cu condiția ca o astfel de legislație să nu împiedice părțile să își exercite dreptul de acces la sistemul judiciar</i>”. Din conținutul acesteia rezultă că statele membre pot introduce medierea în dreptul intern, doar cu respectarea condiției exprese ca aceasta să nu afecteze dreptul de acces la justiție. Or, forma propusă în proiect – care condiționează admisibilitatea cererii de chemare în judecată de parcurgerea unei ședințe de mediere, se echivalează cu o restricție procedurală directă asupra acestui drept fundamental, contrar limitelor trasate de directivă.	parcurgerea doar a unei ședințe inițiale. Realizarea primei ședințe de mediere în cazul anumitor categorii de litigii stabilite de lege, nu atrage după sine obligativitatea inițierii unui proces de mediere. Prin urmare, deși părțile trebuie să participe la o primă ședință de mediere, acestea nu sunt forțate să accepte o soluționare prin mediere, ci își păstrează dreptul de a-și soluționa litigiul în instanță, dacă consideră că această opțiune le este mai potrivită. Această distincție este importantă deoarece asigură echilibrul dintre promovarea medierii ca alternativă viabilă și respectarea dreptului părților de a accesa justiția. Cu referire la recomandarea privind transpunerea doar a prevederilor ce reglementează medierea în materie civilă și comercială, menționăm că, transpunerea unei directive europene într-un sistem național nu poate restricționa includerea unor
--	--	--	--	--

				prevederi sau mecanisme considerate necesare de dreptul intern, atâta timp cât acestea nu contravin obiectivului directivei și nu încalcă principiile fundamentale ale Uniunii Europene. Statele membre au posibilitatea de a elabora reglementări suplimentare, dar acestea trebuie să fie compatibile cu scopurile directivei și să nu diminueze nivelul de protecție stabilit de legislația europeană. Prin urmare, dreptul intern poate completa sau detalia reglementările europene, dar nu poate reduce standardele stabilite prin directivă.
	Consiliul Superior al Magistraturii	136.	La articolul 5 din proiectul de lege, am propus și propunem excluderea alin. (2) al acestuia sau eliminarea principiului participării benevole la mediere din proiectul de lege. Cu toate acestea, conform sintezei obiecțiilor și propunerilor, această modificare nu a fost acceptată. În completarea argumentelor anterioare, subliniem că, potrivit art. 38, alin. (5) din proiect, remunerarea mediatorului pentru ședința de mediere desfășurată înainte de sesizarea instanței, în cazul categoriilor de litigii prevăzute la art. 14, alin. (6), este echivalentă cu 10% din salariul minim pe economie. Această sumă este considerată cheltuială de judecată în situația în care părțile nu ajung la o soluționare prin mediere Astfel, dacă instituția medierii nu va deveni	Nu se acceptă A se vedea argumentele de la pct. 135 din Sinteza.

			suficient de populară, aplicarea art. 38, alin. (5) va duce la o majorare nejustificată a cheltuielilor de judecată, suportate ulterior de partea care pierde procesul. Deși autorul proiectului argumentează că părțile nu sunt obligate să continue procesul de mediere după prima ședință, dacă nu doresc acest lucru, totuși, perceperea unui onorariu chiar și pentru prima ședință transformă medierea dintr-un mecanism benevol într-unul obligatoriu de facto. Această situație contravine principiului voluntarității medierii și poate avea un impact negativ asupra accesului la justiție, mai ales, având în vedere experiența nefastă a medierii judiciare prevăzute de Codul de procedură civilă.	
Articolul 7. Libera alegere a mediatorului Părțile selectează din Registrul de stat al mediatorilor, ținut de Ministerul Justiției sau, după caz, din unul din registrele autorizate ale unui alt stat unul sau mai mulți mediatori a căror activitate nu este suspendată. Părțile pot renunța la serviciul mediatorului ales la orice etapă a procesului de mediere.	Consiliul Superior al Magistraturii	137.	Referitor la articolul 7 din proiect, reiterăm faptul că exprimarea actuală din articol menționează doar că mediatorul trebuie să nu fie suspendat „<i>la momentul alegerii</i>”, dar nu clarifică dacă acest statut trebuie menținut pe tot parcursul procesului de mediere, inclusiv la momentul semnării tranzacției de mediere. Astfel, dacă specificăm acest criteriu doar la alegere, ar trebui clarificat și dacă mediatorul trebuie să fie activ și la momentul finalizării medierii. În plus, este logic că un mediator suspendat nu ar trebui să poată presta servicii de mediere și că este necesar ca acesta să informeze părțile despre suspendarea sa și efectele acesteia.	Precizare Art. 24 alin. (6) din proiect prevede expres faptul că „Mediatorul a cărui activitate a fost suspendată nu are dreptul să desfășoare activitatea de mediator.”
Articolul 12. Conflictul de interese [...] (2) Mediatorul nu este în drept să acționeze în calitate de arbitru în rezolvarea litigiului în care a fost desemnat ca	Curtea de Arbitraj Comercial Internațional	138.	Articolul 12 <i>conflictul de interese</i>, alineatul (2) prevede că: „Mediatorul nu este în drept să acționeze în calitate de arbitru în rezolvarea litigiului în care a fost desemnat ca mediator”. Totdată în practica altor țări, dacă ambele părți doresc, această persoană poate fi arbitru în rezolvarea acestui litigiu.	Nu se acceptă Opinia conform căreia mediatorul ar putea deveni arbitru în același litigiu, cu acordul ambelor părți, contravine principiilor fundamentale ale medierii,

mediator. [...]				care vizează menținerea imparțialității și neutralității mediatorului pe toată durata procesului. Stabilirea interdicției pentru mediator de a deveni arbitru într-un litigiu la care a participat ca mediator este esențială pentru a proteja integritatea și imparțialitatea acestuia în procesul de mediere și pentru a preveni conflictele de interese. Permițând acest rol dual, s-ar putea crea o situație în care mediatorul ar fi tentat să influențeze părțile într-un mod care ar putea afecta încrederea în procesul de mediere și, implicit, rezultatele acestuia.
Articolul 13. Efectul medierii asupra termenilor de prescripție (1) Inițierea medierii în condițiile prezentei legi suspendă termenele de prescripție pentru părți pe durata desfășurării procesului de mediere. Părțile care recurg la mediere în vederea soluționării unui litigiu nu sunt ulterior private de dreptul de a iniția o procedură judiciară sau arbitrală privind respectivul	Legal Transition Programme EBRD	139.	La Art. 13 se recomandă reformularea alin. (1) și includerea expresă a referinței la momentul în care începe/încetează suspendarea, or Art. 17, de exemplu, face referire atât la ”inițierea medierii”, cât și la ”încheierea contractului de mediere”, nefiind întotdeauna clar dacă există o distincție sau nu între acestea.	Precizare Inițierea medierii – prima ședință cu mediatorul Începerea procesului de mediere – la data semnării contractului de mediere.

litigiu ca urmare a împlinirii unor termene de decădere sau de prescripție extinctivă pe durata procesului de mediere. [...]				
Articolul 14. Motivarea părților pentru recurgerea la mediere (1) Părțile care recurg la mediere sunt scutite de achitarea taxei de stat pentru confirmarea sau investirea cu formulă executorie a tranzacției în condițiile art. 22. [...]	Legal Transition Programme EBRD	140.	La Art. 14, adițional la mecanismele de încurajare care vizează nemijlocit părțile și taxa de stat, Manual CEPEJ pentru legislație în domeniul medierii recomandă includerea prevederilor cu privire la obligativitatea de informare pentru avocați și judecători. În ce îi privește pe cei din urmă, astfel de obligații sunt deja incluse în CPC. Astfel, se recomandă includerea unor prevederi mai specifice despre avocați. Manualul CEPEJ recomandă, în special, ”a) <i>Obligarea avocaților să își informeze în scris clientii despre mediere.</i> b) <i>Precizarea clara a informațiilor ce trebuie comunicate clientului, incluzând cel puțin: explicarea procesului de mediere, garanții procedurale aplicate în timpul medierii, cost, stimulente (dacă este cazul), cerințele de mediere obligatorie (dacă este cazul), media, durata procesului judiciar.</i> c) <i>Solicitarea de la clienți să confirme prin semnătură că au citit și au înțeles informațiile furnizate.</i> d) <i>Stabilirea clară a consecințelor nerespectării obligației de informare.</i> ”	Precizare Obligațiile avocaților sunt reglementate în Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură. La etapa modificării cadrului normativ conex noii legi cu privire la mediere și statutul mediatorului se va ține cont de această propunere.
		141.	În același timp, e recomandată introducerea unor instruiți în domeniul medierii pentru avocați în cadrul Centrul de Instruire a Avocaților. Rolul și abilitățile avocaților care reprezintă părțile în procesul de mediere sunt diferite față de cele utilizate în cadrul procesului de reprezentare în instanță.	
		142.	De asemenea, Manualul CEPEJ recomandă examinarea oportunității de a permite judecătorilor să ignore principiul conform căruia partea care pierde	Nu se acceptă Ultima propoziție art. 21 alin. (5) din proiect a fost

			plătește (dacă este cazul) și să distribuie costurile proceduri judiciare și (sau) mediere ținând cont de comportamentul părților de rea-credință cu privire la sau în timpul medierii. Ar putea fi oportună examinarea experienței Italiei în includerea unor facilități fiscale ca și factor de încurajare a medierii. În urma reformei din 2023 în Italia, părțile pot solicita acum până la 600 EUR în scutiri/credite fiscale pentru cheltuielile legate de mediere, inclusiv onorariile avocaților pentru avocatura medierii. În plus, dacă o mediere rezolvă cu succes un caz în instanță, părțile sunt eligibile pentru o rambursare de până la 516 EUR din taxe judiciare.	inclusă în cadrul primei avizări a proiectului și este o reflectare corectă a regulilor procedurii civile referitoare la repartizarea cheltuielilor de judecată între părțile procesului.
Articolul 14. Motivarea părților pentru recurgerea la mediere [...] (3) Părțile care recurg la mediere după depunerea cererii de chemare în judecată beneficiază de următoarele facilități: a) eșalonarea achitării taxei de stat; b) în cazul finalizării procesului de mediere prin tranzacția asupra tuturor pretențiilor, taxa de stat se restituie în proporție de: 100% – pentru soluționarea prin mediere în instanța de fond; 75% – pentru soluționarea prin mediere în instanța de apel;	Curtea Supremă de Justiție	143.	Art. 14 alin. (3) – Părțile care recurg la mediere după depunerea cererii de chemare în judecată beneficiază de următoarele facilități: a) eșalonarea achitării taxei de stat. Chestiile ce vizează primirea în procedură a cererii de chemare în judecată (inclusiv achitarea taxei de stat), se soluționează de către instanță într-un termen de 5 zile din momentul repartizării (art. 168 alin. (4) CPC). În contextul expus, procedura de eșalonare a achitării taxei de stat în etapa primirii cererii de chemare în judecată nu poate fi aplicată, întrucât instanța nu poate anticipa dacă părțile vor recurge la mediere. Acest aspect face imposibilă evaluarea unei soluții de eșalonare într-o fază în care nu se poate stabili cu certitudine dacă litigiul va fi soluționat prin mediere după depunerea cererii de chemare în judecată.	Se acceptă Pentru a asigura implementarea prezentului proiect de lege, în procesul de ajustare a cadrului normativ conex, vor fi examinate și, după caz, modificate prevederile CPC.
	Ministerul Finanțelor	144.	7) În același timp, opinăm că articolul 14 alineatul (3) din proiect urmează a fi revăzut în sensul diminuării cotelor procentuale de scutire de la plata taxei de stat sau stabilirea unui termen limită la faza incipientă a procesului (să fie scutit de plata taxei de stat în mărimile stabilite doar dacă, de exemplu, părțile au solicitat	Nu se acceptă Reiterăm argumentele de la pct. 121 și 122 din Sinteza. Este important de menționat că aceste scutiri

50% – pentru soluționarea prin mediere în instanța de recurs; c) în cazul finalizării procesului de mediere cu împăcarea parțială a părților asupra pretențiilor patrimoniale, taxa de stat se reduce și se restituie proporțional valorii pretenției soluționate prin împăcare. [...]			soluționarea cauzei prin mediere până la începerea examinării în fond a cauzei, a cererii de apel sau de recurs). De altfel, nu este echitabilă, de exemplu, scutirea de la plata taxei de stat în mărime de 100% pentru soluționarea prin mediere în instanța de fond, dacă acest litigiu a parcurs inițial aproape toate etapele (cu excepția deliberării și pronunțării hotărârii) în raport cu un alt litigiu, în care s-a pronunțat inclusiv și hotărârea asupra fondului cauzei.	de taxă de stat sunt în vigoare din anul 2015. Implementarea acestor scutiri a avut rolul de a sprijini și încuraja părțile să recurgă la mediere încă din fazele incipiente ale litigiului, contribuind astfel la reducerea numărului de dosare de judecată și la reducerea costurilor asociate cu procesele de lungă durată. Menținerea acestor scutiri și în cadrul proiectului de lege ar asigura continuitatea și stabilitatea unei practici deja consacrate, care a demonstrat beneficii atât pentru părțile implicate în litigii, cât și pentru sistemul judiciar în ansamblu. În plus, ajustarea acestor scutiri la un termen mai restrictiv sau la cote procentuale mai mici ar putea limita accesul părților la mediere și ar reduce stimulentele pentru utilizarea acestui mecanism eficient de soluționare a litigiilor, având un impact negativ asupra obiectivelor de eficientizare a sistemului
---	--	--	---	--

				judiciar.
Articolul 14. Motivarea părților pentru recurgerea la mediere [...] (4) Cererea privind confirmarea tranzacției se examinează de către instanța de judecată în regim de urgență, în cel mult 15 zile lucrătoare de la data depunerii acesteia. [...]	Legal Transition Programme EBRD	145.	Nu este foarte clară necesitatea alin. (4) în condițiile existenței art. 489 din CPC.	Se acceptă
Articolul 14. Motivarea părților pentru recurgerea la mediere [...] (6) Părțile, cu excepția celor implicate în litigiile prevăzute la art. 1 alin. (3) trebuie să realizeze cel puțin o ședință de mediere, până la adresarea în instanța de judecată, pentru următoarele categorii de litigii: a) civile, indicate la art. 25; b) de familie, indicate la art. 26; c) de muncă, indicate la art. 27.	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	146.	Cu privire la art. 14 alin. (6) din proiect, prin care se propune instituirea obligativității desfășurării cel puțin a unei ședințe de mediere, <i>până la adresarea în instanța de judecată</i> pentru unele litigii civile, de familie, de muncă, propunem excluderea acestuia din proiect, din considerentele expuse <i>infra</i>. Potrivit art. 8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, „Orice persoană are dreptul <i>să se adreseze în mod efectiv instanțelor judiciare</i> competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege”. În același sens, art. 20 din Constituția Republicii Moldova stabilește că, „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) <i>Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție</i>”. Iar potrivit art. 114, „Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești”. Art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă nr. 225/2003, reiterează același principiu, stabilind că, „Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în	Nu se acceptă A se vedea argumentele de la pct. 31 și pct. 135 din Sinteză. În contextul invocării în aviz a pretensei încălcări a art. 20 din Constituție, subliniem că, referitor la medierea judiciară obligatorie, Curtea Constituțională a constatat în §78 din HCC nr. 8/2018 că acest tip de mediere nu contravine art. 20 [Accesul liber la justiție] din Constituție. Drept urmare, nici instituirea unei prime ședințe obligatorii de mediere nu este în măsură să aducă atingere art. 20 din Constituție.

		instanța judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime”. A se adresa în mod efectiv în instanța de judecată presupune posibilitatea reală, neîngrădită și utilă a persoanei de a accesa justiția, fără constrângeri procedurale disproporționate, astfel încât exercitarea acestui drept să nu fie iluzorie, ci să permită obținerea unei protecții concrete și eficiente a drepturilor încălcate. Prin urmare, instituirea caracterului obligatoriu al medierii ca o condiție prealabilă pentru sesizarea instanței de judecată contravine garanțiilor constituționale și principiilor fundamentale ale procesului civil, care consacră dreptul de acces la justiție ca fiind direct, efectiv și neîngrădit. O astfel de reglementare subminează arhitectura justiției, în care instanțele sunt singurele chemate să înfăptuiască justiția, iar accesul la acestea nu poate fi supus condiționărilor de natură extrajudiciară. De asemenea, norma contravine principiului medierii benevole, consacrat de art. 4 lit. a) și art. 5 alin. (1) din proiect, potrivit căruia <i>părțile decid voluntar inițierea și participarea la mediere</i>. Potrivit principiului participării benevole la mediere, enumerat la art. 4 lit. a) și descris la art. 5 alin. (1) și (2) din proiect, (1) <i>Părțile decid benevol inițierea și participarea la mediere</i>, stabilesc termeni, reguli privind desfășurarea medierii, precum și convin asupra conținutului tranzacției de mediere. (2) Pentru anumite categorii de litigii, inițierea medierii poate fi <i>prevăzută de lege</i>, recomandată sau, după caz, dispusă de instanța de judecată, procuror sau organul de urmărire penală. În aceste cazuri, părțile decid benevol și de comun acord în privința continuării sau nu a procesului de mediere”.	Realizarea unei ședințe de mediere înainte de adresarea în judecată sau la recomandarea instanței pentru anumite categorii de litigii nu poate fi considerată o obligare a părților de a parcurge procesul de mediere, ci mai degrabă o etapă preliminară de informare despre această posibilitate. Aceasta nu impune părților să inițieze sau să continue procesul de mediere, ci doar le oferă ocazia să afle mai multe despre beneficiile acestei metode alternative de soluționare a conflictelor. Un astfel de mecanism are rolul de a asigura că părțile implicate într-un litigiu cunosc opțiunea medierii și pot decide în cunoștință de cauză dacă doresc să o urmeze sau nu. Această abordare nu le limitează dreptul de acces la justiție, deoarece, după prima ședință de mediere, acestea rămân libere să aleagă dacă vor continua sau nu procesul de mediere sau dacă se vor adresa instanței de judecată.
--	--	--	--

	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (propunere suplimentară din avizul din cadrul primei avizări, recepționat tardiv)	147.	Subsecvent, art. 14 alin. (6) este în discrepanță cu prevederile Legii nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor care prevede expres dreptul consumatorilor de a se adresa în instanța de judecată: Art. 14 alin. (1) lit. a) – „În vederea stopării și combaterii practicilor comerciale incorecte, persoanele sau autoritățile care, potrivit legii, au un interes legitim pot să inițieze o acțiune în instanță”. Art. 37 alin. (7) – „Consumatorul prejudiciat nemijlocit prin contracte încheiate cu încălcarea prevederilor legii sau asociațiile obștești de consumatori sunt în drept să intenteze acțiuni în instanța de judecată în apărarea drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor prejudiciați, în vederea solicitării constatării nulității clauzelor contractuale presupuse a fi abuzive, în condițiile legii”. Art. 41 alin. (1) – „Acțiunile privind protecția drepturilor consumatorilor pot fi depuse la instanța judecătorească de către consumatorii înșiși sau reprezentanții acestora, de către autoritățile administrației publice abilitate sau de către asociațiile obștești de consumatori”. În context, procedurile de mediere impun costuri adiționale pentru consumatori, mai ales în cazul în care acestea nu vor fi gratuite pentru ei. Astfel, litigiile ce țin de protecția drepturilor și intereselor consumatorilor necesită a fi exceptate de la procedura de mediere obligatorie. Întru consolidarea celor expuse, remarcăm considerentul 11 al Directivei 2008/52, „Prezenta directivă nu ar trebui să se aplice negocierilor precontractuale și nici procedurilor cvasi-judiciare, precum anumite sisteme de conciliere judiciară, sisteme de soluționare a plângerilor consumatorilor, arbitrajul și deciziile experților, sau procedurilor în	De asemenea, informarea printr-o primă ședință de mediere este benefică pentru părți, întrucât le poate ajuta să înțeleagă avantajele medierii, precum soluționarea mai rapidă, reducerea costurilor și păstrarea unei relații amiabile între ele. Aceasta nu impune o constrângere, ci doar oferă un cadru în care părțile să evalueze dacă doresc să rezolve conflictul pe cale amiabilă înainte de a iniția un proces judiciar, care poate fi mai costisitor și mai îndelungat.
--	---	------	--	--

			cadru cărora persoanele sau organele care conduc procedura emit o recomandare oficială, ce poate fi obligatorie sau nu, privind soluționarea litigiului”. Drept urmare, prevederile art. 14 alin. (6) excedează obiectul și domeniile de reglementare al proiectului de lege, or conform art. 1 alin. (1) „Obiectivul prezentei legi este facilitarea accesului la soluționarea alternativă a litigiilor și promovarea soluționării pe cale amiabilă a acestora prin: încurajarea utilizării medierii și asigurarea unei relații echilibrate între mediere și procedurile judiciare”. Recomandăm suplimentar revizuirea proiectului prin prisma regulilor gramaticale și de ortografie.	
	Legal Transition Programme EBRD	148.	La alin. (6), se recomandă excluderea referinței la art. 1 alin. (3), or acest articol prevăzut în secțiunea Dispoziții generale exclude mai multe categorii de litigii care nu cad sub incidența prezentei legi. Prin urmare, nu este necesară reiterarea acestei excepții la art. 14 sau la art. 17 alin. (1).	Se acceptă Textul modificat se regăsește la art. 44 alin. (3).
		149.	De asemenea, se recomandă menționarea expresă a dreptului părților de a solicita instanței judecătorești aplicarea măsurilor de asigurare în cazul litigiului supus medierii (indiferent dacă medierea a fost inițiată voluntar sau în virtutea mecanismului de primă ședință obligatorie).	Precizare Aplicarea de către instanță a măsurilor de asigurare ține de procesul civil. În procesul de ajustare a cadrului normativ conex, vor fi examinate și, după caz, modificate prevederile CPC.
Articolul 17. Etapele medierii (1) Pentru categoriile de litigii prevăzute la art. 14 alin. (6), medierea se inițiază până la adresarea în instanța de judecată, cu excepția litigiilor	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	150.	Art. 17 alin. (1) din proiect, care instituie sancțiunea restituirii cererii de chemare în judecată în lipsa dovezii privind parcurgerea ședinței de mediere, constituie un veritabil obstacol procedural, fiind incompatibil atât cu spiritul, cât și cu litera Directivei 2008/52/CE. Caracterul obligatoriu al medierii poate genera	Nu se acceptă În contextul invocării în aviz a pretensei încălcări a art. 20 din Constituție, subliniem că, referitor la medierea judiciară obligatorie, Curtea

ce țin de domeniile prevăzute la art. 1 alin. (3). Dacă urmare a medierii nu a fost încheiată tranzacția de mediere sau dacă a avut loc o împăcare parțială, părțile se pot adresa în instanța de judecată făcând dovada realizării cel puțin a unei ședințe de mediere, sub sancțiunea restituirii cererii de chemare în judecată în conformitate cu art. 170, alin. (1) lit a) din Codul de procedură civilă. Sancțiunea restituirii cererii de chemare în judecată nu se aplică în situațiile prevăzute la alin. (10). [...]		practici formale, lipsite de conținut, în care părțile se prezintă doar pentru a îndeplini o cerință legală, fără o intenție reală de a soluționa amiabil litigiul. Eficiența medierii rezidă tocmai în natura sa voluntară, iar transformarea acesteia într-o obligație poate eroda încrederea părților în acest mecanism alternativ și, pe termen lung, îi poate compromite scopul și funcționalitatea — practică a cărei ineficiență a fost demonstrată anterior (explicată în detaliu în avizul Ministerului Finanțelor asupra proiectului în cauză). Introducerea unei etape obligatorii de mediere riscă să tergiverseze nejustificat soluționarea cauzelor, în special în situațiile în care nu există perspective reale de conciliere între părți. Deși, teoretic, medierea poate constitui o alternativă mai puțin costisitoare comparativ cu procedura judiciară, impunerea sa prin lege presupune un cost inițial inevitabil, inclusiv onorariul mediatorului (art. 38 din proiect), ceea ce poate constitui o povară financiară suplimentară pentru părți, în special atunci când acestea nu văd nicio perspectivă reală de conciliere și intenționează să se adreseze direct instanței. Într-o asemenea situație, medierea obligatorie nu face decât să adauge un cost intermediar inutil, obligând părțile să suporte atât cheltuielile de mediere, cât și cele de judecată. Argumentul autorilor proiectului privind necesitatea medierii obligatorii în scopul degrevării instanțelor de judecată nu este justificat din punct de vedere constituțional. Suprasolicitarea instanțelor este o problemă de ordin organizatoric și administrativ, ce nu trebuie remediată prin limitarea accesului la justiție. Dreptul garantat de art. 20 din Constituție nu poate fi restrâns sub pretextul eficientizării sistemului judecătoresc, fără a afecta însăși garanțiile fundamentale	Constituțională a constatat în §78 din HCC nr. 8/2018 că acest tip de mediere nu contravine art. 20 [Accesul liber la justiție] din Constituție. Drept urmare, nici instituirea unei prime ședințe obligatorii de mediere nu este în măsură să aducă atingere art. 20 din Constituție. Desfășurarea primei ședințe de mediere nu impune începerea obligatorie a unui proces de mediere, ci reprezintă o oportunitate pentru părți de a găsi o soluție amiabilă, economisind timp și resurse. Urmare a participării părțile pot decide să continue sau nu procesul de mediere. Astfel, accesul la justiție nu este afectat în niciun fel, deoarece părțile care nu doresc să continue procesul de mediere nu sunt împiedicate să se adreseze instanței pentru soluționarea litigiului. Medierea este doar o alternativă, nu o limitare a opțiunilor legale. Astfel, aceasta nu restrânge dreptul părților de a solicita
---	--	--	--

			ale justițiabililor.	judicarea cauzei în instanță, asigurându-le în continuare accesul la justiție, inclusive în cazul soluționării parțiale a litigiului acestora în procesul de mediere.
Articolul 17. Etapele medierii [...] (8) Până la încheierea contractului de mediere, mediatorul este obligat să informeze părțile despre scopul medierii, procedura, drepturile și obligațiile mediatorului și ale părților, precum și despre consecințele procesului de mediere, efectele semnării unei tranzacții de mediere și despre consecințele nerespectării prevederilor tranzacției de mediere semnate [...]	Legal Transition Programme EBRD	151.	Proiectul actual de lege nu face o delimitare clară dacă prima ședință de mediere e una de informare sau de mediere propriu-zisă. Pe de o parte, procesul de mediere începe cu încheierea unui contract de mediere, iar până atunci, mediatorul este obligat să informeze părțile despre proces, scop, drepturi etc. (Articolul 17, alin (8)). Reforma italiană introdusă în 2013, la fel, nu făcea o delimitare clară, ceea ce a dus, la utilizarea acestei prime ședințe ca una de informare. În 2023, în urma ultimei reforme, sesiunea de mediere inițială obligatorie a suferit o transformare majoră, evoluând într-un proces mai substanțial și cu impact. Spre deosebire de modelul anterior, unde sesiunea a fost în mare parte informațională, noua sesiune este acum concepută să funcționeze ca o ședință de mediere eficientă, cu o durată de până la două ore. Costul variază de la 80 EUR la 280 EUR per parte, în funcție de valoarea litigiului, cu taxe suplimentare aplicabile dacă părțile aleg să continue cu sesiunile ulterioare. În mod crucial, reformele au introdus o cerință ca părțile să participe la sesiune cu „bună-credință”. Această obligație asigură un angajament semnificativ și reduce cazurile de prezență superficială. Desfășurată în termen de 20 până la 40 de zile de la cererea de mediere, sesiunea desfășurată personal sau online — facilitată de un mediator profesionist acreditat de Ministrul Justiției — oferă o platformă neutră de dialog și de explorare a potențialelor rezoluții.	Precizare Proiectul propune prima ședință să fie una „de informare”. Or, procesul de mediere se consideră început după încheierea contractului de mediere între părți și mediator.
Articolul 17. Etapele	Curtea	152.	Art. 17 alin. (9) – sintagma „au putere de titlu	Se acceptă

medierii [...] (9) Contractele de mediere, învestite cu formulă executorie, au putere de titlu executoriu la data exigibilității creanței și oferă dreptul la executare silită extrajudiciară, fără adresarea unei cereri în instanța de judecată sau către notar, dacă părțile au convenit aceasta, în mod expres, în contract. Nu sunt învestite cu formulă executorie contractele de mediere care sunt contrare legii. [...]	Supremă de Justiție		executoriu”, este incorectă din punct de vedere legal. Conform art. 12 alin. (1) din Codul de Executare, titlul este actul eliberat de către instanță la cererea creditorului. În opinia Curții, ar fi corect utilizarea termenului de document executoriu, în sensul prevăzut de art. 11 din Codul de Executare.	Alin. (9) a fost modificat, se regăsește în art. 47.
Articolul 17. Etapele medierii [...] (10) Medierea nu se consideră inițiată, dacă după întreprinderea tuturor măsurilor de notificare, inclusiv suportul părții, mediatorul este în imposibilitate de a desfășura ședința în condițiile alin. (1). În acest caz, prevederile alin. (1) nu se aplică, la prezentarea actului eliberat de mediator cu privire la imposibilitatea desfășurării ședinței de mediere. [...]	Legal Transition Programme EBRD	153.	În formula actuală a Art. 17 nu este foarte clară distincția dintre inițierea medierii și începutul procesului de mediere. Pe de o parte, medierea începe din momentul încheierii contractului de mediere. Ziua încheierii contractului determină și momentul de suspendare a procesului în instanță. Pe de altă parte, alin. (10) prevede că medierea nu este inițiată dacă după întreprinderea tuturor măsurilor de notificare, mediatorul e în imposibilitatea de a desfășura ședința. Ar însemna aceasta că medierea este inițiată din momentul în care mediatorul poate desfășura ședința?	Precizare Procesul de mediere începe de la data semnării contractului de mediere. „A iniția o mediere” și „a începe procesul de mediere” sunt două concepte diferite și, respectiv, etape diferite.

Articolul 17. Etapele medierii [...] (11) Dacă urmare a punerii cererii de chemare în judecată pe rolul instanței de judecată, s-a prezentat partea care nu a participat la ședința de mediere, instanța dispune participarea părților la o ședință de mediere și schimbă termenul de judecată. Dacă partea respectivă repetat nu se prezintă la ședința de mediere, atunci instanța aplică acesteia o sancțiune prevăzută la art.2 alin. (2) lit. f) și continuă examinarea cauzei.	Individual al Mediatorului „Victor Cojocari”	154.	Art. 16 De introdus un nou aliniat: (11) Procesul de mediere se supune înregistrării obligatorii în Sistemul de Gestionare a Dosarelor de Mediere (SGDM) din cadrul Platformei Integrate a Profesiilor Juridice. Urmare, că în timpul apropiat va fi această prevedere, e necesar ca Gestionare a Dosarelor de Mediere (SGDM) din cadrul Platformei Integrate a Profesiilor Juridice este aprobat printr-un act normativ inferior legii, e necesar de a fi menționată obligativitatea înregistrărilor în SDGM în legea propusă.	Nu se acceptă Propunerea se referă la art. 17 din proiect. A se vedea argumentele de la pct. 50 din Sinteză.
	Legal Transition Programme EBRD	155.	Este foarte importantă asigurarea unui echilibru procedural între părțile implicate în procesul de mediere, atât în cazul mediatorilor – cu privire la modul de constatare dacă prima ședință a eșuat, cât și pentru reclamanții de bună-credință (creditori) care ar putea fi expuși la trăgănare din partea părților (debitori) de rea-credință. De exemplu, un asemenea risc ar putea fi în articolul 17 alineatul (11) din proiectul de lege în cazul în care reclamantul este impus să participe la ședință de mediere chiar dacă pârâțul cu rea-credință s-a eschivat de la prezentarea la prima ședință obligatorie. În general, practicienii consideră că succesul modelului italian de primă ședință de mediere se datorează următorilor factori: 1. Părțile litigiului ar trebui să fie prezente personal la ședință. Prezența doar a avocatului fără client a dus la reducerea șanselor de a trece la procesul complet de mediere; 2. Sesiunea ar trebui să fie administrată de un mediator cu experiență și bine pregătit; 3. Ședința trebuie să se desfășoare într-o perioadă scurtă de timp de la depunerea cererii și taxa să fie minimă pentru a nu fi considerată o barieră în accesul la	Se acceptă parțial Proiectul prevede că instanța „va sancționa” partea care nu se prezintă la mediere doar după cea de-a doua neprezentare. S-a optat pentru această soluție reieșind din faptul că trebuie de ținut cont nu doar de drepturile reclamantului, ci și de cele ale pârâtului. Or, ar putea exista situații când o parte nu se prezintă la mediator din motive întemeiate și, astfel, „sancționarea” imediată ar fi incorectă. Totodată, alin. (10) din actualul art. 47 a fost completat astfel, încât reclamantul de bună-credință să nu fie impus să meargă repetat la ședința cu

			justiție. În același timp, compensare efortului și muncii mediatorului trebuie să fie rezonabilă pentru a spori calitatea serviciilor mediatorului; 4. Părțile, atunci când sunt prezente, pot decide să renunțe cu ușurință la mediere fără sancțiuni sau să continue în mod voluntar procesul; și 5. În cazul unei părți absente, în cadrul procedurii judiciare ulterioare, ar trebui aplicate sancțiuni substanțiale.	mediatorul, dacă pârâțul refuză expres participarea. Menționăm că proiectul a fost modificat astfel încât participarea prin reprezentant la procesul de mediere va fi posibilă doar în cazul persoanelor juridice. (art. 49 alin. (7)).
		156.	Probabil cel mai important aspect ce ține de introducerea unei prime ședințe obligatorii vizează sistemul de stimulente și penalități care să determine părțile să ofere o șansă reală și să participe cu bună-credință la prima ședință. Stimulentele/facilitățile prevăzute de actualul proiect sunt rezonabile și ar putea fi îmbunătățite după ce se pilotează o anumită perioadă reforma și rezultatele pilotării arată că sunt necesare și mai multe facilități. Mai multe detalii și sugestii despre asta au fost deja expuse la pct. 4.1. mai sus. În ce privește sancțiunile, în alte state, inclusiv Italia, există practica aplicării unor sancțiuni atât de ordin procedural, cât și cele ce țin de costuri. Inadmisibilitatea cererii e o sancțiune procedurală aplicată în cazul în care părțile nu inițiază medierea înainte de a se adresa în instanță (atât pentru litigiile în care e prevăzută o primă ședință de mediere obligatorie, cât și pentru litigii izvorâte din acorduri ce includeau o clauză de mediere). Această sancțiune, însă, se aplică reclamantului care nu a urmat procedura necesară. Dacă ședința are loc dar părțile nu ajung la un acord pentru a media în continuare, condiția se consideră respectată și litigiul se examinează în instanță. În cazul Italiei, articolul 5 paragraful 2-Bis din Decretul Legislativ 28/2010 cu modificările ulterioare prevede următoarele: „Când procedura de mediere este o condiție de	Se acceptă parțial Susținem posibilitatea îmbunătățirii proiectului după monitorizarea procesului de implementare. Reglementarea „inadmisibilității cererii” este potrivită pentru sistemul în care parcurgerea medierii (cu încheierea contractului de mediere și a tranzacției de mediere) este o etapă prealabilă obligatorie. Prezentul proiect propune instituirea parcurgerii unei ședințe inițiale, cu caracter informativ, după care părțile urmează să decidă dacă acceptă sau nu soluționarea litigiului prin mediere. Drept urmare, în cazul în care instanța de judecată recomandă părților parcurgerea unei ședințe de

		<i>admisibilitate a cererii legale, condiția se consideră îndeplinită dacă prima întâlnire înaintea mediatorului se încheie fără acord.”</i> În actualul proiect, e necesară menționarea expresă a faptului că părțile au dreptul să renunțe la mediere după sesiunea inițială fără a le solicita să furnizeze motive pentru decizia lor. În același timp, e necesar de indicat clar când această obligație este îndeplinită și din ce moment părțile au voie să depună o cerere în instanță. Pentru a sancționa partea care nu se prezintă la prima ședință neîntemeiat, trebuie prevăzută o sancțiune ce poate fi aplicată de judecător în cadrul examinării în instanță a litigiului. În acest sens este binevenită modificarea la proiectul de lege prin care se aplică amenda judiciară. Cu toate acestea, se recomandă revizuirea alin. (11), pentru că, în formula actuală, acesta nu face distincție dintre partea (pârâtul) de rea-credință ce se eschivează de la participarea la sesiunea de mediere și partea (pârâtul) care nu a participat la ședință din motive ce nu îi sunt imputabile. În ambele scenarii, reclamantul (partea care a inițiat procedura) este nevoit să încerce iar să participe la ședința de mediere, deși probabilitatea succesului ședinței de mediere în primul scenariu, cu o parte ce s-a eschivat, este extrem de mică. În Italia, se face distincție dintre participarea neîntemeiată de exemplu, Articolul 8 paragraful 4-Bis din Decretul Legislativ 28/2010 cu modificările ulterioare <i>„Din neparticiparea fără motiv întemeiat la procedura de mediere, judecătorul poate deduce argumente probatorii în hotărârea ulterioară a articolului 116, al doilea alin., din codul de procedură civilă. Judecătorul condamnă partea care, în cazurile prevăzute la art. 5, nu a participat la proces fără un motiv întemeiat, să plătească la bugetul de stat o sumă corespunzătoare contribuției unificate datorate pentru</i>	mediere, este mai potrivită suspendarea procesului. Alin. (11) din art. 47 este redactat într-o manieră generală, pentru a fi aplicabil atât pârâtului, cât și reclamantului. Or, ambele părți, în egală măsură pot fi puse în situația de imposibilitate de a se prezenta la mediator din motive ce nu le sunt imputabile.
--	--	--	---

			<i>hotărâre.”</i>	
Articolul 19. Desfășurarea medierii [...] (2) Medierea litigiului are loc într-un termen care nu va depăși 3 luni de la data încheierii contractului de mediere, dacă părțile nu au stabilit de comun acord alt termen. Până la expirarea termenului stabilit inițial, părțile pot solicita prelungirea acestuia. În cazul în care litigiul este deferit medierii în cadrul unui proces judiciar, termenul de mediere poate fi prelungit doar cu acordul instanței de judecată sau, după caz, al organului de urmărire penală. [...]	Camera Notarială	157.	Cu referire la conținutul art.19 alin.(2) din proiect marcăm că autorul a formulat următorul text: <i>(2) Medierea litigiului are loc într-un termen care nu va depăși 3 luni de la data încheierii contractului de mediere, dacă părțile nu au stabilit de comun acord alt termen. Până la expirarea termenului stabilit inițial, părțile pot solicita prelungirea acestuia. În cazul în care litigiul este deferit medierii în cadrul unui proces judiciar, termenul de mediere poate fi prelungit doar cu acordul instanței de judecată sau, după caz, al organului de urmărire penală.</i> Astfel, observăm că autorul a omis să indice exact cu cât cel mult poate fi prelungit termenul, în care se va desfășura medierea litigiului, respectiv, Camera Notarială vine cu propunerea de a revizui conținutul alin.(2) din acest articol, cu includerea perioadei pentru care acest termen poate fi prelungit.	Nu se acceptă Termenul general de 3 luni este stabilit pentru a asigura un echilibru între necesitatea unei soluționări rapide a litigiului și respectarea procesului de mediere, care poate necesita timp pentru a permite părților să ajungă la o înțelegere amiabilă. Un termen de 3 luni este suficient pentru a analiza situația, a discuta soluțiile posibile și a ajunge la un acord, fără a prelungi excesiv soluționarea litigiului. Totodată, prin posibilitatea de a solicita prelungirea termenului, se oferă părților flexibilitatea necesară pentru a negocia și a ajunge la o soluție care să fie satisfăcătoare pentru ambele părți. Prolungirea termenului poate fi esențială în cazurile în care discuțiile necesită mai mult timp din cauza complexității litigiului sau a unor factori externi care pot influența procesul de mediere. Astfel, termenul de mediere va

				putea fi ajustat în funcție de evoluția și specificul cazului, iar stabilirea perioadei este pusă în sarcina instanței/organului de urmărire penală. Aceste reglementări contribuie la asigurarea unei proceduri de mediere mai flexibile, dar și eficiente, care să sprijine o soluționare amiabilă a litigiilor într-un timp rezonabil
Articolul 21. Valabilitatea tranzacției de mediere [...] (2) Nu se admite includerea în tranzacția de mediere a clauzelor care: a) se referă la drepturi și obligații de care părțile nu pot dispune liber prin tranzacție; b) încalcă normele imperative ale legii, ordinea publică și bunele moravuri; c) sunt în mod evident inechitabile; d) prejudiciază interesul superior al copilului; e) încalcă drepturile unor terțe persoane neantrenate în procesul de mediere.	Camera Notarială	158.	Cu referire la conținutul art.21 din proiect, autorul a formulat următorul text: <i>Articolul 21. Valabilitatea tranzacției de mediere</i> <i>(1) Tranzacția de mediere trebuie să corespundă condițiilor de valabilitate prevăzute de prezenta lege și de alte acte normative.</i> <i>(2) Nu se admite includerea în tranzacția de mediere a clauzelor care:</i> <i>a) se referă la drepturi și obligații de care părțile nu pot dispune liber prin tranzacție;</i> <i>b) încalcă normele imperative ale legii, ordinea publică și bunele moravuri;</i> <i>c) sunt în mod evident inechitabile;</i> <i>d) prejudiciază interesul superior al copilului;</i> <i>e) încalcă drepturile unor terțe persoane neantrenate în procesul de mediere.</i> Astfel, conținutul alin.(2) din articolul menționat vine în contradicție cu conținutul pct.10 a Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, care are	Nu se acceptă Directiva 2008/52/CE nu exclude totalmente litigiile de muncă și de familie de la soluționarea prin mediere, ci exceptează în mod indirect anumite drepturi și obligații „de care părțile nu pot dispune în mod liber potrivit legislației aplicabile” de la soluționarea prin mediere. Astfel, prevederile invocate în aviz (actualul art. 51 alin. (2) lit. a) din proiect) corespund cu prevederile pct. 10 din directivă. Articolele din proiect referitoare la „medierea în litigii de familie” și „medierea în litigii de muncă” trebuie

			următorul conținut: (10)” ...Totuși, directiva nu ar trebui să se aplice în cazul drepturilor și obligațiilor de care părțile nu pot dispune în mod liber potrivit legislației aplicabile corespunzătoare. Astfel de drepturi și obligații se regăsesc în special în dreptul familiei și în dreptul muncii”. După cum vedem, <i>Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008</i> expres menționează că aceasta nu poate fi aplicată în cazurile în care părțile nu pot dispune liber de drepturile și obligațiile sale, expres indicînd domeniul dreptului familiei și dreptului muncii. Deoarece autorul proiectului include în Capitolul III „Medierea în domenii specifice” la Secțiunea 1 „Medierea în litigii civile” art.26 „Medierea în litigii de familie” și art.27 „Medierea în litigiile de muncă”, Camera Notarială consideră că includerea acestor doua articole vine în contradicție cu prevederea Directivei, fapt ce determină organul profesional al notarilor să vină cu recomandarea de a fi revizuite normele indicate, cu ajustarea acestora cerințelor Directivei 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008.	interpretate în coroborare cu alte prevederi din proiect și nu izolat de acestea. Drept urmare, litigiile de familie și litigiile de muncă pot fi soluționate prin mediere, cu excepția cazului în care litigiul este în legătură cu un drept/obligație de care părțile nu pot dispune liber prin tranzație.
Articolul 23. Încetarea medierii [...] (3) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. h) – j), procesul de mediere încetează de drept. Dosarul de mediere se repartizează de către Uniunea Mediatorilor unui alt mediator identificat de părți sau, după caz, de Uniune, pentru realuarea procesului de mediere.	Legal Transition Programme EBRD	159.	La art. 23 alin. (3) nu este clar mecanismul de repartizare a cauzelor către un alt mediator identificat de Uniune. Având în vedere că medierea încetează de drept în temeiul alin. 91) lit. h)-j), procesul de mediere începe de la zero și nu este reluat, pentru că reluarea ar presupune o anterioară suspendare a procesului de mediere.	Se acceptă Articolul respectiv a fost modificat, astfel, încât se reglementează cazurile de suspendare de drept a procesului de mediere (a se vedea art. 53 alin. (1) și (4)), cu posibilitatea reluării procesului de mediere.
		160.	La art. 23 alin. (4) ar fi utilă o mențiune privind ținerea materialelor cauzei de mediere și a proceselor-verbale inclusiv în format electronic în Sistemul electronic de gestionare a cauzelor de mediere.	Precizare „Sistemul electronic de gestionare a cauzelor de mediere” face parte din

(4) Mediatorul este obligat să asigure păstrarea procesului-verbal și a materialelor aferente procesului de mediere timp de cel puțin 4 ani de la expirarea datei scadente de executare integrală a tranzacției de mediere, conform unor reguli aprobate de Uniunea Mediatorilor.				Sistemul informațional „Platforma integrată a profesiilor juridice”. Utilizarea acestuia, inclusiv tipurile de documente care vor fi disponibile în cadrul acestuia, este reglementat de alte acte normative.
Articolul 24. Convenția de mediere [...] (4) În alte cazuri decât cele prevăzute la alin. (3), instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, își va declina competența dacă va constata existența unei convenții de mediere. [...]	Curtea Supremă de Justiție	161.	Art. 24 alin. (4) – în mod firesc, declinarea de competență presupune desesizarea unei instanțe în favoarea altei instanțe de judecată, competente să examineze o cerere. La nivel conceptual, declinarea competenței între instanța de judecată și mediator nu poate exista. Mai mult, nu este clară necesitatea introducerii normei respective, or potrivit legii, în cazul în care se constată existența clauzei de mediere, inclusiv inițierea acestui proces, are loc suspendarea obligatorie a procesului. În caz contrar, nu este clară soarta procesului aflat pe rolul instanței.	Se acceptă Alin. (4) a fost exclus (a se vedea art. 54 din proiect). Detaliile despre acțiunile instanței de judecată vor fi detaliate în CPC, odată cu promovarea proiectului de lege de modificare a cadrului normativ conex noii legi cu privire la mediere și statutul mediatorului.
Articolul 25. Medierea în litigiile civile [...] (2) În următoarele tipuri de litigii, părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 14 alin. (6) lit. a), în vederea soluționării următoarelor litigii ale căror valoare nu depășește 50 salarii medii pe economie, fără a se	Curtea Supremă de Justiție	162.	Art. 25 alin. (2) – după cum s-a menționat mai sus, practic majoritatea litigiilor civile pot cădea sub incidența art. 25 alin. (2) din proiect. Intrarea în vigoare a normei propuse, va genera un haos și va afecta negativ accesul la justiție a persoanelor (argument descris la art. 14 alin. (6)).	Nu se acceptă Contrar afirmației că aplicarea acestui articol „ar genera haos și ar afecta accesul la justiție”, această prevedere are scopul de a eficientiza soluționarea litigiilor civile și de a oferi părților alternative viabile la instanțele de judecată. Medierea și alte mecanisme alternative de soluționare a disputelor nu împiedică

lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată : a) încasarea datoriilor; b) repararea prejudiciilor, inclusiv cauzate prin contravenții și infracțiuni; c) partajarea proprietății; e) răspândirea informațiilor false și defăimătoare; f) de executare a contractelor de împrumut, donație, arendă, locațiune, bancare, de leasing și de asigurare; g) procedura de insolvabilitate.				accesul la justiție, ci oferă o etapă preliminară care poate reduce timpul și costurile asociate proceselor judiciare. În plus, implementarea unei astfel de norme nu înseamnă că toate litigiile civile vor fi afectate negativ. Din contră, multe litigii pot fi soluționate mai rapid și mai eficient prin mecanisme alternative, evitând supraaglomerarea instanțelor și întârzierile excesive. Părțile care nu ajung la un acord în această etapă vor avea în continuare posibilitatea de a se adresa instanței, ceea ce demonstrează că dreptul de acces la justiție nu este restricționat, ci completat printr-o etapă care poate fi benefică pentru toți cei implicați.
	Legal Transition Programme EBRD	163.	La art. 25 alin. (2), ar putea fi incluse litigiile dintre asociați și societățile comerciale. De asemenea, ar fi binevenită evaluarea necesității implementării etapizate inclusiv a categoriilor de litigii și includerea acestor etape în art. 63. În formula actuală a art. 63, nu este clar la alin. (1) lit. (b) când totuși intră în vigoare litigiile civile – la 24 de luni de la intrarea legii în vigoare sau imediat și doar litigiile de insolvabilitate ar intra în	Se acceptă parțial Litigiile dintre asociați și societățile comerciale sunt litigii civile. Nu este necesar de a le evidenția ca o categorie distinctă. Art. 62 a fost redactat.

			vigoare peste 24 de luni.	
		164.	În ce privește alin. (2) lit. g), care prevede medierea în procedura de insolvență, nu există o practică uniformă și bine-stabilită în spațiul european de utilizare a medierii în astfel de procedură. De exemplu, medierea în insolvență este pe larg utilizată în SUA și, într-o anumită măsură, în Olanda. În contextul Republicii Moldova, această prevedere ar trebui consultată cu practicienii din domeniul insolvenței, iar mediatorii care ar participa la astfel de medieri să fie instruiți în acest domeniu. Este adevărat că Legea nr. 149 a insolvenței prevede la art. 18 alin. (4) posibilitatea depunerii de către creditor a cererii introductive doar după epuizarea tuturor posibilităților de recuperare a creanței în procedură prealabilă, inclusiv prin intermediul unui proces de mediere, dar proiectul actual vizează utilizarea medierii în diverse etape ale procedurii de insolvență, ceea ce necesită examinarea necesității modificării Legii nr. 149. Având în vedere complexitatea acestor litigii și practica existentă în RM, introducerea unei ședințe obligatorii în astfel de cauze la moment poate fi asociată cu riscuri înalte.	Precizare Legea cu privire la insolvență deja conține prevederi referitoare la mediere. Proiectul nu vine cu prevederi noi în acest sens.
Articolul 26. Medierea în litigiile de familie (1) Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 14 alin. (6) lit. b), în vederea soluționării litigiilor ce rezultă din conflictele dintre soți, foști soți, alți membri de familie sau concubini, privind exercitarea	Curtea Supremă de Justiție	165.	Art. 26 alin. (1) - „Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 14 alin. (6) lit. b), în vederea soluționării litigiilor ce rezultă din conflictele dintre soți, foști soți, alți membri de familie sau concubini, privind exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, întreținerea copiilor și a altor membri ai familiei, inclusiv inapți de muncă, precum și orice alte neînțelegeri dintre aceștia, excepția violenței în familie. ” Cu referire la acest aspect, Curtea Supremă de	Se acceptă

drepturilor și obligațiilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, întreținerea copiilor și a altor membri ai familiei, inclusiv inapți de muncă, precum și orice alte neînțelegeri dintre aceștia, excepția violenței în familie. [...]			Justiție consideră că pentru o clarificare completă a procedurii, aliniatul menționat ar trebui completat, astfel după sintagma „<i>dintre soți</i>” să fie adăugată sintagma „cu excepția divorțului”, având în vedere că organele de stare civilă nu pot accepta executarea tranzacții cu privire la soluționarea litigiului de familie emisă de mediator. În cazul în care aliniatul ar rămâne în forma actuală, ar fi necesar ca legile conexe să fie modificate pentru a asigura o reglementare adecvată a procedurii, astfel încât să nu existe confuzii sau dificultăți în aplicarea acestora în practică.	
Articolul 26. Medierea în litigiile de familie [...] (6) Litigiile care vizează înapoierea copilului în statul reședinței sale obișnuite sau exercitarea dreptului de vizitare a copilului pot fi soluționate în cadrul unui proces de mediere, cu consimțământul și în numele părților, în conformitate cu prevederile Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, întocmită la Haga la 25 octombrie 1980. (7) În conformitate cu alin. (6), la cererea autorității publice centrale din Republica Moldova, Uniunea Mediatorilor furnizează acesteia o listă a mediatorilor	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	166.	La articolul 26 alineatul (6) din proiectul de lege, textul „Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, întocmită la Haga la 25 octombrie 1980” se va substitui cu textul „Legii nr. 292/2024 privind protecția specială a copiilor împotriva deplasării în străinătate sau reținerii ilicite”. Această modificare este necesară, deoarece Legea nr. 292/2024 a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2025 și conține prevederi la articolul 8 care reglementează procedura de mediere în cazurile vizate de articolul 26 alin. (6) din proiectul de lege;	Se acceptă
		167.	Excluderea alineatelor (7) și (8) din articolul 26 din proiectul de lege, deoarece de la avizarea versiunii inițiale a proiectului în iulie 2024 până astăzi, prevederile acestea au fost incluse la articolul 8 din <i>Legea nr. 292/2024 privind protecția specială a copiilor împotriva deplasării în străinătate sau reținerii ilicite</i> . Astfel, pentru a nu dubla normele legale, se impune excluderea alineatelor menționate;	Se acceptă

care au cele mai multe cauze mediate în domeniul protecției copilului și a familiei. (8) Medierea litigiilor prevăzute la alin. (6) are loc într-un termen ce nu depășește 30 de zile de la data încheierii contractului de mediere, dacă părțile nu au stabilit de comun acord alt termen în contractul de mediere.				
Articolul 27. Medierea în litigiile de muncă Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în vedea soluționării următoarelor litigii de muncă: a) litigiile individuale de muncă ce țin de restabilirea la locul de muncă, garanțiile salariale și despăgubirile rezultate din lipsa forțată de la locul de muncă, neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de către una dintre părțile contractului individual de muncă; b) litigiile individuale de muncă privind încheierea, executarea, modificarea, suspendarea, încetarea și nulitatea contractului	Confederația Națională a Sindicatelor	168.	Potrivit art. 27 din proiectul de Lege, <i>părțile se pot adresa în instanța de judecată, doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în vederea soluționării următoarelor litigii de muncă:</i> a) <i>litigiile individuale de muncă ce țin de restabilirea la locul de muncă, garanțiile salariale și despăgubirile rezultate din lipsa forțată de la locul de muncă, neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de către una dintre părțile contractului individual de muncă;</i> b) <i>litigiile individuale de muncă privind încheierea, executarea, modificarea, suspendarea, încetarea și nulitatea contractului individual de muncă;</i> c) <i>conflictele colective de muncă, în cazul în care părțile conflictului nu au ajuns la o înțelegere sau nu sunt de acord cu decizia comisiei de conciliere.</i> Altfel spus, în cazul litigiilor și conflictelor de muncă, părțile acestora sunt puse în condiția de a participa <u>în mod obligatoriu la cel puțin o ședință de mediere</u>, după care se pot adresa în instanța de judecată. Totodată, conform propunerilor din proiectul de Lege, părțile litigiului de muncă sunt obligate să achite și remunerarea mediatorului pentru ședința de mediere realizată până la adresarea în instanță pentru categoriile	Se acceptă Anexa nr. 2 la Legea nr. 213/2023 prevede că se scutesc de taxa de stat în instanțele de judecată: „1.1.1. Persoanele fizice – în acțiunile privind reintegrarea în serviciu, revendicarea sumelor de retribuire a muncii și alte revendicări legate de raporturile de muncă”. În context, a fost completat art. 21 alin. (5) din proiect.

individual de muncă; c) conflictele colective de muncă, în cazul în care părțile conflictului nu au ajuns la o înțelegere sau nu sunt de acord cu decizia comisiei de conciliere.		de litigii sus-menționate, <u>care ar constitui 10 % din salariul minim pe țară, adică, 550 de lei.</u> Or, potrivit alin. (5) al art. 38 din proiectul de Lege, „<i>Remunerarea mediatorului pentru ședința de mediere realizată până la adresarea în instanță pentru categoriile de litigii prevăzute la art. 14 alin. (6) constituie 10 % din salariul minim pe țară. Suma respectivă constituie cheltuieli de judecată, dacă părțile n-au soluționat litigiul prin mediere.</i>”. Analizând, propunerile sus-menționate, prin prisma legislației muncii, înțelegem că acestea sunt incompatibile atât cu normele legale în vigoare, care statuează expres <u>scutirea salariaților de taxa de stat și de cheltuielile de judecată</u>, cât și cu scopul stabilit de legiuitor, în privința asigurării examinării cu celeritate a litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă. Or, potrivit art. 353 din Codul muncii nr. 154/2003, „<i>salariații sau reprezentanții acestora care se adresează în instanțele de judecată cu cereri de soluționare a litigiilor și conflictelor ce decurg din raporturile prevăzute la art.348 (inclusiv pentru a ataca hotărârile și deciziile judecătorești privind litigiile și conflictele vizate) sunt scutiți de plata cheltuielilor judiciare (a taxei de stat și a cheltuielilor legate de judecarea pricinii)</i>”. În aceeași timp, dispoziția alin. (4) al art. 355 din aceeași cod, dispune că „<i>instanța de judecată va examina cererea de soluționare a litigiului individual de muncă în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia și va emite o hotărâre cu drept de atac conform Codului de procedură civilă</i>”. În altă ordine de idei, vom specifica faptul că potrivit rapoartelor anuale de activitate, publicate de Consiliul de Mediere privitor la soluționarea litigiilor individuale de muncă pe calea medierii, constatăm nu	
---	--	---	--

		doar numărul scăzut de adresări și litigii soluționate prin mediere, ci și înregistrarea unui regres în privința acestora (<i>a se vedea tabelul de mai jos</i>). <table><tr><th colspan="3">Numărul litigiilor de muncă soluționate prin mediere în perioada 2019-2024, conform rapoartelor anuale de activitate, publicate de Consiliul de Mediere</th></tr><tr><th>Anul</th><th>Nr. de adresări</th><th>Nr. de cazuri soluționate</th></tr><tr><td>2019</td><td>23</td><td>21</td></tr><tr><td>2020</td><td>3</td><td>3</td></tr><tr><td>2021</td><td>8</td><td>3</td></tr><tr><td>2022</td><td>15</td><td>6</td></tr><tr><td>2023</td><td>5</td><td>5</td></tr><tr><td>2024</td><td>9</td><td>2</td></tr></table> Având în vedere situația reală a soluționării litigiilor de muncă prin mediere, care indirect demonstrează nivelul scăzut al cunoștințelor mediatorilor în domeniul muncii, înțelegem că impunerea părților la mediere, înaintea adresării în instanța de judecată, nu va avea ca rezultat celeritatea soluționării litigiilor/conflictelor de muncă, dar dimpotrivă. În contextul celor expuse, precum și reiterând aspectele de incompatibilitate ale art. 27 și 38 din proiectul de Lege avizat cu normele legale în vigoare ale Codului muncii, <u>sindicatul nu susține</u>, propunerile care prevăd obligativitatea medierii litigiilor individuale și conflictelor colective de muncă până la adresarea în instanța de judecată și a achitării remunerării pentru ședința de mediere obligatorie. În acest sens, pentru litigiile individuale și conflictele colective de muncă, propunem păstrarea caracterului benevol al normelor legale în vigoare în privința soluționării acestora pe calea medierii (<i>a se</i>	Numărul litigiilor de muncă soluționate prin mediere în perioada 2019-2024, conform rapoartelor anuale de activitate, publicate de Consiliul de Mediere			Anul	Nr. de adresări	Nr. de cazuri soluționate	2019	23	21	2020	3	3	2021	8	3	2022	15	6	2023	5	5	2024	9	2	
Numărul litigiilor de muncă soluționate prin mediere în perioada 2019-2024, conform rapoartelor anuale de activitate, publicate de Consiliul de Mediere																											
Anul	Nr. de adresări	Nr. de cazuri soluționate																									
2019	23	21																									
2020	3	3																									
2021	8	3																									
2022	15	6																									
2023	5	5																									
2024	9	2																									

			<i>vedea art. 29 din Legea cu privire la mediere nr. 137/2015).</i>	
Articolul 28. Medierea în litigiile cu element de extraneitate [...] (4) Tranzacțiile de mediere încheiate în litigiile civile și comerciale, se confirmă de arbitraj, dacă examinarea litigiului soluționat prin tranzacție este de competența arbitrajului internațional, conform clauzei arbitrale inserate în contract, sau prin acordul dintre părți. Aceste reguli se aplică în mod corespunzător atât litigiilor aflate pe rol, cât și procedurii de confirmare a tranzacțiilor de mediere încheiate nemijlocit de către părți, pentru a preveni un proces ce poate să înceapă și se desfășoară conform regulilor de procedură arbitrală.	Curtea de Arbitraj Comercial Internațional	169.	Articolul 28 Medierea în litigiile cu element de extraneitate alineatul (4) prevede că: „Tranzacțiile de mediere încheiate în litigiile civile și comerciale, se confirmă de arbitraj, dacă examinarea litigiului soluționat prin tranzacție este de competența arbitrajului internațional, conform clauzei arbitrale inserate în contract, sau prin acordul dintre părți. Aceste reguli se aplică în mod corespunzător atât litigiilor aflate pe rol, cât și procedurii de confirmare a tranzacțiilor de mediere încheiate nemijlocit de către părți, pentru a preveni un proces ce poate să înceapă și se desfășoară conform regulilor de procedură arbitrală.”. Ar fi recomandabil de indicat care anume instituție permanentă de arbitraj și a cărei țări va avea competență de a confirma Tranzacția de mediere.	Nu se acceptă Un contraargument la această observație este că articolul 28 alin. (4) (a se vedea actualul art. 58 (4) din proiect) oferă deja un cadru general aplicabil confirmării tranzacțiilor de mediere în litigiile cu element de extraneitate, fără a fi necesară indicarea unei instituții de arbitraj specifice sau a unei jurisdicții prestabilite. Flexibilitatea acestei reglementări permite părților să opteze pentru o instituție de arbitraj potrivită cazului lor, în funcție de clauza arbitrală din contract sau de un acord ulterior. Menționarea unei anumite instituții de arbitraj ar putea fi restrictivă și inutilă, având în vedere că părțile implicate în astfel de litigii internaționale au nevoi și interese diferite. În plus, normele de arbitraj internațional variază de la o jurisdicție la alta, iar alegerea unei instituții specifice ar putea crea dificultăți în aplicarea

Articolul 29. Generalități privind medierea în cauzele penale și contravenționale [...] (4) Dacă la medierea în cauzele penale una dintre părți este minor, participarea reprezentantului legal, pedagogului și/sau psihologului este obligatorie. În cazul în care o parte este o persoană iresponsabilă, medierea se va desfășura ținându-se cont de prevederile art. 77 și art. 276 alin. (6) din Codul de procedură penală.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	170.	La articolul 29 alineatul (4) din proiectul de lege, textul „Dacă la medierea în cauzele penale una dintre părți este minor, participarea reprezentantului legal, pedagogului și/sau psihologului este obligatorie” se va substitui cu textul „Dacă la medierea în cauzele penale una dintre părți este copil, participarea reprezentantului legal, precum și a pedagogului și/sau a psihologului este obligatorie”. Această substituie este necesară pentru a asigura participarea reprezentantului legal în toate medierile în cauzele penale. Or, formularea din proiectul de lege este susceptibilă a fi interpretată că în cauzele penale în care una din părți este copil, participarea reprezentantului legal la mediere poate să nu fie obligatorie în cazul participării pedagogului sau a psihologului; Pe tot parcursul textului proiectului de lege vizat este necesar de respectat cerințele de tehnoredactare și gramaticale.	prevederilor în practică. Nu se acceptă Formularea actuală a articolului respectiv (a se vedea art. 59 (5) din proiectul de lege) deja prevede clar obligativitatea prezenței unui adult responsabil (reprezentant legal, pedagog și/sau psiholog) atunci când o parte în medierea penală este minoră. Aceasta asigură protecția intereselor copilului fără a impune o rigiditate excesivă asupra procedurii de mediere. Înlocuirea termenului „minor” cu „copil” nu aduce un beneficiu semnificativ, deoarece termenul „minor” este deja utilizat în legislația penală și civilă pentru a desemna persoanele sub 18 ani. Subliniem că art. 6 pct. 47) din CPP prevede expres că „<i>persoană minoră</i> – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani”. De asemenea, conform Convenției ONU privind Drepturile Copilului, termenul „copil” desemnează orice persoană
---	---	-------------	---	---

				cu vârsta sub 18 ani, cu excepția cazului în care legislația națională prevede o vârstă mai mică pentru atingerea majoratului. Acest termen este folosit mai ales în legislația privind protecția drepturilor copilului și asistența socială. În cazul „minorului” – este un concept juridic mai larg, folosit în legislația civilă și penală, desemnând orice persoană care nu a împlinit vârsta majoratului (de obicei 18 ani). În unele situații juridice, un minor poate avea capacitate de exercițiu restrânsă sau poate deveni major înainte de 18 ani, prin căsătorie sau emancipare.
Articolul 32. Dobândirea calității de mediator [...] (2) Nu se consideră că are reputație ireproșabilă persoana care: a) a fost condamnată pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave săvârșite cu intenție, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale, sau are antecedente penale pentru comiterea altor infracțiuni, ori are interdicții	Legal Transition Programme EBRD	171.	Art. 32 alin. (2) lit. c) poate crea confuzii, pentru că nu este clar cine și cum verifică la dobândirea calității de mediator faptul că un candidat are un comportament incompatibil sau desfășoară o activitatea incompatibilă cu normele de etică ale profesiei de mediator. Dacă se optează pentru păstrarea acestei prevederi, Comisia de etică din cadrul Uniunii Mediatorilor ar trebui să elaboreze ghiduri, note explicative cu privire la această cerință.	Se acceptă Codul de etică urmează a fi aprobat de Adunarea Generală a mediatorilor. Licența de mediator se eliberează de Ministerul Justiției. Astfel, până la eliberarea/refuzul eliberării licenței, verificarea întrunirii condițiilor respective este efectuată de Ministerul Justiției.

aplicate pentru comiterea acestora; b) a fost exclusă dintr-o profesie conexă justiției sau din funcția de judecător, ori din organele de drept, urmare a comiterii unor abateri disciplinare sau în urma încălcărilor normelor deontologice; c) are un comportament incompatibil sau desfășoară o activitate incompatibilă cu normele de etică ale profesiei de mediator.				
Articolul 33. Formarea inițială și continuă a mediatorilor [...] (3) Formatorii și furnizorii de formare inițială și continuă a mediatorilor se acreditează odată la fiecare 5 ani de către Uniunea Mediatorilor. Regulamentul de acreditare a formatorilor și furnizorilor de formare inițială și continuă a mediatorilor este aprobat de Ministerul Justiției, după consultarea cu Uniunea Mediatorilor.	Legal Transition Programme EBRD	172.	Pentru ca reforma să aibă succes, publicul trebuie să-i vadă pe mediatori ca fiind bine pregătiți să ofere servicii de înaltă calitate. Rigorile față de furnizorii de formare inițială și continuă trebuie să fie mult mai ridicate. Furnizorii de formare ar trebui să fie supuși unor verificări pentru a constata dacă instruirile urmează un curriculum aprobat, că grupul de formatori propuși este cel care de facto oferă cursurile și că performanța furnizorilor lor este monitorizată în mod continuu, inclusiv prin realizarea de evaluări ad-hoc, verificarea feedback-ului de la participanții la curs și verificarea ratei de promovare a absolvenților care se înregistrează pentru examen.	Se acceptă Calitatea de furnizor de formare nu se obține pe termen nelimitat. Proiectul propune acreditarea furnizorilor de formare o dată la 5 ani, ceea ce presupune „verificarea activității acestora”. Detaliile despre procesul de acreditare urmează a fi stabilite în regulamentul aprobat de Uniunea Mediatorilor. Totodată, pentru a asigura o verificare mai riguroasă, articolul respectiv a fost completat cu un alineat nou, dedicat verificărilor (a se vedea art.

				14 alin. (4) din proiect).
		173.	Termenul de 5 ani din art. 33 alin. (3) pare a fi destul de mare. În condițiile în care este necesară e evaluare mai strictă a calității formărilor și formatorilor, acest termen ar putea fi redus. Regulamentul de acreditare ar trebui să conțină și prevederi privind obligația de a raporta Uniunii mediatorilor cu privire la instruirile efectuate, verificările pe care Uniunea le-ar putea efectua în perioada de acreditare, precum și faptul că Uniunea examinează plângerile depuse împotriva furnizorilor cu privire la calitatea instruirilor oferite.	Precizare La elaborarea actelor normative subordonate legii se va ține cont de aceste recomandări.
Articolul 35. Licența pentru desfășurarea activității de mediator [...] (7) Cetățeanul străin sau apatridul poate dobândi statut de mediator în Republica Moldova dacă corespunde cerințelor prevăzute la art. 32. [...]	Camera Notarială	174.	Cu referire la conținutul prevederilor art.35 alin.(7), autorul proiectului indică că: <i>Cetățeanul străin sau apatridul poate dobândi statut de mediator în Republica Moldova dacă corespunde cerințelor prevăzute la art.32.</i> Respectiv, art.32 are următorul conținut: <i>Articolul 32. Dobândirea calității de mediator</i> <i>(1) Profesia de mediator este de interes public. Activitatea de mediator este de liber-profesionist și nu poate fi raportată la activitatea de întreprinzător.</i> <i>(2) Calitatea de mediator poate fi dobândită de persoana fizică care întrunește următoarele condiții:</i> <i>a) nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciare;</i> <i>b) deține diplomă de studii superioare de licență;</i> <i>c) a absolvit cursurile de formare inițială a mediatorilor;</i> <i>d) a susținut examenul de calificare în profesia de mediator;</i> <i>e) este aptă din punct de vedere medical, pentru exercitarea profesiei de mediator;</i> <i>f) are o reputație ireproșabilă;</i> <i>(2) Nu se consideră că are reputație ireproșabilă persoana care:</i> <i>a) a fost condamnată pentru infracțiuni grave,</i>	Se acceptă Prevederile cu referire la dreptul cetățenilor străini sau apatrizi de a dobândi statutul de mediator au fost excluse din proiect.

			<i>deosebit de grave, excepțional de grave săvârșite cu intenție, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale, sau are antecedente penale pentru comiterea altor infracțiuni, ori are interdicții aplicate pentru comiterea acestora;</i> <i>b) a fost exclusă dintr-o profesie conexă justiției sau din funcția de judecător, ori din organele de drept, urmare a comiterii unor abateri disciplinare sau în urma încălcărilor normelor deontologice;</i> <i>c) are un comportament incompatibil sau desfășoară o activitate incompatibilă cu normele de etică ale profesiei de mediator.</i> În acest context, organului profesional al notarilor nu îi este clar mecanismul de verificare a reputației ireproșabile a unu cetățean străin sau apartid. Mai mult ca atât, în art.36 al proiectului autorul oferă prin lege dreptul mediatorului să dețină acces la registrele de stat, care facilitează activitatea acesteia, fapt ce prezintă risc enorm din punct de vedere statal, or un cetățean străin nu poate beneficia de acces la date cu astfel de caracter. Prin urmare, Camera Notarială propune de a revizui cerințele față de persoana, care poate obține licența pentru desfășurarea activității de mediator.	
Articolul 37. Obligațiile mediatorului Mediatorul este obligat: a) să acționeze cu profesionalism, promptitudine, diligență și bună-credință, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, bunele moravuri și normele de etică profesională; b) să asigure prezența sa la birou pe parcursul a cel	Legal Transition Programme EBRD	175.	Art. 37 ar putea fi completat cu obligația de a înregistra cauzele de mediere și ține arhiva electronică a cauzelor în Sistemul de gestionare a cauzelor de mediere, cu respectarea cerințelor de securitate și confidențialitate.	Precizare Modul de utilizare de către mediatori a Sistemului informațional „Platforma integrată a profesiilor juridice”, inclusiv tipurile de documente care vor fi disponibile în cadrul acestuia, este reglementat de alte acte normative.

puțin 20 de ore pe săptămână și să afișeze programul său de lucru la sediul biroului; c) să notifice Ministerul Justiției și Uniunea Mediatorilor despre locul desfășurării activității și despre modificarea sediului biroului, retragerii sau asocierii la o organizație de mediere; d) să țină arhivă și registre proprii, precum și să asigure evidența financiar-contabilă a plăților încasate; e) să participe anual la cursuri de formare continuă cu o durată de cel puțin 20 de ore academice și să prezinte Uniunii Mediatorilor dovada instruirilor efectuate la finele fiecărui an. Instruirea continuă nu este obligatorie pentru mediatorii - formatori, pe perioada acreditată; f) să achite contribuțiile la bugetul Uniunii Mediatorilor; să îndeplinească alte obligații prevăzute de prezenta lege, de statutul Uniunii Mediatorilor și Codului de etică al mediatorului.				
Articolul 39. Formele de organizare a activității de mediator	Legal Transition Programme	176.	Formularea actuală a art. 39 și 40 creează impresia că cerințele privind evaluarea și controlul calității procesului de mediere este mult mai riguros controlat în	Se acceptă A se vedea art. 20 lit. e).

[...] Articolul 40. Organizația de mediere [...]	EBRD		cazul organizațiilor de mediere decât în cazul unui birou de mediere cu mai mulți asociați. Concentrarea mediatorilor în cadrul Centrelor de mediere a fost unul dintre factorii principali care au dus la succesul reformei în Italia. Prin obligarea mediatorilor de a face parte la un anumit Centru, s-a asigurat un control mai bun al calității serviciilor de mediere prin adoptarea regulilor interne, obligațiilor de raportare către Minister, exigențelor impuse față de membrii Centrelor, inclusiv obligativitatea asigurării de răspundere civilă profesională. Pentru mai multe detalii cu privire la regulile impuse formelor de organizare a mediatorilor în Italia, recomandăm consultarea Decretului Ministerial nr. 180/2010 (MD 180/2010) de reglementare a acreditării furnizorilor de mediere, a mediatorilor și stabilirea taxelor de mediere https://mediatorsbeyondborders.org/wp-content/uploads/2017/09/The-Italian-Mediation-Law.pdf. Adițional, indiferent de forma de organizare, mediatorii trebuie obligați să furnizeze date statistice depersonalizate pentru a asigura transparența și menținerea reputației profesionale, precum și pentru a ajuta Uniunea și Ministerul Justiției în formularea politicilor publice în domeniu. În contextul reformei propuse, acest lucru este imperativ pentru a putea vedea impactul reformei și a face ajustările necesare după perioada de pilotare.	
Articolul 41. Suspendarea și reluarea activității de mediator (1) Activitatea mediatorului se suspendă în următoarele cazuri: [...]	Legal Transition Programme EBRD	177.	La art. 41 alin. (1) lit. b) se recomandă includerea unui termen maxim pentru suspendare. Nu este clar cum suspendarea poate avea loc pe o perioadă nedeterminată, având în vedere că e necesară existența circumstanțelor care au dus la suspendarea, iar odată ce ele dispar, activitatea trebuie reluată. Mai mult decât atât, reluarea activității după un termen prea mare de suspendare ar	Se acceptă parțial Suspendarea „pentru o perioadă nedeterminată” are loc atunci când mediatorul se angajează pentru o perioadă nedeterminată într-o funcție incompatibilă cu

b) la cererea scrisă a mediatorului, pentru un termen nelimitat dacă acesta nu a indicat un anumit termen; [...]			trebui să fie condiționată de efectuarea unor instruirii pentru a asigura calitatea serviciilor mediatorului.	activitatea de mediator. Proiectul a fost completat cu obligația de a urma cursuri de formare, dacă activitatea a fost suspendată pentru o perioadă mai mare de 2 ani(art. 24 alin. (8) din proiect).
Articolul 42. Încetarea activității mediatorului (1) Activitatea mediatorului încetează: a) la cerere; b) în caz de neremediere în termen de 1 lună a situației de incompatibilitate cu activitatea de mediator; c) în cazul expirării termenului stabilit la art. 41 alin. (1) lit. g), dacă mediatorul suspendat nu a achitat contribuțiile la bugetul Uniunii Mediatorului; d) în cazul aplicării sancțiunii disciplinare de retragere a licenței pentru desfășurarea activității de mediator; e) în cazul neîntinerii condițiilor prevăzute art. 32 alin. (2); f) în cazul condamnării printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă pentru săvârșirea	Cabinetul Individual al Mediatorului „Victor Cojocar”	178.	De introdus un nou alineat ”(8) La inițierea procedurii de încetare a activității mediatorului conform lit. a) - f) al alin. (1) al prezentului articol, mediatorul va prezenta Uniunii Mediatorilor sau Ministerului Justiției, după caz, actele care confirmă lipsa obligațiilor față de SFS, CNAS și CNAM” Pentru a exclude radierea entității înainte de a soluționa aspectele/obligațiile biroului legate de fisc, CNAM și CNAS	Nu se acceptă În timp ce scopul de a asigura că mediatorii își îndeplinesc obligațiile fiscale și sociale este legitim, propunerea de a cere documente suplimentare pentru încetarea activității riscă să creeze întârzierea procesului de radiere și costuri administrative suplimentare pentru mediatori. Ar fi mai eficient să se aplice măsuri mai puțin intruzive și să se asigure transparența în procesul de verificare a îndeplinirii obligațiilor fiscale prin mecanisme deja existente.

unei infracțiuni cu intenție; g) în caz de deces. [...] (7) Ordinul ministrului justiției privind suspendarea, reluarea și încetarea activității de mediere se publică în Registrul de stat al actelor juridice al Republicii Moldova și se aduce la cunoștința mediatorului, utilizându-se datele de contact din Registrul de stat al mediatorilor.				
Secțiunea 5. Răspunderea disciplinară Articolul 43. Răspunderea disciplinară [...] Articolul 50. Sancțiunile disciplinare [...]	Camera Notarială	179.	La fel, autorul proiectului propune includerea în proiect în Capitolul IV a Secțiunii 5 cu denumirea “Răspundere disciplinară”, care cuprinde articolele 43-50. Deoarece la art.44 alin.(13) se regăsește prevederea, prin care Comisia de disciplină a mediatorilor își desfășoară activitatea în baza Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comisiei de disciplină a mediatorilor, aprobat de Ministerul Justiției, după consultarea Uniunii Mediatorilor, secțiunea menționată urmează să se regăsească în Regulamentul indicat, astfel, Camera Notarială recomandă autorului proiectului de a exclude articolele 43-50 din proiectul examinat.	Nu se acceptă Prevederile legale referitoare la răspunderea disciplinară a mediatorilor și activitatea Comisiei de disciplină nu se pot regăsi într-un regulament, deoarece un regulament este un act normativ secundar rolul căruia este de a detalia și de a reglementa proceduri sau norme deja stabilite prin lege. Legea constituie fundamentul oricărei reglementări, în special a drepturilor și obligațiilor, iar atribuțiile și responsabilitățile comisiei de disciplină, precum și mecanismele de sancționare, trebuie să fie stabilite la

				nivelul unei legi pentru a asigura claritatea, stabilitatea și aplicabilitatea uniformă a acestora. În primul rând, răspunderea disciplinară este un domeniu care implică garantarea respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor și o procedură transparentă și echitabilă. Astfel, pentru a fi în conformitate cu principiile statului de drept, reglementările privind răspunderea disciplinară trebuie să fie stabilite într-un act legislativ care să asigure protecția celor implicați, fără a lăsa loc de interpretări sau abuzuri. În al doilea rând, activitatea Comisiei de disciplină trebuie reglementată prin lege pentru a garanta un cadru legal stabil, accesibil și previzibil. Dacă aceste prevederi ar fi incluse într-un regulament, s-ar putea ajunge la o reglementare mai puțin transparentă și mai ușor de modificat, deoarece reglementările
--	--	--	--	--

				secundare pot fi schimbate mai ușor decât cele legale. Astfel, un astfel de mecanism ar putea deveni vulnerabil în fața modificărilor ad-hoc și nu ar mai putea asigura protecția corespunzătoare a mediatorilor sau a celor care beneficiază de serviciile acestora. În concluzie, regulamentul trebuie să se limiteze la a detalia procedurile și aspectele tehnice ale implementării acestor reglementări.
Articolul 59. Comisia de etică (1) Comisia de etică este un organ independent, instituit în scopul examinării cazurilor de încălcare a Codului de etică al mediatorului și constatării abaterilor de la etica profesională. (2) Comisia de etică este formată din 5 membri aleși de către Adunarea Generală a Mediatorilor. Mandatul membrilor Comisiei de etică este de 4 ani. (3) Dacă, în termen de 30 de zile de la data expirării mandatului membrului	Camera Notarială	180.	La fel, atragem atenția că la art.59 din proiect, a fost comisă o eroare tehnică prin comasarea textului cu referire la două comisii, și anume Comisia de etică și Comisia de licențiere, astfel urmează să fie revizuit conținutul articolului cu renumerotarea articolelor și aducerea în concordanță conform scopului urmărit. Marcăm că, în conformitate cu prevederile art.54 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, <i>conținutul proiectului se va expune într-un limbaj simplu, clar, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație</i>. Astfel, pe parcursul textului proiectului s-au identificat un șir de omisiuni, spre exemplu: litere în plus (art.51 alin.(1), cuvinte lipite (art.45 alin.(4), semne de punctuație în plus (art.44 alin.(7), etc... În acest sens, Camera Notarilă recomandă revizuirea textului proiectului, cu înlăturarea tuturor erorilor, care pe final, să corespundă regulilor	Se acceptă Textul proiectului a fost revăzut în contextul eliminării erorilor tehnice. Cu referire la propunerea includerii în proiect a modalității de participare la procedurile de mediere prin intermediul mijloacelor de comunicare electronică, menționăm că astfel de prevederi se regăsesc la art. 49 și 31 din proiect.

Comisiei de etică sau de la data încetării mandatului acestuia din diferite motive, nu a fost ales un nou membru al Comisiei de etică, acesta este numit de către ministrul justiției. (4) Calitatea de membru al Comisiei de etică este incompatibilă cu calitatea de membru în Comisia de licențiere, în Comisia de disciplină, în Comisia de cenzori și în Consiliul Uniunii Mediatorilor.			gramaticale stabilite de legiuitor. Totodată, potrivit pct.9 din Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008, prezenta directivă nu ar trebui să împiedice în niciun fel folosirea tehnologiilor moderne de comunicare în cadrul procedurii de mediere. Astfel, Camera Notarială propune să fie examinată posibilitatea includerii în proiect a modalității de participare la procedurile de mediere prin intermediul mijloacelor de comunicare electronică.	
(5) Ședințele Comisiei de etică se consideră deliberative dacă la ele participă cel puțin 3 membri. Hotărârile Comisiei de etică se adoptă cu votul a cel puțin 3 membri. (6) În urma examinării cazurilor de încălcare a Codului de etică al mediatorului, Comisia de etică adoptă o hotărâre motivată privind: a) stabilirea comiterii încălcării Codului de etică și recomandarea modului de ameliorare a comportamentului; b) sesizarea Comisiei de disciplină referitor la abaterea disciplinară depistată;	Legal Transition Programme EBRD	181.	În ce privește art. 44 și art. 59 divizează scopurile Comisiei de disciplină și a Comisiei de etică. Pentru informare, nu există standarde care ar impune existența a două comisii separate. De exemplu, Manualul CEPEJ recomandă următoarele: <i>”Legiuitorii naționali sunt, de asemenea, încurajați să creeze organe disciplinare, care ar putea aplica sancțiuni disciplinare pentru abateri profesionale, de exemplu, încălcarea prevederilor unui cod de conduită sau neîndeplinirea atribuțiilor lor, cum ar fi neutralitatea sau imparțialitatea. Acest lucru ar putea, de asemenea, să îmbunătățească calitatea medierilor și să împiedice mediatorii, care nu sunt apți să își îndeplinească funcția, să medieze. (...) Organele de disciplină ar putea fi înființate separat sau ca parte a autorității sau organismului responsabil cu administrarea listei. Este esențial să se asigure că deciziile organului disciplinar pot fi atacate la o autoritate superioară sau la o instanță.”</i> În Georgia, în cadrul Asociației mediatorilor există o singură Comisie de etică formată din 9 membri aleși de Adunarea Generală pentru 4 ani și care s ocupă de procedurile disciplinare și aplicarea sancțiunilor. De menționat, plîngerile pot fi depuse inclusiv online, utilizând un formular stabilit de către Asociație. Scopul	Precizare S-a optat pentru crearea a două comisii separate: Comisia de etică, în cadrul Uniunii Mediatorilor și Comisia de disciplină, pe lângă Ministerul Justiției. Acest mod de organizare va asigura gestiunea eficientă a profesiei de mediator.

c) lipsa încălcărilor Codului de etică în acțiunile mediatorului. (7) Hotărârile Comisiei de etică se publică pe pagina web oficială a Uniunii Mediatorilor, în termen de 3 zile lucrătoare de la adoptare.			Comisiei este de a proteja profesia, ridica standardele profesionale, preveni încălcările, asigurare a procedurii echitabile pentru mediatori în cadrul procedurii disciplinar epentur a spori încrederea publică în profesie. În Asociația Federală a Mediatorilor din Austria, de exemplu, Comisia juridică este cea care se ocupă atât de aspecte informare cât și examinarea plângerilor. În Estonia, Asociația Mediatorilor are o Comisie pentru conduită profesională formată din 3 membri care examinează inclusiv plângerile privind abaterile profesionale.	
Articolul 63. Dispoziții finale Articolul 64. Dispoziții tranzitorii	Legal Transition Programme EBRD	182.	În sfârșit, un aspect adițional dar extrem de important care ar putea fi inclus în proiectul de Lege și supus discuțiilor în cadrul grupului de lucru ține de instituirea unor reguli privind asigurarea de raspundere civilă profesională a mediatorilor.	Se acceptă. A fost completat art. 19 lit. h) și art. 35 lit. o).
		183.	Proiectul oferă o perioadă tranzitorie ceea ce e absolut corect și necesar. Totuși, este nevoie de un termen mai mare (cel puțin un an) pentru implementarea integrală a reformei instituționale înainte de intrarea în vigoare a normelor privind ședința obligatorie. Acest termen ar permite și dezvoltarea unei practici suficiente în comisiilor din cadrul Uniunii mediatorilor, în special celor în domeniul disciplinei și eticii profesionale, al căror rol și nivel de încredere a publicului vor fi cruciale pentru reformă. Deși partenerii și donatorii ar putea sprijini creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la viitoarea reformă, un an ar putea fi insuficient pentru a forma suficienți mediatori, avocați și judecători. Având în vedere că în prezent există mai puțin de 100 de mediatori activi în registru și regiuni întregi sunt fără mediatori. Este nevoie de o analiză profundă a nevoilor de formare inițială și,	Precizare Proiectul propune ca prevederile ce țin de „prima ședință de mediere, care trebuie realizată în litigiile de muncă și familie” să intre în vigoare peste 12 luni. Pentru litigiile civile este stabilit un termen mai mare. Aceste termene sunt suficiente pentru a demara activitatea Uniunii mediatorilor și cea a comisiilor din domeniu.

			eventual continuă, cu termen de implementare fezabil. În Italia, de exemplu, a introducerea ultimei reforme adoptate acum 2 ani, toți mediatorii au fost obligați să participe la un curs unic de 10 ore, axat în mod special pe aceste reformele din 2023. La Art. 63 se recomandă includerea unui termen mai mare pentru elaborarea și adoptarea actelor necesare implementării reformei. Pe lângă regulamentele comisiilor din cadrul uniunii, actele ce trebuie dezvoltate de către Uniunea mediatorilor includ, de exemplu, Cerințe minime față de contractul de mediere, Regulamentul de păstrare a arhivei. Model de proces-verbal de încetare a procedurii de mediere, Standarde de formare inițială și continuă, Condiții de publicitate a profesiei etc. De asemenea, se recomandă ca intrarea în vigoare a prevederilor ce țin de ședința obligatorie înainte de adresarea în instanță să aibă loc după ce Uniunea și organele acesteia au fost formate și au dezvoltat cel puțin o practică de lucru. După cum s-a menționat anterior, ședința obligatorie ar trebui să fie inclusă inițiat pentru mai puține tipuri de litigii și pentru o perioadă fixă, de exemplu de 3-4 ani. Esențială în acest sens va fi colectarea de date în baza cărora să fie evaluat impactul reformei. După 1-2 ani, în baza datelor acumulate din Platforma Integrată a Profesiilor Juridice (Sistemul de gestiune a cauzelor de mediere) și PIGD, precum și interviurilor cu beneficiarii reformei, formularelor de feedback, recomandărilor și observațiilor făcute de aceștia, să fie decisă încetarea, continuare sau extinderea acestor prevederi și altor litigii relevante.	
EXPERTIZA ANTICORUPȚIE				
Art.22 potrivit proiectului de lege Articolul 22. Executarea	CNA	184.	Obiecții: Conform normei analizate, fiecare parte a litigiului este obligată să fie reprezentată de un avocat în cadrul	Precizare Prevederea respectivă (a se vedea art. 52 alin. (3) din

tranzacției de mediere [...] (3) Tranzacția de mediere, cu excepția celei încheiate pentru soluționarea unui conflict ce se referă la dreptul translativ de proprietate asupra unui bun imobil, este investită cu formulă executorie <u>dacă fiecare parte a litigiului este reprezentată de avocat în procesul de mediere</u> și tranzacția este semnată de mediator, de fiecare parte și de avocatul fiecărei părți.			procesului de mediere, această cerință fiind considerată de proiect esențială pentru ca tranzacția de împăcare să fie investită cu formulă executorie. Astfel, deși, prezența avocaților este, în multe cazuri, o condiție necesară pentru ca un acord să fie considerat suficient de sigur și informat pentru a putea fi executat silit, asigurând un echilibru între protecția părților și accesul la mediere, totuși, introducerea unui caracter obligatoriu în acest context ar putea duce la o formalizare excesivă a procesului de mediere. Or, procesul de mediere ar trebui să fie adaptabil, oferind părților opțiunea de a alege dacă vor sau nu să fie asistate de avocați. Există riscul ca obligația de reprezentare să fie utilizată în mod abuziv, rezultând astfel o creștere artificială a cheltuielilor de mediere. În plus, cerința de a fi reprezentat de un avocat contravine art. 19 alin. (7) al proiectului de lege, care stipulează că părțile au libertatea de a alege dacă doresc sau nu asistența unui avocat. Conform acestei reglementări, <i>"Pe parcursul procesului de mediere, părțile pot fi asistate de avocați, traducători și/sau interpreți, precum și de specialiști în domeniul respectiv."</i> Respectiv, părțile ar trebui să aibă libertatea de a decide dacă doresc să fie reprezentate de un avocat în timpul medierii. Dacă ambele părți sunt de acord și consideră că pot ajunge la o înțelegere fără ajutor juridic, impunerea unui avocat ar putea fi interpretată ca o intervenție nejustificată în libertatea lor. Recomandări: Reconsiderarea prevederilor analizate supra.	proiect) nu obligă părțile să fie asistate de avocați în procesul de mediere. Regula generală este cea din art. 49 alin. (7) – libertatea de a decide referitor la oportunitatea unui avocat. Art. 52 alin. (3) reglementează condițiile în care tranzacția de mediere se investește cu formulă executorie, fără a fi necesară implicarea unui notar sau confirmarea acesteia de către instanță: – ambele părți au fost reprezentate de avocați, – tranzacția este semnată de mediator, de fiecare parte și de avocatul fiecărei părți; – conflictul nu se referă la dreptul translativ de proprietate asupra unui bun imobil.
Art.30 alin.(2) potrivit proiectului de lege Articolul 30. Informația oferită mediatorului în cauzele	CNA	185.	Obiecții: Norma analizată reglementează ambiguu răspunderea mediatorului pentru divulgarea informației puse la dispoziția lui la etapa de urmărire penală sau de judecare	Nu se acceptă Răspunderea disciplinară a mediatorului este reglementată în

penale și contravenționale [...] (2) Mediatorul poartă răspundere, <u>în condițiile legii</u>, pentru divulgarea informației puse la dispoziția lui la etapa de urmărire penală sau de judecare a cauzei penale ori de judecare a cauzei contravenționale.			a cauzei penale ori de judecare a cauzei contravenționale, nefiind clar în ce constă aceasta, presupune sau nu tragerea la răspundere și sancționarea acestora. Cu alte cuvinte, autorul omite să menționeze forma de răspundere: civilă, contravențională sau penală. În acest sens, norma precitată conține trimiteri defectuoase, fiind utilizată expresia „<i>în condițiile legii</i>”, fapt ce afectează coerența și predictibilitatea normei. Totodată, este dificil de stabilit prevederile concrete la care se face referire, din conținutul legii sau altor acte normative. Art.55 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative prevede că, „<i>În cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ sau element structural, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la norma juridică relevantă fără a se preciza că aceasta face parte din același act normativ sau element structural, cu excepția cazurilor în care această precizare este necesară pentru a exclude orice echivoc.</i>” Lipsa reglementărilor clare privind forma de răspundere transformă prevederile instituite de proiect într-o formalitate, adică acestea nu vor produce efecte juridice. Recomandări: Recomandăm substituirea textului „<i>în condițiile legii</i>” prin stabilirea expresă a formei de răspundere (contravențională sau penală ori civilă).	perzentul proiect de lege. Răspunderea penală pentru încălcarea confidențialității urmăririi penale este reglementată de art. 315 Codul penal. Răspunderea civilă pentru prejudiciul material/moral cauzat este reglementată de Codul civil. Utilizarea expresiei generale „<i>în condițiile legii</i>” presupune că pentru fiecare tip de răspundere, în dependență de caz, se va aplica legislația corespunzătoare domeniului respectiv. Drept urmare, nu este necesar de a substitui expresia respectivă cu trimiteri la articole exprese din alte acte normative.
Art.50 alin.(2) potrivit proiectului de lege Articolul 50. Sancțiunile disciplinare [...] (2) Sancțiunile prevăzute la alin. (1) lit. a) și b) se execută	CNA	186.	Obiecții: Formula propusă va crea ambiguități în ceea ce privește termenul de executare a sancțiunilor de avertisment și mustrare. Pe de o parte, norma indică faptul că acest termen este stabilit de Uniunea Mediatorilor, iar pe de altă parte, se specifică faptul că	Se acceptă Textul a fost exclus.

în termenul stabilit de <u>Uniunea Mediatorilor</u> , dar nu mai târziu de 30 de zile de la data rămânerii definitive a hotărârii Comisiei de disciplină a mediatorilor.			aceste sancțiuni se execută în termen de 30 de zile de la data la care hotărîrea Comisiei de disciplină a mediatorilor devine definitivă. În consecință, norma nu definește un termen clar pentru aplicarea sancțiunilor menționate, ci, dimpotrivă, permite Uniunii Mediatorilor să stabilească acest termen în funcție de scopurile și interesele pe care le urmărește. Lipsa unui termen clar conferă Uniunii Mediatorilor o putere discreționară excesivă, care poate fi utilizată abuziv în anumite scopuri, favorizând unii mediatorii, în privința cărora a fost aplicată sancțiunea disciplinară sub formă de avertisment sau mustrare. În acest fel, există riscul ca mediatorii supuși unor sancțiuni disciplinare similare să fie tratați diferit în ceea ce privește termenul de executare a sancțiunilor respective. Prin urmare, este necesar să se reglementeze un termen concret pentru executarea sancțiunilor disciplinare de avertisment și mustrare, asigurînd astfel echitatea, predictibilitatea și eficiența sistemului disciplinar. Recomandări: Recomandăm reexaminarea normei propuse la art.50 alin.(2) în vederea stabilirii unui termen concret pentru executarea sancțiunilor disciplinare prevăzute la alin.(1) lit.a) și b) al aceluiași articol al proiectului.	
Obiecție generală la proiect	CNA	187.	Obiecții: În acest context, proiectul stipulează că, participarea la mediere este benevolă, iar pentru anumite litigii, inițierea este reglementată de lege, recomandată sau, după caz, dispusă de instanța de judecată (art.5, art. 16). Pe de altă parte, pentru categorii specifice, precum cele civile (art.25), de familie (art.26) și de muncă (art.27), se impune caracterul obligatoriu al medierii, stabilind că este necesară organizarea cel puțin a unei ședințe de mediere înainte de a se depune cererea în instanță (art.14	Nu se acceptă În cazul în care părțile se adresează unui mediator din proprie inițiativă, costul serviciilor mediatorului și modul de acoperire a cheltuielilor se stabilesc în contractul de mediere. Astfel, dacă ulterior părțile se adresează în instanță,

		alin.(6), art.25 alin.(2)), sub sancțiunea restituirii cererii de chemare în judecată conform art.170 alin.(1) lit.a) din Codul de procedură civilă, conform căruia <i>"Judecătorul restituie cererea de chemare în judecată dacă reclamantul nu a respectat procedura de soluționare prealabilă a cauzei pe calea extrajudiciară, inclusiv prin mediere, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de cauze sau de contractul părților."</i> Totodată, potrivit proiectului persoana care recurge la mediere suportă cheltuieli sub formă de onorariu mediatorului, suma respectivă constituind cheltuieli de judecată dacă părțile nu au soluționat litigiul prin mediere. Situație aplicabilă litigiilor prevăzute la art.14 alin.(6) al proiectului. Conform art.38 al proiectului, " <i>(3) Mediatorul are dreptul la onorariu, precum și la compensarea cheltuielilor ocazionate de mediere, în mărimea stabilită prin acord cu părțile. Mediatorul poate negocia cu partea care l-a contactat avansarea cheltuielilor legate de căutarea și contactarea celeilalte părți. [...] (5) Remunerarea mediatorului pentru ședința de mediere realizată până la adresarea în instanță pentru categoriile de litigii prevăzute la art. 14 alin. (6) constituie 10 % din salariul minim pe țară. Suma respectivă constituie cheltuieli de judecată, dacă părțile n-au soluționat litigiul prin mediere".</i> Astfel, analizând per ansamblu prevederile proiectului, se observă că litigiile prevăzute la art.25, 26 și 27 ale proiectului impun recurgerea obligatorie la mediere, ceea ce implică și suportarea cheltuielilor aferente. Proiectul nu oferă claritate în ceea ce privește cheltuielile de judecată, inclusiv pentru onorariul mediatorului și pentru prima sesiune de mediere, lăsând neclar cine ar trebui să suporte aceste costuri în cadrul medierii și/sau ulterior adresării în instanța de judecată	cheltuielile anterioare pentru serviciile mediatorului nu pot fi incluse în cheltuielile de judecată. În acest caz părțile beneficiază doar de reducerea taxei de stat. În cazul în care părțile se adresează unui mediator la recomandarea/dispunerea instanței sau procurorului, prima ședință va fi achitată de partea interesată, iar ulterior, dacă soluționarea litigiului va continua în instanță, atunci se va aplica art. 21 alin. (5) din proiect, conform căruia „[...] Suma respectivă [...] și constituie cheltuieli de judecată, dacă părțile n-au soluționat litigiul prin mediere”.
--	--	--	---

			cu o cerere. Aceasta poate genera riscul ca o parte să fie obligată să plătească atât cheltuielile de mediere, cât și cele judiciare, conform Codului de procedură civilă, ceea ce descurajează părțile să apeleze la mediere. Recomandări: Reconsiderarea prevederilor proiectului.	
--	--	--	---	--

